

Η

ΑΡΧΗ ΕΞΕΤΑΣΗΣ ΠΡΟΔΙΚΑΣΤΙΚΩΝ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ (Α.Ε.Π.Π.)

6^ο ΚΛΙΜΑΚΙΟ

Συνήλθε στην έδρα της την 5^η Ιουνίου 2020 με την εξής σύνθεση:
Ιωάννα Θεμελή Πρόεδρος και Εισηγήτρια, Ειρήνη Αψοκάρδου και Μαργαρίτα Κανάβα Μέλη.

Για να εξετάσει την από 27-4-2020 Προδικαστική Προσφυγή με Γενικό Αριθμό Κατάθεσης ΑΕΠΠ 523/28-4-2020 της εταιρείας με την επωνυμία ....., με έδρα στην ....., οδός ..... αριθ. .... νομίμως εκπροσωπούμενης,

Κατά του ΔΗΜΟΥ ....., που εδρεύει στον ....., οδός ..... αριθ. ...., όπως εκπροσωπείται νόμιμα (εφεξής η αναθέτουσα αρχή), και

Κατά της παρεμβαίνουσας εταιρείας με την επωνυμία ....., που εδρεύει στην ....., ... αριθ. ...., νομίμως εκπροσωπούμενης.

Με την προδικαστική προσφυγή, η προσφεύγουσα ζητά « *Να ακυρωθεί άλλως τροποποιηθεί η υπ' αριθμ. 33/2020 απόφαση της Οικονομικής Επιτροπής του Δήμου ....., καθ' ο μέρος απέρριψε την προσφορά μας και καθ' ο μέρος αποδέχθηκε την προσφορά της εταιρίας « .....*». *Να ακυρωθεί και κάθε άλλη συναφής, προγενέστερη ή μεταγενέστερη, πράξη ή παράλειψη της Διοίκησης.*»

Με την παρέμβαση ζητείται να απορριφθεί η προσφυγή και εν τοις πράγμασι να διατηρηθεί σε ισχύ η προσβαλλόμενη απόφαση.

Η συζήτηση άρχισε αφού άκουσε την Εισηγήτρια Ιωάννα Θεμελή
Αφού μελέτησε τα σχετικά έγγραφα

Αριθμός Απόφασης: 720/2020

Σκέφτηκε κατά τον Νόμο

1. Επειδή για την άσκηση της κρινόμενης προσφυγής έχει καταβληθεί το νόμιμο παράβολο ποσού 15.000 ευρώ, επί τη βάσει της εκτιμώμενης αξίας της σύμβασης ύψους 5.060.000 ευρώ χωρίς ΦΠΑ, σύμφωνα με τα άρθρα 363 του ν. 4412/2016 και 5 του ΠΔ 39/2017 (βλ. ηλεκτρονικό παράβολο αυτόματης δέσμευσης με κωδικό ....., με την ένδειξη ΔΕΣΜΕΥΜΕΝΟ, και το από 27-4-2020 αποδεικτικά πληρωμής του στην .....).

2. Επειδή με την υπ' αριθμ. πρωτ. .... διακήρυξη της αναθέτουσας αρχής, διακηρύχθηκε *Ανοικτή Διαδικασία μέσω του ΕΣΗΔΗΣ για την επιλογή αναδόχου κατασκευής του έργου ΔΙΚΤΥΑ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ ΑΚΑΘΑΡΤΩΝ ΚΑΙ ΑΝΤΛΙΟΣΤΑΣΩΝ ΤΩΝ Τ.Κ. .... ΚΑΙ .....* Το αντικείμενο του έργου είναι η κατασκευή των έργων αποχέτευσης ακαθάρτων των οικισμών ..... και ..... και των έργων μεταφοράς στο αντλιοστάσιο Ορχομενού. Τα δίκτυα αποχέτευσης και τα έργα μεταφοράς - προσαγωγής των λυμάτων προς το αντλιοστάσιο ..... αποτελούνται από αγωγούς (βαρύτητας & καταθλιπτικούς) συνολικού μήκους περίπου 26,5km, καθώς και πέντε (5) αντλιοστάσια ακαθάρτων. Στην εργολαβία περιλαμβάνονται και οι ιδιωτικές συνδέσεις των ακινήτων με το δίκτυο ακαθάρτων, CPV ....., ... Η προθεσμία εκτέλεσης του έργου είναι δώδεκα (12) μήνες από την ημέρα υπογραφής της σύμβασης, με Προϋπολογισμό Δημοπράτησης του έργου (εκτιμώμενη αξία της σύμβασης) 5.060.000 ευρώ χωρίς ΦΠΑ, με κριτήριο ανάθεσης την πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά μόνο βάσει τιμής (χαμηλότερη τιμή) (σελ. 1 και όροι 11.1, 11.3 , 12 , 14 της διακήρυξης).

3. Επειδή η προκήρυξη απεστάλη την 25-11-2019 και την 26-11-2019 για δημοσίευση στην Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και δημοσιεύθηκε στο Συμπλήρωμα της ΕΕΕΕ την 27-11-2019 και την 29-11-2019 με αριθ. 2019/S ..... και 2019/S ....., αντιστοίχως, ενώ το πλήρες κείμενο αυτής αναρτήθηκε την 10-12-2019 στο Κεντρικό Μητρώο Δημοσίων Συμβάσεων (Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ) με Α.Δ.Α.Μ. ...., καθώς και

Αριθμός Απόφασης: 720/2020

στην διαδικτυακή πύλη του ΕΣΗΔΗΣ, όπου ο διαγωνισμός έλαβε αριθμό συστήματος .....

4. Επειδή ο διαγωνισμός, ως εκ του αντικειμένου του, της προϋπολογισθείσας αξίας της σύμβασης, και του χρόνου εκκίνησης της διαδικασίας ανάθεσης εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του Βιβλίου IV του ν. 4412/2016, και επομένως παραδεκτά έχει ασκηθεί η υπό εξέταση προδικαστική προσφυγή ενώπιον της ΑΕΠΠ.

5. Επειδή με την υπ' αριθ. 158/2019 απόφαση της Οικονομικής Επιτροπής της αναθέτουσας αρχής (Απόσπασμα από το με αριθ. 27°/2019 πρακτικό συνεδρίασης της 24-12-2019), συγκροτήθηκε η Επιτροπή του Διαγωνισμού σύμφωνα με το άρθ. 221 παρ. 8.β του ν. 4412/2016 και τις σχετικές εγκυκλίους ΔΝΣ/61034/ΦΝ 446, 6/28-03-2018 του Υπουργείου Μεταφορών & Υποδομών, με 14 μέλη ως ο νόμος ορίζει, αναρτήθηκε στην κεντρική ηλεκτρονική σελίδα του διαγωνισμού στο ΕΣΗΔΗΣ, και δημοσιεύθηκε στο ΔΙΑΥΓΕΙΑ με ΑΔΑ : .....

6. Επειδή στο διαγωνισμό συμμετείχαν η ....., η προσφεύγουσα, η ....., η ....., η ....., η ....., η ....., η παρεμβαίνουσα, η ....., η ....., και η ..... με τις προσφορές τους υπ' αριθ. .... και ..... αντίστοιχα, έχοντας προσφέρει αντιστοίχως τα εξής ποσοστά έκπτωσης 55,18%, 51,05%, 50,85%, 49,48%, 47%, 45,80%, 42,88%, 42,52%, 41,92%, 38,52%, 38,50%, 37,25%, 12,22%, έχοντας καταλάβει η μεν προσφεύγουσα την 2^η σειρά και η δε παρεμβαίνουσα την 10^η σειρά στον *πίνακα συμμετεχόντων κατά σειρά μειοδοσίας*, ως συντάχθηκε από την Επιτροπή του Διαγωνισμού, περιέχεται στο *Πρακτικό Ι* αυτής, και αναρτήθηκε στον οικείο ηλεκτρονικό τόπο του διαγωνισμού στο ΕΣΗΔΗΣ.

7. Επειδή η Επιτροπή του Διαγωνισμού συνεδρίασε την 21-1-2020, και εξέδωσε το *Πρακτικό Ι Αποσφράγισης Δικαιολογητικών Συμμετοχής-Οικονομικής Προσφοράς*, σύμφωνα με το οποίο αφού αποσφράγισε τις προσφορές έκρινε απορριπτέες τις προσφορές της ..... και της ....., ήτοι της πρώτης και της τελευταίας προσφέρουσας κατά σειρά μειοδοσίας, παραδεκτές τις υπόλοιπες ένδεκα προσφορές και εισηγήθηκε την

Αριθμός Απόφασης: 720/2020

απόρριψη των δύο ως άνω προσφορών και την ανακήρυξη της προσφεύγουσας ως προσωρινού μειοδότη του διαγωνισμού με έκπτωση 51.05% επί των τιμών του τιμολογίου της μελέτης.

8. Επειδή την 28-1-2020 η διαγωνιζόμενη ....., που είχε καταλάβει την έβδομη -κατόπιν των ανωτέρω κρίσεων- σειρά μειοδοσίας, κοινοποίησε στην αναθέτουσα αρχή μέσω της λειτουργικότητας επικοινωνία του ηλεκτρονικού τόπου του διαγωνισμού στο ΕΣΗΔΗΣ (εφεξής η επικοινωνία) Υπόμνημα, σύμφωνα με το οποίο «... Λαμβάνοντας υπόψη τον εν λόγω πίνακα μειοδοσίας παρατηρείται ότι οι προσφορές που κατατέθηκαν στον διαγωνισμό φαίνονται ασυνήθιστα χαμηλές σε σχέση με την φύση του έργου και τις συνθήκες εκτέλεσής του και παρουσιάζουν μεγάλη απόκλιση σε σχέση με τον μέσο όρο του συνόλου των προσφορών. Σύμφωνα με την υπ' αριθ 387/2018 Πράξη του Ε' Κλιμακίου του Ελεγκτικού Συνεδρίου (βλ σκέψη Γ', σελίδα 10), υπερβολικά χαμηλές θεωρούνται οι προσφορές που παρουσιάζουν μεγάλη απόκλιση από την προϋπολογισθείσα δαπάνη. Συνεπώς, εν προκειμένω, είναι αυτονόητο ότι οι εκπτώσεις των πρώτων μειοδοτών είναι κατά πολύ μεγαλύτερες του μέσου όρου των εκπτώσεων, ότι οι προσφορές παρουσιάζουν μεγάλη απόκλιση από την προϋπολογισθείσα δαπάνη, είναι ασυνήθιστα χαμηλές και ότι θα πρέπει να κινηθεί η διαδικασία αιτιολογήσεώς τους, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα από το άρθρο 88 του Ν 4412/2016. Η εν λόγω διαδικασία αιτιολογήσεως μπορεί να κινηθεί με δύο τρόπους: 1. Αυτεπαγγέλτως από την αναθέτουσα αρχή. 2. Μετά από αίτηση — υπόμνημα διαγωνιζομένου. Σχετικά με τον 1^ο τρόπο κίνησης της διαδικασίας (αυτεπάγγελτα) αναφέρω ότι, όπως νομολογείται, «ανεξαρτήτως του αν η δημοπρασία εμπίπτει ή όχι στο πεδίο εφαρμογής της Οδηγίας 2004/18/EK, όταν η προσφορά του προσωρινού μειοδότη, παρίσταται κατά τα διδάγματα της κοινής πείρας ασυνήθιστα χαμηλή, λόγω της μεγάλης απόκλισής της από τον προϋπολογισμό της υπηρεσίας, πρέπει να παρατίθενται στην κατακυρωτική απόφαση τα κριτήρια και στοιχεία εκείνα, επί τη βάση των οποίων αξιολογήθηκε το δημόσιο συμφέρον και κρίθηκε περεταίρω, ότι αυτό ικανοποιείται με την προσφερθείσα έκπτωση, άλλως η πράξη κατακύρωσης είναι μη νόμιμη λόγω έλλειψης αιτιολογίας» (βλ κατά λέξη την 5η σκέψη της υπ' αριθ 49/2015 Πράξης του Ε' Κλιμακίου του Ελεγκτικού Συνεδρίου, βλ

Αριθμός Απόφασης: 720/2020

επίσης adhoc ΕΣ/VI Τμήμα 3333/2015, ΕΣ/Ε' Κλιμάκιο 13/2015, πρβλ και την υπ' αριθ0599/2010 απόφαση του ΔΕΕ, σύμφωνα με την οποία «σε περίπτωση που ο ανάδοχος προσφέρει ασυνήθιστα χαμηλό τίμημα, η αναθέτουσα αρχή πρέπει να του ζητεί εγγράφως να διευκρινίσει την πρόταση αυτή»). Ενόψει της ανωτέρω νομολογίας του Ελεγκτικού Συνεδρίου είναι βέβαιο, ότι τυχόν απόφασή Σας, περί κατακύρωσης σε προσφέροντα με έκπτωση 55,18%, χωρίς αιτιολόγηση, θα κριθεί μη νόμιμη κατά την διαδικασία του προσυμβατικού ελέγχου, γεγονός που θα προκαλέσει ανυπέρβλητα εμπόδια στην ανάθεση του έργου. Σχετικά με τον 2^ο τρόπο κίνησης της διαδικασίας (υπόμνημα διαγωνιζομένου) αναφέρομαι στην, υπ' αριθ 336/2018 απόφαση της Αρχής Εξέτασης Προδικαστικών Προσφυγών (10 Κλιμάκιο) και συγκεκριμένα στην παράγραφο 45 αυτής (σελίδες 37-38), όπου αναφέρονται τα ακόλουθα: «Κατά την πάγια νομολογία επί του προϊσχύοντος νομικού πλαισίου, σε περίπτωση που διαγωνιζόμενος προβάλλει ενώπιον της αναθέτουσας αρχής ειδικούς και συγκεκριμένους ισχυρισμούς περί υποβολής υπερβολικά χαμηλής προσφοράς εκ μέρους άλλου διαγωνιζόμενου, γεννάται υποχρέωση της αναθέτουσας αρχής να απαντήσει με πλήρη, ειδική και σαφή αιτιολογία επί αυτών, αφού ζητήσει διευκρινήσεις από τον διαγωνιζόμενο που φέρεται να έχει υποβάλλει ασυνήθιστα χαμηλή προσφορά. Ειδικότερα, υπό το προϊσχύον νομικό καθεστώς, οι ως άνω αιτιάσεις του διαγωνιζόμενου ενώπιον της αναθέτουσας αρχής μπορούσαν να προβληθούν και με την άσκηση προδικαστικής προσφυγής. Εφεξής, σύμφωνα με το Βιβλίο IV τον Ν. 4412/2016, στον επίδικο διαγωνισμό, η προδικαστική προσφυγή ασκείται ενώπιον της ΑΕΠΠ και όχι ενώπιον της αναθέτουσας αρχής. Επομένως οι εν λόγω αιτιάσεις μπορούν να διατυπωθούν με κάποιο υπόμνημα η επιστολή απευθυνόμενο στην αναθέτουσα αρχή, πριν την άσκηση της προδικαστικής προσφυγής». Στην συγκεκριμένη περίπτωση, σχετικά με τον υπερβολικά χαμηλό χαρακτήρα των προσφορών των πρώτων μειοδοτών, με το παρόν υπόμνημά μου, που υποβάλλεται παραδεκτά προ της ασκήσεως προδικαστικής προσφυγής, σας αναφέρω ενδεικτικά τα ακόλουθα: Α) Η εργασία «Στρώσεις εδράσεις και εγκιβωτισμός σωλήνων με άμμο προέλευσης λατομείου» λαμβάνει τιμή κατά τον προϋπολογισμό ίση με 13,16 € /m³ ενώ η τιμή προσφοράς αφαιρώντας την μέση έκπτωση του προσωρινού μειοδότη είναι 5,90€/m³. Η ενδεικτική τιμή αγοράς του υλικού είναι 6,90€/μ³, χωρίς να

Αριθμός Απόφασης: 720/2020

λαμβάνεται υπόψη η δαπάνη μεταφοράς του υλικού στο έργο καθώς και η εργασία διάστρωσης. Β) Η εργασία «Επιχώσεις ορυγμάτων υπόγειων δικτύων με διαβαθμισμένο θραυστό αμμοχάλικο λατομείου» λαμβάνει τιμή κατά τον προϋπολογισμό ίση με 13,16€/μ³ ενώ η τιμή προσφοράς αφαιρώντας την μέση έκπτωση του προσωρινού μειοδότη είναι 5,90€/μ³. Η ενδεικτική τιμή αγοράς του υλικού είναι 6,50€/μ³ χωρίς να λαμβάνεται υπόψη η δαπάνη μεταφοράς του υλικού στο έργο καθώς και η εργασία διάστρωσης. Γ) Η εργασία «Κατασκευές από σκυρόδεμα κατηγορίας C25/30» λαμβάνει τιμή κατά τον προϋπολογισμό ίση με 90,00€/μ³ ενώ η τιμή προσφοράς αφαιρώντας την μέση έκπτωση του προσωρινού μειοδότη είναι 40,34€/μ³. Η ενδεικτική τιμή αγοράς του σκυροδέματος είναι 46,00€/μ³ χωρίς να λαμβάνεται υπόψη η εργασία της διάστρωσης. Δ) Η εργασία «Δίκτυα αποχέτευσης ομβρίων και ακαθάρτων με πλαστικούς σωλήνες δομημένου τοιχώματος, δίκτυα με σωλήνες SN8, DN/OD 200mm» λαμβάνει τιμή κατά τον προϋπολογισμό ίση με 7,60€/μ ενώ η τιμή προσφοράς αφαιρώντας την μέση έκπτωση του προσωρινού μειοδότη είναι 3,41€/μ. Η ενδεικτική τιμή αγοράς των σωλήνων είναι 3,50/μ χωρίς να λαμβάνεται υπόψη η δαπάνη της μεταφοράς τους στο έργο καθώς και η εργασία τοποθέτησής τους. Ε) Η εργασία «Σωληνώσεις πίεσεως από σωλήνες πολυαιθυλενίου (PE) , ονομ. διαμέτρου DN200mm/PN 10atm» λαμβάνει τιμή κατά τον προϋπολογισμό ίση με 21,90€/μ ενώ η τιμή προσφοράς αφαιρώντας την μέση έκπτωση του προσωρινού μειοδότη είναι 9,82€/μ. Η ενδεικτική τιμή αγοράς των σωλήνων είναι 10,99€/μ χωρίς να λαμβάνεται υπόψη η δαπάνη μεταφοράς τους στο έργο καθώς και η εργασία τοποθέτησής τους. Σύμφωνα με τα προαναφερόμενα, στους ανωτέρω ισχυρισμούς μου, οφείλετε να απαντήσετε αιτιολογημένα, αφού καλέσετε τους πρώτους μειοδότες να δικαιολογήσουν την προσφορά τους. ΕΠΟΜΕΝΩΣ, ΕΙΤΕ ΑΥΤΕΠΑΓΓΕΛΤΑ, ΕΙΤΕ ΚΑΤΟΠΙΝ ΤΟΥ ΠΑΡΟΝΤΟΣ ΥΠΟΜΝΗΜΑΤΟΣ ΜΟΥ, ΟΦΕΙΛΕΤΕ ΝΑ ΚΙΝΗΣΕΤΕ ΤΗΝ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΑΙΤΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΩΝ ΠΡΟΣΦΟΡΩΝ ΤΩΝ ΠΡΩΤΩΝ ΜΕΙΟΔΟΤΩΝ. Η διαδικασία αυτή δεν θα αποβεί σε βάρος της ταχύτητας της διαδικασίας αφού όπως προαναφέρθηκε, σε περίπτωση τυχόν απόφασής σας περί κατακύρωσης σε προσφέροντα με έκπτωση 55,18%, χωρίς αιτιολόγηση, ο προσυμβατικός έλεγχος θα αποβεί αρνητικός. -Επειδή το παρόν είναι νόμιμο βάσιμο και αληθές. ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ ΑΙΤΟΥΜΑΙ: Να γίνει δεκτό το παρόν και να κληθούν οι

Αριθμός Απόφασης: 720/2020

εταιρίες που υπέβαλαν προσφορές μεγαλύτερες του μέσου όρου των προσφερόμενων εκπτώσεων να αιτιολογήσουν τις προσφορές που υπέβαλαν στον επίμαχο διαγωνισμό....»

9. Επειδή σύμφωνα με την υπ' αριθ. 20/2020 απόφαση της οικονομικής Επιτροπής, που κοινοποιήθηκε στους διαγωνιζόμενους μέσω της επικοινωνίας την 4-3-2020 : «... Ο πρόεδρος της Οικονομικής Επιτροπής κήρυξε την έναρξη της συνεδρίασης και εισηγούμενος το 4ο θέμα της ημερησίας διάταξης , έθεσε υπόψη των μελών της Οικονομικής Επιτροπής τα εξής: Σύμφωνα με το άρθρο 72 παρ. 1 ε του Ν.3852/2010, η Οικονομική Επιτροπή «Με την επιφύλαξη της παραγράφου 4 του παρόντος, καταρτίζει τους όρους, συντάσσει τη διακήρυξη, διεξάγει και κατακυρώνει όλες τις δημοπρασίες σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία. Για τη διεξαγωγή των δημοπρασιών και την αξιολόγηση των προσφορών μπορεί να συγκροτεί επιτροπές, από μέλη της, δημοτικούς ή δημόσιους υπαλλήλους ή ειδικούς επιστήμονες». Στη συνέχεια έθεσε υπόψη την αριθμ. ....../12-02-2020 εισήγηση της Δ/σης Τεχνικών Υπηρεσιών και του χειριστή της διεξαγωγής διαγωνισμού κ. .... , πολιτικό μηχανικό η οποία έχει ως εξής ΕΙΣΗΓΗΣΗ ΘΕΜΑ :Έγκριση Πρακτικού 1 (Αποσφράγισης Δικαιολογητικών Συμμετοχής - Οικονομικής Προσφοράς) ... Ο χειριστής της Διεξαγωγής Διαγωνισμού του έργου του θέματος, έχοντας υπόψη : ... 2. Τις διατάξεις των άρθρων 88 και 98 του Ν.4412/2016 3. Την υπ' αρ. 158/2019 (ΑΔΑ: .....) απόφαση της Οικονομικής Επιτροπής του Δήμου ....., με την οποία συγκροτήθηκε η επιτροπή διεξαγωγής διαγωνισμού του έργου του θέματος 4. Το από 30-01-2020 επισυναπτόμενο και υπογεγραμμένο από τα μέλη της παραπάνω επιτροπής, Πρακτικό 1 της ηλεκτρονικής δημοπρασίας με Α/Α ΕΣΗΔΗΣ ..... του έργου “Δίκτυα αποχέτευσης ακαθάρτων και αντλιοστασίων των Τ.Κ. .... και .....” 5. Το από 28-01-2020 υπόμνημα του οικονομικού φορέα ..... ΕΙΣΗΓΟΥΜΑΙ 1. Την απόρριψη του αιτήματος του οικονομικού φορέα ....., για αιτιολόγηση των ασυνήθιστων χαμηλών προσφορών, δεδομένου ότι : α. Σύμφωνα με τον Πίνακα παραδεκτών προσφορών με σειρά μειοδοσίας που περιλαμβάνεται στο επισυναπτόμενο Πρακτικό 1 δεν παρατηρείται κάποια εξόφθαλμη διαφορά στις παραδεκτές προσφορές των οικονομικών φορέων (ενδεικτικά αναφέρουμε ότι

Αριθμός Απόφασης: 720/2020

οι διαφορά μεταξύ των τριών πρώτων είναι μόλις 1,57%, ενώ και η διαφορά μεταξύ του 1ου (51,05%) και του μέσου όρου των παραδεκτών προσφορών (44,16%) είναι 6.89%. β. Μέχρι της παρούσας δεν έχει εκδοθεί κάποια εγκύκλιος του Υπουργού Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων για την εξειδίκευση των όρων χαρακτηρισμού μίας οικονομικής προσφοράς ως ασυνήθιστα χαμηλής ανά κατηγορία έργου και μελέτης και ανά εκτιμώμενη αξία σύμβασης και για την μέθοδο εκτίμησης των παρεχόμενων κατά τα ανωτέρω εξηγήσεων. 2. Την έγκριση ή μη του Πρακτικού 1 (Αποσφράγισης δικαιολογητικών συμμετοχής - Οικονομικής προσφοράς) ... Στη συνέχεια η Πρόεδρος της Οικονομικής Επιτροπής αφού έλαβε γνώση για το ιστορικό της διαγωνιστικής διαδικασίας, το υπ' αριθμ. πρακτικό Ι, εξέθεσε τους προβληματισμούς της για τα μεγάλα ποσοστά έκπτωσης από τους Οικονομικούς Φορείς που εκτελούν τα δημόσια και αποβαίνουν εις βάρος της ολοκλήρωσης, της ποιότητας και της καλής λειτουργίας του έργου και προέβει στην τοποθέτησή της. Επειδή, 1. Η επί πολλές δεκαετίες προσπάθεια όλων των φορέων του Δήμου ..... να αποδώσει στους πολίτες το πολύπαθο έργο της Αποχέτευσης Ακαθάρτων στην πόλη του ..... χωρίς αποτέλεσμα, 2. Η ιδιαιτερότητα των εδαφών της περιοχής με τον υψηλό υδροφόρο ορίζοντα, τις λασπώδεις αποθέσεις και τις προκληθείσες κατασκευαστικές αστοχίες που προσπαθούν να διορθωθούν με νέες εργολαβίες αμφιβόλου αποτελέσματος, 3. Τα μεγάλα ποσοστά έκπτωσης από τους Οικονομικούς Φορείς που εκτελούν τα δημόσια έργα και αποβαίνουν εις βάρος της ολοκλήρωσης, της ποιότητας και της καλής λειτουργίας του έργου. 4. Την 31η Ιανουαρίου 2020 υποβλήθηκε μέσω του ηλεκτρονικού συστήματος του ΕΣΗΔΗΣ [Ενέργειες > Επικοινωνία] στην επιτροπή διαγωνισμού από την εταιρεία ..... υπόμνημα σχετικά με το διαγωνισμό του έργου: «ΔΙΚΤΥΑ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ ΑΚΑΘΑΡΤΩΝ ΚΑΙ ΑΝΤΛΙΟΣΤΑΣΙΩΝ ΤΩΝ Τ.Κ. .... ΚΑΙ .....», το οποίο έλαβε αριθ. πρωτ. ..../31-01-2020. - 3 – Στο ανωτέρω υπόμνημα η εταιρεία αναφέρει ότι ...(ΣΗΜ. ΕΙΣΗΓ. Παρατίθεται αυτολεξί το υπόμνημα της διαγωνιζόμενης ..... βλ. σκέψη 8) Στη συνέχεια η Πρόεδρος της Οικονομικής Επιτροπής αναφέρθηκε στο άρθρο 88 του Ν.4412/2016 σύμφωνα με τη οποία:... (ΣΗΜ. ΕΙΣΗΓ. Παρατίθεται αυτολεξί το άρθ. 88 του ν. 4412/2016 βλ. σκέψη 38) Κατόπιν όλων των παραπάνω η πρόεδρος πρότεινε την αναβολή λήψης απόφασης περί έγκρισης ή μη του

Αριθμός Απόφασης: 720/2020

πρακτικού Ι της ηλεκτρονικής δημοπρασίας ... και την αιτιολόγηση όλων των προσφορών των συμμετεχόντων που υπέβαλλαν παραδεκτή προσφορά. Το μέλος της Οικονομικής Επιτροπής κ. .... έδωσε λευκή ψήφο η οποία λογίζεται ως παρόν κατά τη συνεδρίαση, μόνο για το σχηματισμό απαρτίας. Τόσο η άρνηση ψήφου, όσο και η λευκή ψήφος δεν υπολογίζονται στην καταμέτρηση θετικών και αρνητικών ψήφων σύμφωνα με το άρθρο 77 του ν. 4555/2018 (τεύχος Α΄ 133/19-072018). Το μέλος της Οικονομικής Επιτροπής Αντιδήμαρχος κ. ...., ψήφισε αρνητικά γιατί δεν είναι απαραίτητη η αιτιολόγηση, αντίθετα μάλιστα, ενδεχομένως, να λειτουργήσει αρνητικά για τα συμφέροντα του Δήμου. Τα μέλη της Οικονομικής Επιτροπής αφού άκουσαν την εισήγηση της Προέδρου, έλαβαν υπόψη την αριθμ. ..../12-02-2020 εισήγηση της Δ/σης Τεχνικών Υπηρεσιών , το πρακτικό 1 , το από 28-1-2020 υπόμνημα της εταιρείας ..... και ύστερα από διαλογική συζήτηση: **ΑΠΟΦΑΣΙΖΕΙ ΚΑΤΑ ΠΛΕΙΟΨΗΦΙΑ** (Με 5 ψήφους Ναι , ένα Όχι) 1. Την αναβολή λήψης απόφασης περί έγκρισης ή μη του πρακτικού Ι της ηλεκτρονικής δημοπρασίας ... που συνέταξε η επιτροπή διαγωνισμού, προκειμένου να υπάρξει αιτιολόγηση των προσφορών των συμμετεχόντων που υπέβαλλαν παραδεκτή προσφορά. Το ΠΡΑΚΤΙΚΟ Ι και το υπόμνημά της εταιρείας ..... επισυνάπτεται και αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της απόφασης αυτής. 2. Να κληθούν οι συμμετέχοντες στο διαγωνισμό για την εκτέλεση του έργου: «ΔΙΚΤΥΑ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ ΑΚΑΘΑΡΤΩΝ ΚΑΙ ΑΝΤΛΙΟΣΤΑΣΙΩΝ ΤΩΝ Τ.Κ. .... ΚΑΙ .....», οι οποίοι υπέβαλλαν παραδεκτές προσφορές, να υποβάλλουν την πλήρη αιτιολόγηση των προσφορών τους εντός αποκλειστικής προθεσμίας Δέκα (10) ημερών από την κοινοποίηση της σχετικής πρόσκλησης του Δήμου ....., σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 88 του Ν.4412/2016. Συγκεκριμένα οι συμμετέχοντες που υποχρεούνται στην πλήρη αιτιολόγηση των προσφορών τους είναι οι εξής : 1. .... (.....), 2. ....), - ... - 3. ...., 4. ...., 5. ...., 6. .... (.....), 7. ...., 8. .... (.....), 9. ...., 10. ...., 11. ....»

10. Επειδή με το υπ΄ αριθ. πρωτ. ..../3-3-2020 έγγραφο που κοινοποιήθηκε την 4-3-2020 μέσω της επικοινωνίας, κλήθηκαν οι ένδεκα

Αριθμός Απόφασης: 720/2020

αποδεκτοί διαγωνιζόμενοι οικονομικοί φορείς «... όπως εντός εννέα (9) ημερών από την επόμενη της κοινοποίησης της παρούσας, δηλαδή έως και την Παρασκευή 13 Μαρτίου 2020, υποβάλλετε μέσω του ΕΣΗΔΗΣ [Ενέργειες > Επικοινωνία] όλα τα απαραίτητα στοιχεία της παρ. 2 του άρθρου 88 του Ν.4412/2016, προκειμένου να αιτιολογήσετε το ποσοστό έκπτωσης της προσφοράς σας. Εντός τριών (3) εργάσιμων ημερών από την ηλεκτρονική υποβολή των ως άνω στοιχείων, αυτά θα προσκομισθούν και σε έντυπη μορφή στο πρωτόκολλο του Δήμου Ορχομενού...»

11. Επειδή η προσφεύγουσα την 13-3-2020 μέσω της επικοινωνίας υπέβαλε το από 13-3-2020 έγγραφο αιτιολόγησης του ύψους της προσφοράς της επισυνάπτοντας σχετικά αποδεικτικά στοιχεία, σύμφωνα με την οποία αιτιολόγηση « ... Κατά το άρθρο 88 του Ν.4412/2016 συνάγεται ότι η εκ μέρους της αναθέτουσας αρχής εκτίμηση του κατά πόσον συντρέχει περίπτωση υπερβολικά χαμηλής προσφοράς διενεργείται σε δύο στάδια. Σε ένα πρώτο στάδιο, η αναθέτουσα αρχή οφείλει να εκτιμήσει αν οι υποβληθείσες προσφορές «φαίνονται» υπερβολικά χαμηλές, ήτοι να προβεί σε μία εκ πρώτης όψεως εκτίμηση του κατά πόσον οι προσφορές είναι υπερβολικά χαμηλές. Ως εκ τούτου, δεν επιβάλλεται στην αναθέτουσα αρχή η υποχρέωση να προβεί αυτεπαγγέλτως σε διεξοδική ανάλυση της συνθέσεως κάθε προσφοράς προκειμένου να διαπιστώσει ότι αυτή δεν αποτελεί υπερβολικά χαμηλή προσφορά. Δηλαδή, η αναθέτουσα αρχή οφείλει μόνο να εξετάσει αν οι υποβληθείσες προσφορές περιέχουν ένδειξη ικανή να δημιουργήσει την υποψία ότι ενδέχεται να είναι υπερβολικά χαμηλές. Αυτό ισχύει ιδίως στην περίπτωση που η προσφερόμενη τιμή σε υποβληθείσα προσφορά είναι σημαντικά χαμηλότερη από εκείνη που προσφέρεται με τις λοιπές προσφορές ή από τη συνήθη αγοραία τιμή. Αν δεν υπάρχει τέτοια ένδειξη στις υποβληθείσες προσφορές και αυτές δεν φαίνονται συνεπώς υπερβολικά χαμηλές, η αναθέτουσα αρχή δύναται να συνεχίσει την αξιολόγησή τους και τη διαδικασία αναθέσεως της συμβάσεως. Αντιθέτως, αν υφίστανται ενδείξεις ικανές να δημιουργήσουν την υποψία ότι ορισμένη προσφορά ενδέχεται να είναι υπερβολικά χαμηλή, η αναθέτουσα αρχή οφείλει να προβεί, σε δεύτερο στάδιο, στον έλεγχο της συνθέσεως της προσφοράς προκειμένου να βεβαιωθεί ότι η προσφορά δεν είναι υπερβολικά χαμηλή. Όταν

Αριθμός Απόφασης: 720/2020

προβαίνει στον έλεγχο αυτό, η αναθέτουσα αρχή υποχρεούται να παρέχει στον οικείο προσφέροντα τη δυνατότητα να εκθέσει τους λόγους για τους οποίους ο ίδιος εκτιμά ότι η προσφορά του δεν είναι υπερβολικά χαμηλή και, στη συνέχεια, οφείλει να εκτιμήσει τις δοθείσες εξηγήσεις και να κρίνει αν η συγκεκριμένη προσφορά είναι υπερβολικά χαμηλή, οπότε υποχρεούται να την απορρίψει. Εν προκειμένω, κατατέθηκε ενώπιον Σας το από 28-01-2020 υπόμνημα από την εταιρεία με την επωνυμία «.....», δια του οποίου αιτείται να κληθούν οι εταιρίες που υπέβαλαν προσφορές μεγαλύτερες του μέσου όρου των προσφερόμενων εκπτώσεων και να αιτιολογήσουν την τις προσφορές τους, με την αιτιολογία και ισχυρισμό ότι «.....οι προσφορές που κατατέθηκαν στο διαγωνισμό φαίνονται ασυνήθιστα χαμηλές σε σχέση με την φύση του έργου και τις συνθήκες εκτέλεσης του και παρουσιάζουν μεγάλη απόκλιση από τον μέσο όρο του συνόλου των προσφορών». Όσον αφορά λοιπόν τα οικονομικά μεγέθη της υποβληθείσας προσφοράς της εταιρίας μας, όπως τούτα εμφανίζονται στους κατωτέρω πίνακες, ουδεμία ένδειξη ικανή υφίσταται, ώστε να γεννηθούν αμφιβολίες στην Αναθέτουσα Αρχή περί ύπαρξης ασυνήθιστα χαμηλής προσφοράς εκ μέρους της εταιρίας μας, ως ειδικότερα αναλύουμε και κατωτέρω. Η εταιρία μας «.....» δραστηριοποιείται σε ένα ευρύ φάσμα τεχνικών έργων, όπως έργα Κατασκευής Αγωγών Όμβριων, Αποχέτευσης, Βιντεοσκοπήσεις και Επισκευές Υφιστάμενων Αγωγών Δικτύου Ύδρευσης και Λυμάτων, Οδοποιίας, Συντήρησης Οδών, Ανακύκλωσης, έργα Οδοφωτισμού κλπ. Λόγω της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών μας και της έντονης επιχειρηματικής μας δράσης, έχουμε επιτύχει την προμήθεια πάσης φύσεως υλικών, αρίστης πάντοτε ποιότητας, σε χαμηλή τιμή, δεδομένης της πολύχρονης συνεργασίας μας με προμηθευτές που μας προσφέρουν χαμηλές τιμές, αλλά ταυτόχρονα διαθέτουμε και στοκ υλικών, ενώ παράλληλα διαθέτουμε ιδιόκτητο εξοπλισμό και μηχανήματα καθώς και μόνιμο προσωπικό(σύμφωνα με τη κοινωνικοασφαλιστική και εργατική νομοθεσία)για την εκτέλεση συναφών έργων που ήδη απασχολούμε, ώστε προκύπτει αβίαστα ότι θα καλυφθούν στοιχειωδώς οι λειτουργικές ανάγκες εκτελέσεως της υπό σύναψη συμβάσεως και ότι δεν καθίσταται αυτή ζημιογόνος. Όσον αφορά το κόστος καυσίμων, η εταιρία μας λόγω της μακρόχρονης συνεργασίας έχει εξασφαλίσει προνομιακές τιμές από τη ....., περιορίζοντας έτσι το κόστος. Δια του

Αριθμός Απόφασης: 720/2020

παρόντος, προβάλλουμε συγκεκριμένα στοιχεία με συγκεκριμένο και ειδικό τρόπο με σαφή αναφορά στο υπό εκτέλεση έργο, στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά και συνθήκες του, αλλά και τα οικονομικά στοιχεία της εταιρίας μας, τα οποία συγκροτούν τη μη ασυνήθιστα χαμηλή προσφορά μας και που αποδεικνύουν ότι η υποβληθείσα οικονομική μας προσφορά δεν είναι υπερβολικά χαμηλή, και σύμφωνα με το τιμολόγιο της οικείας μελέτης έχει ως ακολούθως:

→ Αναφορικά με την πρώτη Α Ομάδα και ενδεικτικά αναφέρονται τα εξής:

Α.Τ. Περιγραφή	ΠΡΟΣΦΟΡΑ	ΚΟΣΤΟΣ
	.....	ΥΛΙΚΩΝ/ΠΡΟΣΦΟΡΑ ΠΡΟΜΗΘΕΥΤΩΝ
9 Στρώσεις έδρασης και εγκιβωτισμός σωλήνων με άμμο προελεύσεως λατομείου	6,58 €	5,55 €
10 Επιχώσεις ορυγμάτων υπογείων δικτύων με διαβαθμισμένο θραυστό αμμοχάλικο λατομείου Για συνολικό πάχος επίχωσης άνω των 50 cm	6,58 €	5,10 €
11 Αποκατάσταση ασφαλικών οδοστρωμάτων στις θέσεις ορυγμάτων υπογείων δικτύων. Αποκατάσταση ασφαλικών οδοστρωμάτων που έφεραν ασφαλικές στρώσεις μέσου πάχους 10 cm	8,55 €	8,48 €

Ανάλυση τιμών

A.9. Κόστος Προμήθειας Άμμου: = 2,50 €/tn

γ άμμου = 1,70

Τελικό κόστος Προμήθειας = 4,25 €/m³

Κόστος Μηχανημάτων/Μεταφοράς Υλικών & Εργοτεχνική δαπάνη = 1,30€/m³

Σύνολο = 5,55€/m³

A.10 Κόστος Προμήθειας Σκύρων Λατομείου: = 2,00 €/tn

γ σκύρων = 1,90

Τελικό κόστος Προμήθειας = 3,80 €/m³

Κόστος Μηχανημάτων/Μεταφοράς Υλικών & Εργοτεχνική δαπάνη =

1,30€/m³

Σύνολο = 5,10€/m³

A.10. Κόστος Προμήθειας Ασφαλομίγματος: = 27,00 €/tn

Κόστος Προμήθειας υλικού οδοστρωσίας 3Α/Α = 3,50€/tn

Υπολογισμός Ασφαλομίγματος = 1 ton καλύπτει ~8,3m² (προσφορά

27,00€/ton) Στρώση πάχους 0,05 = 120Kg/m² οπότε για διπλή στρώση

Αριθμός Απόφασης: 720/2020

πάχους 0,1 = $2 \times 120 \times 27 = 6,48 \text{ €/m}^2$

Υπολογισμός Οδοστρώσεως $0,15 \times 1,2 \times 1,6 = 0,288 \times 3,50 \text{ €} = 1,00 \text{ €/m}^2$

Τελικό κόστος Προμήθειας = $7,48 \text{ €/m}^2$

Κόστος Μηχανημάτων/Μεταφοράς Υλικών & Εργοτεχνική δαπάνη =
 $1,00 \text{ €/m}^2$

Σύνολο = $8,48 \text{ €/m}$

→ Αναφορικά με την πρώτη Β Ομάδα εργασιών

A.T. Περιγραφή	ΠΡΟΣΦΟΡΑ	ΚΟΣΤΟΣ
	.....	ΥΛΙΚΩΝ/ΠΡΟΣΦΟΡΑ ΠΡΟΜΗΘΕΥΤΩΝ
15.2 Για κατασκευές από σκυρόδεμα κατηγορίας C25/30	45,00 €	66,00 €

Ανάλυση τιμών

A.15.2 Κόστος Προμήθειας Σκυροδέματος κατηγορίας C25/30 = $46,00 \text{ €/m}^3$

Εργατικά/ διάστρωση του σκυροδέματος = $20,00 \text{ €/m}^3$

Σύνολο = $66,00 \text{ €/m}^3$

Στο εν λόγω άρθρο παρατηρείται ότι το κόστος προμήθειας, μεταφοράς και διάστρωσης του σκυροδέματος υπερβαίνει το κόστος τιμολογίου -αφαιρώντας την έκπτωση που δόθηκε – και ανέρχεται στο ποσό των $66,00 \text{ €/m}^3$. Η έκπτωση δόθηκε για λόγους ομαλότητας της προσφοράς και λαμβάνοντας το γενικό σύνολο του έργου, η εν λόγω Ομάδα Εργασιών Β αποτελεί το 2,58% του συνολικού προϋπολογισμού. Συνυπολογίζοντας τα κόστη και των λοιπών Ομάδων, παρατηρείται ότι το κέρδος στα λοιπά άρθρα του έργου, υπερσκελίζει το κόστος της εν λόγω Ομάδας.

→ Αναφορικά με την Γ Ομάδα Εργασιών: Το σύνολο του προϋπολογισμού - αφαιρώντας την έκπτωση- ανέρχεται στο ποσό των $472.515,84 \text{ €}$. Η προσφορά των υλικών που έχουμε λάβει είναι 67,60%. Αφαιρώντας και ένα ποσοστό 10% για το κόστος Μεταφοράς Υλικών & Εργοτεχνικής Δαπάνης το κόστος για την εταιρεία διαμορφώνεται στο ποσό των $417.388,99 \text{ €}$.

→ Αναφορικά με την Ε Ομάδα Εργασιών: Ομοίως και για την Ομάδα Ε, το σύνολο του προϋπολογισμού -αφαιρώντας την έκπτωση- ανέρχεται στο ποσό των $236.624,30 \text{ €}$. Η προσφορά των υλικών συμπεριλαμβανομένης της μεταφοράς και της εγκατάστασης, που έχουμε λάβει είναι 52,00% ήτοι $232.032,00 \text{ €}$.

Αριθμός Απόφασης: 720/2020

→ Αναφορικά με την ΣΤ Ομάδα Εργασιών: Η σύνδεση των ακινήτων με το δίκτυο αποχέτευσης ακαθάρτων μπορεί να εκτελεστεί παράλληλα με τις εργασίες εκσκαφής και τοποθέτησης των σωληνώσεων και σε συνδυασμό με το δικό μας εργατοτεχνικό δυναμικό και εξοπλισμό μας, και ως εκ τούτου είναι απολύτως εμπορικά εύλογη και δικαιολογεί απόλυτα τη προσφερόμενη έκπτωση μας.

Εν κατακλείδι, από τα προαναφερθέντα, σε συνδυασμό με την υποβολή της οικονομικής μας προσφοράς με ποσοστό μέσης έκπτωσης 51,05% και συνολική δαπάνη του Έργου 2.477.018,44 € χωρίς ΦΠΑ γίνεται αντιληπτό ότι η τιμή εκπτώσεως που έχουμε προσφέρει είναι απόλυτα λογική και επιτρέπει την απρόσκοπτη εκτέλεση του έργου σύμφωνα με τους κανόνες της τέχνης και της επιστήμης και τους όρους του τιμολογίου και προκύπτει κέρδος για την εταιρία μας πλέον των γενικών εξόδων και του εργολαβικού οφέλους. Καθίσταται, λοιπόν, σαφές και στοιχειοθετείται ειδικώς και επαρκώς ότι η προσφορά της εταιρίας μας είναι απολύτως εμπορικά εύλογη και δικαιολογεί απόλυτα τον καθορισμό του ύψους της στο ποσοστό μέσης έκπτωσης 51,05 % και δεν μπορεί να θεωρηθεί ασυνήθιστα χαμηλή και θα αποβεί σε όφελος της αναθέτουσας με την ανάληψη της οικείας σύμβασης. Προς απόδειξη των ανωτέρω, έχουμε στην διάθεση μας τις αντίστοιχες προφορές που έχουμε λάβει από τους προμηθευτές και με τις οποίες συντάχτηκε η έκπτωση στον προϋπολογισμό του Έργου. Παραμένουν στην διάθεση σας σε περίπτωση που ζητηθούν. Προς περαιτέρω δε επίρρωση των ανωτέρω, προσκομίζουμε ενώπιον Σας συνημμένα και τρία (3) έγγραφα (σύμβαση-αποφάσεις), εκ των οποίων προκύπτει ότι η προσφερόμενη οικονομική προσφορά της εταιρίας μας δεν παρουσιάζεται ως υπερβολικά χαμηλή δεδομένου ότι, το σύνηθες μέσο ποσοστό έκπτωσης των προσωρινών μειοδοτών για παρόμοια έργα ανά την επικράτεια τα έτη 2017 και 2018 κυμαίνεται στο 57,53 % περίπου. Και συγκεκριμένα οι :α) με αριθμ.πρωτ. ..../30-01- 2017 σύμβαση του Δήμου ..... που υπεγράφη με την εταιρία «.....», που πρόσφερε μέση τεκμαρτή έκπτωση 59,35%στις τιμές του τιμολογίου της οικείας μελέτης, β)με αριθμ.πρωτ.139165/14322/21-12-2017 απόφαση της Περιφέρειας ..... , στην οποία γίνεται αναφορά υπογραφή σχετικής σύμβασης με την εταιρία « .....» που πρόσφερε ποσοστό έκπτωσης 58,93% και γ) με

Αριθμός Απόφασης: 720/2020

αριθμ.408/11-07-2018 απόφαση της Οικονομικής Επιτροπής του Δήμου ..... δια της οποίας εγκρίθηκε η ανάθεση της οικείας σύμβασης στην εταιρία «.....» που πρόσφερε ποσοστό έκπτωσης 54,32%. Στα προσκομιζόμενα ως άνω αναφερόμενα έγγραφα παρουσιάζεται αναλυτικά η αναθέτουσα αρχή, ο τίτλος του έργου, η ημερομηνία της δημοπράτησης, ο προϋπολογισμός του έργου, ο αναδειχθείς μειοδότης καθώς και το ποσοστό της χορηγηθείσας έκπτωσης. Στη διάθεσή σας για οποιαδήποτε διευκρίνιση....
»

12. Επειδή σύμφωνα με την ήδη προσβαλλόμενη απόφαση με αριθ. 33/6-4-2020 «... Αφού διαπιστώθηκε ότι υπάρχει νόμιμη απαρτία γιατί σε σύνολο (7) μελών βρέθηκαν παρόντα (7), δηλαδή:... Ο κ. .... αποχώρησε μετά το δεύτερο θέμα της ημερήσιας διάταξης.... Η Πρόεδρος της Οικονομικής Επιτροπής εισηγούμενη το 4ο θέμα της ημερησίας διάταξης, έθεσε υπόψη των μελών της Οικονομικής Επιτροπής τα εξής: Σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 1, περ. θ, του άρθρου 72 του Ν.3852/2010 (ΦΕΚ - 87Α/7-6-2010), όπως αυτό αντικαταστάθηκε από τις διατάξεις του άρθρου 3 του Ν. 4623/2019 (ΦΕΚ -134Α /9-8-2019) στις αρμοδιότητες της οικονομικής επιτροπής ανήκει η κατάρτιση των όρων, η σύνταξη των διακηρύξεων, η διεξαγωγή και κατακύρωση κάθε μορφής δημοπρασιών και διαγωνισμών, για έργα, μελέτες, προμήθειες και υπηρεσίες καθώς και τη συγκρότηση των ειδικών επιτροπών διεξαγωγής και αξιολόγησης από μέλη της ή ειδικούς επιστήμονες, υπαλλήλους του δήμου ή δημοσίου υπαλλήλους. Στη συνέχεια έθεσε υπόψη την αρ. πρωτ. ..../31-3-20 εισήγηση της προϊσταμένης Δ/σης Τεχνικών Υπηρεσιών κ. .... και έχει ως εξής: ΘΕΜΑ : Εισήγηση για την αξιολόγηση αιτιολογήσεων προσφορών των διαγωνιζόμενων του ανοιχτού ηλεκτρονικού διαγωνισμού με τίτλο "ΔΙΚΤΥΑ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ ΑΚΑΘΑΡΤΩΝ ΚΑΙΑΝΤΛΙΟΣΤΑΣΙΩΝ ΤΩΝ Τ.Κ. .... ΚΑΙ ....." Η Τεχνική Υπηρεσία του Δήμου ..... έχοντας υπόψη: 1. Την υπ. αριθ. ..../2013 μελέτη της Δ/σης Τεχνικών Υπηρεσιών του Δήμου ....., η οποία εγκρίθηκε με την υπ' αριθ. 152/2013(ΑΔΑ:.....)απόφαση Δημοτικού Συμβουλίου του Δήμου ..... 2. Την υπ. αριθ. 132/2019 (ΑΔΑ: .....)απόφαση της Οικονομικής Επιτροπής με την οποία καταρτίστηκαν οι όροι διακήρυξης του έργου. 3. Την διακήρυξη του έργου με αριθμό ΚΗΜΔΗΣ ..... 4. Το από 30-01-2020 Πρακτικό Ι της

Αριθμός Απόφασης: 720/2020

ηλεκτρονικής δημοπρασίας με Α/Α ΕΣΗΔΗΣ ..... «ΔΙΚΤΥΑ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ ΑΚΑΘΑΡΤΩΝ ΚΑΙ ΑΝΤΛΙΟΣΤΑΣΙΩΝ ΤΩΝ Τ.Κ. .... ΚΑΙ .....», που συνέταξε η επιτροπή διαγωνισμού. 5 Το υπ. αριθ. πρωτ. ..../31-01-2020 υπόμνημα που διαγωνιζόμενου οικονομικού φορέα ..... προς την επιτροπή διαγωνισμού. 6. Τις διατάξεις του άρθρου 88 του Ν.4412/2016. 7. Την υπ' αριθ. 20/2020(ΑΔΑ: .....) απόφαση της Οικονομικής Επιτροπής Δήμου ....., σύμφωνα με την οποία ζητείται από τους οικονομικούς φορείς που υπέβαλλαν παραδεκτές προσφορές, να υποβάλλουν πλήρη αιτιολόγηση των προσφορών τους. 8. Τους εμπρόθεσμα κατατεθειμένους φακέλους των ακόλουθων οικονομικών φορέων:

Οικονομικός Φορέας	Ηλεκτρονική Υποβολή	Κατάθεση στο πρωτόκολλο του Δήμου
.....	13/03/2020 13:07:07	ΟΧΙ
.....	13/03/2020 13:41:39	2002/16-03-2020
.....	13/03/2020 17:38:25	2005/16-03-2020
.....	13/03/2020 15:33:24	2043/17-03-2020
.....	12/03/2020 11:46:22	2006/16-03-2020
.....	12/03/2020 16:05:44	1982/13-03-2020

Το υπ. αριθμ. ..../27-03-2020 έγγραφο της Προέδρου της Οικονομικής Επιτροπής (Αναθέτουσα Αρχή), προς τον Δ/ντη Τεχνικών Υπηρεσιών του Δήμου ..... προκειμένου να αξιολογήσει τις αιτιολογήσεις των προσφορών των διαγωνιζομένων. Με την αρ. πρωτ. ..../3-3-2020 Πρόσκληση, ζητήθηκε από τους 11 συμμετέχοντες στο διαγωνισμό Αιτιολογήσεις των προσφορών τους σε προθεσμία εννέα (9) ημερών από την επόμενη της κοινοποίησης της εν λόγω πρόσκλησης. Συγκεκριμένα, αιτιολογήσεις προσφορών ζητήθηκαν από τους εξής οικονομικούς φορείς: 1. .... 2. .... 3. .... 4. .... 5. .... 6. .... 7. .... 8. .... 9. .... 10. .... 11. .... Συνολικά κατατέθηκαν 6 αιτιολογήσεις από τις 11 που είχαν ζητηθεί. Οι οικονομικοί φορείς που δεν υπέβαλλαν αιτιολογήσεις των προσφορών τους εντός της αποκλειστικής προθεσμίας των εννέα (9) ημερών,

Αριθμός Απόφασης: 720/2020

δεν εξηγούν το κόστος του έργου που προτείνουν με την προσφορά τους στο διαγωνισμό και συνεπώς οι προσφορές τους απορρίπτονται σύμφωνα με την παρ. 3 του άρθρου 88 του Ν4412/2016. Συγκεκριμένα οι οικονομικοί φορείς που απορρίπτονται είναι οι εξής: 1. .... 2. .... 3. .... 4. .... 5. .... Παρακάτω παρατίθενται οι αξιολογήσεις των έξι αιτιολογήσεων που κατατέθηκαν μέσω του ΕΣΗΔΗΣ εμπρόθεσμα έως την 13/3/2020, καταληκτική ημερομηνία υποβολής. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΑΙΤΙΟΛΟΓΗΣΕΩΝ 1. Για τον οικονομικό Φορέα ....., με $E_u = 51,05\%$. Η εταιρεία ....., η οποία κατάθεσε προσφορά με μέση έκπτωση $E_m = 51,05\%$, υπέβαλε εμπρόθεσμα μέσω του ΕΣΗΔΗΣ φάκελο αιτιολόγησης αλλά στη συνέχεια δεν υπέβαλε τον αντίστοιχο φάκελο σε έντυπη μορφή στο πρωτόκολλο του Δήμου ..... Λαμβάνοντας γνώση και μελετώντας τα στοιχεία που υποβλήθηκαν από τον οικονομικό φορέα ....., προβαίνουμε στις εξής παρατηρήσεις: - Η υποβληθείσα αιτιολόγηση περιλαμβάνει γενικά μόνο στοιχεία αναφορικά με το κόστος των εργασιών. Συγκεκριμένα, παρουσιάζεται ανάλυση τιμών για ορισμένες μόνο εργασίες του προϋπολογισμού (επιχώσεις ορυγμάτων, αποκατάσταση ασφαλικών οδοστρωμάτων κλπ.) παραλείποντας άλλες εργασίες οι οποίες αποτελούν σημαντική δαπάνη του προϋπολογισμού, όπως για παράδειγμα η εργασία «Αντιστηρίξεις παρειών χάνδακα με μεταλλικά πετάσματα (Α.Τ.Α8)» με συμβατική δαπάνη 682.022,00€. - Στις αναλύσεις τιμών που επισυνάπτονται, το κόστος των μηχανημάτων και η εργατοτεχνική δαπάνη λαμβάνονται αυθαίρετα. - Προς απόδειξη του προσφερόμενου ποσοστού έκπτωσης, ο οικονομικός φορέας κατέθεσε λίστα με υδραυλικά έργα στα οποία το μέσο ποσοστό έκπτωσης των προσωρινών μειοδοτών κυμαίνεται στο 57,53% περίπου. Ο ισχυρισμός όμως αυτός δεν ευσταθεί, καθώς ο διαφορετικός τόπος και οι ιδιαίτερες συνθήκες εκτέλεσης του κάθε έργου δεν καθιστούν δυνατή τη σύγκριση του κόστους εκτέλεσης παρόμοιων υδραυλικών έργων. Έχοντας υπόψη τα παραπάνω, η αιτιολόγηση της εταιρείας ..... είναι ελλιπής, δεν εξηγεί κατά τρόπο ικανοποιητικό το κόστος του έργου που προτείνεται από αυτή, συνεπώς απορρίπτεται. ... 2. Για τον οικονομικό Φορέα ....., με $E_m = 47,00\%$ ... η αιτιολόγηση της εταιρείας .. δεν εξηγεί κατά τρόπο ικανοποιητικό το κόστος του έργου που προτείνεται από αυτή, συνεπώς απορρίπτεται. 3. Για τον οικονομικό Φορέα ....., με

Αριθμός Απόφασης: 720/2020

απόκτησης» (αγορά, ενοικίαση ή ιδιότητα μετά από αποσβέσεις). Το κόστος μεταφοράς μπορεί να ποικίλει (ιδιότητα μεταφορικό μέσον ή μισθωμένο). Το κόστος τοποθέτησης και μεταφοράς μέσα στο έργο, εξαρτάται από τις δυνατότητες των μηχανημάτων που θα χρησιμοποιηθούν, το προσωπικό και την εμπειρία τους. Συνήθως δεν απαιτείται αποσυναρμολόγηση και επανασυναρμολόγηση, γι αυτό είναι πιθανό να αρκεί, εκτός από το μηχάνημα, ένας μόνον εργάτης. Η έκφραση «η ημερήσια απόδοση για τη συγκεκριμένη εργασία (50 μ/ημέρα, ή αλλιώς 50μ²/ημέρα) κρίνεται ανέφικτη» είναι τουλάχιστον αδόκιμη γιατί η απόδοση των εργασιών εξαρτάται από πολλούς παράγοντες, διαφέρει από εργολήπτη σε εργολήπτη ανάλογα με τον εξοπλισμό του το προσωπικό και την εμπειρία του. Εγώ προσωπικά είχα τοποθετήσει σε έργο μου και 70 μ/ημέρα η 300μ²/ημέρα. Με τι προδιαγραφές κάποιος λοιπόν μπορεί να «ΚΡΙΝΕΙ»; Στο κόστος των μεταφορών (εκσκαφών, αδρανών κλπ) τώρα, δεν αναφέρθηκε σε κανέναν για το κόστος κτήσης, απόσβεσης, ενοικίασης των φορητών παρά μόνον αποφαίνεται ότι «είναι αυθαίρετη» η απόδοση. Την απόδοση τη γνωρίζει επακριβώς μόνον ο ιδιοκτήτης των μέσων μεταφοράς. Όσον αφορά στο κόστος των αντλήσεων συγχρόνως με την εκσκαφή, αφενός δεν απαιτούνται αντλήσεις στο όλον των εκσκαφών, αφ εταίρου ο κατασκευαστής θα επιλέξει αντλία ανάλογα με τις συνθήκες, γιατί η επιλογή του έχει οικονομικό αντίκτυπο στο έργο και φυσικά και σ' αυτόν τον ίδιο. Επίσης ο ισχυρισμός ότι δεν λαμβάνονται υπόψη ποσοστά εκπτώσεων σε παρεμφερή έργα δεν ευσταθεί γιατί το ελεγκτικό συνέδριο με την υπ. Αρ. 89/2008 πράξη του έχει δεχτεί ότι μπορούν να ληφθούν υπόψη και οι εκπτώσεις που έχουν δοθεί σε έργα παρεμφερούς αντικείμενου. Συνεπώς κύριοι, δεν είναι δόκιμο κάποιος να αμφισβητήσει τους ισχυρισμούς των εργοληπτών όσον αφορά στο κόστος κατασκευής των επί μέρους τμημάτων του έργου, ούτε στο κόστος των μηχανημάτων, επειδή τα κόστη αυτά εξαρτώνται από καθαρά υποκειμενικούς (όσον αφορά στην εταιρεία) παράγοντες ήτοι τον μηχανολογικό εξοπλισμό της εταιρείας, την εμπειρία του εργατοτεχνικού προσωπικού της, τις δυνατότητες και την εμπειρία των εργοδηγών της, τις οικονομικές δυνατότητες της εταιρείας και φυσικά από τις ικανότητες της διοίκησής της. Πολύ σημαντική, τέλος, θεωρώ την εξαιρετικά πιθανή περίπτωση της σημαντικής καθυστέρησης του έργου λόγω δικαστικής προσφυγής κάποιου διαγωνιζόμενου που θα έχει σαν αποτέλεσμα πιθανότατα

Αριθμός Απόφασης: 720/2020

την απαγόρευση υπογραφής σύμβασης με ανάδοχο, μέχρι την τελική εκδίκαση πράγμα το οποίο σημαίνει ότι θα υποστεί ζημιά ο Δήμος από τις καθυστερήσεις άλλων εξαρτώμενων έργων (έναρξη λειτουργίας Βιολογικού, επανεκκαφές σε πρόσφατα ασφαλτοστρωμένο δρόμο κλπ) . Για όλους τους παραπάνω λόγους η ψήφος μου όσον αφορά στην έγκριση της εισήγησης είναι αρνητική και προτείνω την έγκριση ΟΛΩΝ των υποβληθέντων αιτιολογικών εκθέσεων των συμμετεχόντων στο διαγωνισμό. Το λόγο πήρε ο κ. .... ο οποίος είπε ότι: Στην προηγούμενη απόφαση, με την οποία ζητήθηκε από τους οικονομικούς φορείς που υπέβαλλαν παραδεκτές προσφορές, να υποβάλλουν πλήρη αιτιολόγηση των προσφορών τους, έδωσε αρνητική ψήφο (λευκή ψήφο), στο σημερινό θέμα όμως, ψηφίζει θετικά με μοναδικό γνώμονα την μη περαιτέρω καθυστέρηση των έργων. Στη συνέχεια το λόγο πήρε η Δήμαρχος η οποία είπε ότι το έργο της Αποχέτευσης ταλανίζεται εδώ και πάρα πολλά χρόνια, λόγω των πολύ μεγάλων εκπτώσεων από τους Οικονομικούς Φορείς που εκτελούν τα δημόσια έργα και αποβαίνουν εις βάρος της ολοκλήρωσης, της ποιότητας και της καλής λειτουργίας του έργου. Ως Δήμαρχος προασπίζει τα συμφέροντα του Δήμου, γι' αυτό προέβη στην λήψη απόφασης για αιτιολόγηση των προσφορών των συμμετεχόντων στο διαγωνισμό για την εκτέλεση του συγκεκριμένου έργου, σύμφωνα με το άρθρο 88, του Ν.4412/16. Η πρόταση του κ. ...., είναι ανέφικτη διότι θα ερχόταν σε αντίθεση με την απόφαση του ίδιου Συλλογικού Οργάνου (Απόφαση ΟΕ 20/2020), το οποίο είχε αποφασίσει αιτιολογημένα και με συγκεκριμένο σκεπτικό να δώσει την εντολή στην Τεχνική Υπηρεσία, για να αξιολογηθούν οι οικονομικές προσφορές. Η υπηρεσία αξιολόγησε σύμφωνα με τις ρητές διατάξεις του άρθρου 88, του Ν.4412/16. Μία αναστροφή της διαγωνιστικής διαδικασίας θα επέφερε ολέθριες συνέπειες στην ολοκλήρωση του έργου. Κατόπιν εισηγήθηκε στα μέλη της Οικονομικής Επιτροπής την έγκριση της αξιολόγησης αιτιολογήσεων προσφορών των διαγωνιζόμενων ..προκειμένου να προχωρήσουνε στην συνέχιση και υλοποίηση του έργου. Ύστερα από τα ανωτέρω η Πρόεδρος κάλεσε την Οικονομική Επιτροπή να αποφασίσει σχετικά. Τα μέλη της Οικονομικής Επιτροπής ύστερα από διαλογική συζήτηση, και αφού έλαβαν υπόψη:... 9. Την αριθ. πρωτ. ..../31-3-2020 εισήγηση της Δ/σης Τεχνικών Υπηρεσιών του Δήμου ..... ΑΠΟΦΑΣΙΖΕΙ ΚΑΤΑ ΠΛΕΙΟΨΗΦΙΑ Σύμφωνα με την εισήγηση

Αριθμός Απόφασης: 720/2020

για την αξιολόγηση αιτιολογήσεων προσφορών των διαγωνιζόμενων ... 1. Εγκρίνει το πρακτικό Ι (αποσφράγισης δικαιολογητικών συμμετοχής - οικονομικών προσφορών) της επιτροπής διαγωνισμού ... ως προς τη σειρά μειοδοσίας των οικονομικών φορέων. 2. Απορρίπτει τις προσφορές των οικονομικών φορέων 1. ...., 2....., 3. ...., 4. ...., 5. .... καθώς δεν υπέβαλλαν φάκελο αιτιολόγησης και κατά συνέπεια οι προσφορές τους δεν κρίνονται ικανοποιητικές. 3. Απορρίπτει την προσφορά του οικονομικού φορέα με την επωνυμία ....., με Α/Α κατάθεσης προσφοράς ΕΣΗΔΗΣ ....., δεν εξηγεί κατά τρόπο ικανοποιητικό το κόστος του έργου που προτείνεται από αυτή και κατά συνέπεια η προσφορά δεν κρίνεται ικανοποιητική. 4. Απορρίπτει την προσφορά του οικονομικού φορέα με την επωνυμία ..... με Α/ Α κατάθεσης προσφοράς ΕΣΗΔΗΣ ....., δεν εξηγεί κατά τρόπο ικανοποιητικό το κόστος του έργου που προτείνεται από αυτή και κατά συνέπεια η προσφορά δεν κρίνεται ικανοποιητική. 5. Απορρίπτει την προσφορά του οικονομικού φορέα με την επωνυμία ....., με Α/Α κατάθεσης προσφοράς ΕΣΗΔΗΣ ....., δεν εξηγεί κατά τρόπο ικανοποιητικό το κόστος του έργου που προτείνεται από αυτή και κατά συνέπεια η προσφορά δεν κρίνεται ικανοποιητική. 6. Απορρίπτει την προσφορά του οικονομικού φορέα με την επωνυμία ....., με Α/Α κατάθεσης προσφοράς ΕΣΗΔΗΣ ....., διότι η αιτιολόγηση της οικονομικής προσφοράς της εταιρείας, δεν πραγματοποιήθηκε γιατί έπεται στη σειρά μειοδοσίας της εταιρείας ..... 7. Απορρίπτει την προσφορά του οικονομικού φορέα με την επωνυμία ....., με Α/Α κατάθεσης προσφοράς ΕΣΗΔΗΣ ....., διότι η αιτιολόγηση της οικονομικής προσφοράς της εταιρείας, δεν πραγματοποιήθηκε γιατί έπεται στη σειρά μειοδοσίας της εταιρείας ..... 8. Ανακηρύσσει ως προσωρινό μειοδότη τον οικονομικό φορέα με την επωνυμία ....., με Α/Α κατάθεσης προσφοράς ΕΣΗΔΗΣ ....., με μέση τεκμαρτή έκπτωση τριάντα οκτώ και πενήντα δύο τοις εκατό (38,52 %). 9. Την εξουσιοδότηση της Δ/σης Τεχνικών Υπηρεσιών του Δήμου ..... για την συνέχιση της διαδικασίας.. Στην ανωτέρω απόφαση μειοψήφησαν ο ..... και ο .....» Η προσβαλλόμενη απόφαση, κοινοποιήθηκε στους διαγωνιζόμενους οικονομικούς φορείς την 15-4-2020, μέσω της επικοινωνίας.

Αριθμός Απόφασης: 720/2020

13. Επειδή κατά της ως άνω απόφασης ασκήθηκε η υπό κρίση προσφυγή, την Δευτέρα 27-4-2020 και ώρα 16:09:04, με κατάθεση μέσω της *επικοινωνίας*, και με τη χρήση του τυποποιημένου εντύπου του Παραρτήματος Ι του π.δ 39/2017, και κοινοποιήθηκε στην ΑΕΠΠ αυθημερόν από τη προσφεύγουσα, με μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παρ. 1 του άρθρου 361 και τις παρ. 1 και 2 του άρθρου 362 του ν. 4412/2016 και την παρ. 1 εδ. α) του άρθρου 4, και την παρ. 2 του άρθ. 8 του ΠΔ 39/2017.

14. Επειδή την 29-4-2020 η αναθέτουσα αρχή προέβη στην προβλεπόμενη στο άρθ. 365 παρ. 1 του ν. 4412/2016 και άρθ. 9 παρ. 1 α του ΠΔ 39/2017 κοινοποίηση της υπό εξέταση προσφυγής, μέσω της *επικοινωνίας* προς τους διαγωνιζόμενους οικονομικούς φορείς.

15. Επειδή την 7-5-2020 η αναθέτουσα αρχή κοινοποίησε στην Εισηγήτρια μέσω της *επικοινωνίας* το με αριθ. πρωτ. ....../7-5-2020 έγγραφο με τις απόψεις επί της προσφυγής που απευθύνεται προς το 3^ο Κλιμάκιο ΑΕΠΠ, και ορθότερα προς το 6^ο Κλιμάκιο ΑΕΠΠ, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο άρθ. 365 παρ. 1 του ν. 4412/2016 και το άρθ. 9 παρ. 1 του ΠΔ 39/2017. Περαιτέρω, κατόπιν του από 11-5-2020 σχετικού αιτήματος της προσφεύγουσας μέσω της *επικοινωνίας* η αναθέτουσα αρχή κοινοποίησε προς την προσφεύγουσα το παραπάνω έγγραφο με τις απόψεις της, την 18-5-2020 μέσω της *επικοινωνίας*, σύμφωνα με τον νόμο.

16. Επειδή υπέρ της διατήρησης της προσβαλλόμενης απόφασης εμπρόθεσμα, με προφανές έννομο συμφέρον, καθόσον η προσφυγή στρέφεται τόσο κατά της απόρριψης της προφοράς της προσφεύγουσας όσο και κατά της αποδοχής της προφοράς της παρεμβαίνουσας και μόνης αποδεκτής διαγωνιζόμενης, ασκήθηκε η με αριθ. ΠΑΡ 591/2020 παρέμβαση την Δευτέρα 11-5-2020, με τον νόμιμο προβλεπόμενο τρόπο κατάθεσης στην *επικοινωνία*, κατ' άρθ. 362 ν. 4412/2016 και άρθ. 7 ΠΔ 39/2017, και κοινοποιήθηκε αυθημερόν στην ΑΕΠΠ με μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου της παρεμβαίνουσας.

17. Επειδή η προσφεύγουσα εμπρόθεσμα και παραδεκτά σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο άρθ. 365 παρ. 1 του ν. 4412/2016 ως τροποποιημένο ισχύει, κατέθεσε προσηκόντως μέσω της *επικοινωνίας*, την 28-5-2020 Υπόμνημα επί των απόψεων της αναθέτουσας αρχής.

Αριθμός Απόφασης: 720/2020

18. Επειδή η αναθέτουσα αρχή κοινοποίησε την 4-6-2020 προς την Εισηγήτρια μέσω της *επικοινωνίας*, το με αριθ. πρωτ. ....../4-6-2020 νέο έγγραφο με απόψεις επί της προσφυγής που απευθύνεται προς το 3^ο Κλιμάκιο ΑΕΠΠ, και ορθότερα προς το 6^ο Κλιμάκιο ΑΕΠΠ. Το έγγραφο αυτό υποβλήθηκε απαραδέκτως και δεν εξετάζεται στα πλαίσια της παρούσας διαδικασίας διότι i) Πρώτον λόγω εκπροθέσμου υποβολής, και δη εκπρόθεσμης υποβολής μόλις την παραμονή της διάσκεψης, ήτοι κατά χρόνο οπότε η προσφεύγουσα δεν θα μπορούσε να ασκήσει το δικονομικό της δικαίωμα υποβολής Υπομνήματος επί των απόψεων αυτών, διότι Υπόμνημα της προσφεύγουσας θα μπορούσε να κατατεθεί το αργότερο πέντε ημέρες προ της διάσκεψης, πράγμα ανέφικτο υπό τις περιστάσεις (βλ. άρθ. 365 παρ. 1 του ν. 4412/2016, και το από 28-4-2020 έγγραφο της Γραμματείας του 6^{ου} Κλιμακίου ΑΕΠΠ που κοινοποιήθηκε αυθημερόν στην αναθέτουσα αρχή) και ii) Δεύτερον διότι δεν προκύπτει ότι το έγγραφο τούτο κοινοποιήθηκε προς την προσφεύγουσα, παρότι επιβάλλεται σύμφωνα με τον νόμο.

19. Επειδή, σε συνέχεια των ανωτέρω, η προσφυγή νομίμως εισάγεται ενώπιον του 6^{ου} Κλιμακίου της ΑΕΠΠ σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 346 παρ. 1, 360, και 366 του ν. 4412/2016 και των άρθρων 3 παρ. 1, και 15 του ΠΔ 39/2017, κατόπιν της με αριθ. 523/2020 Πράξης της Προέδρου του 6^{ου} Κλιμακίου *περί ορισμού ημερομηνίας εξέτασης προδικαστικής προσφυγής και εισηγητή-κλήση περί απόψεων επί προσωρινών μέτρων*.

20. Επειδή η προσφεύγουσα έχει προφανές έννομο συμφέρον για την άσκηση της προσφυγής, κατά το μέτρο που επιδιώκει την ακύρωση της προσβαλλόμενης απόφασης και την αποδοχή της προσφοράς της, επικαλούμενη άμεση βλάβη από την προσβαλλόμενη απόφαση, η οποία, κατά τους ισχυρισμούς της, παραβιάζει τους κανόνες που αφορούν στις διαδικασίες ανάθεσης, θεμελιώνοντας το έννομο συμφέρον προς παροχή έννομης προστασίας στη ζημία της από τον φερόμενο παράνομο αποκλεισμό της από τον διαγωνισμό και στο προφανές επιδιωκόμενο όφελος από την αποδοχή της προσφοράς και την συμμετοχή της στην συνέχιση της διαδικασίας, και δη στην αξιολόγηση και αποδοχή της οικονομικής της προσφοράς, η οποία με προσφερόμενο ποσοστό έκπτωσης 51,05% προηγείται στην σειρά μειοδοσίας της προσφοράς της παρεμβαίνουσας με προσφερόμενο ποσοστό έκπτωσης 38,52%.

Αριθμός Απόφασης: 720/2020

21. Επειδή η προσφεύγουσα, με τον πρώτο λόγο της προσφυγής, επικαλούμενη το άρθρ. 221 του ν. 4412/2016, και τον όρο 4.1 ισχυρίζεται ότι «...3. ... προκύπτει ότι αρμόδιο όργανο για την γνωμοδότηση επί των αιτιολογήσεων των οικονομικών προσφορών είναι η Επιτροπή Διαγωνισμού, που έχει τη γενική αρμοδιότητα να γνωμοδοτεί, πέραν από τα ζητήματα αξιολογήσεως των προσφορών και για κάθε άλλο ζήτημα που προκύπτει (πρβλδ.Εφ. Αθηνών 624/2019, 816/2017, 988/2016,5055/2013, 2187/2012, 238/2009). Άλλωστε, τούτο προκύπτει και από τον υπ' αριθμόν 4.1. όρο της διακήρυξης, το περιεχόμενο του οποίου προπαρατέθηκε. Στην προκειμένη, όμως, περίπτωση, η υπ' αριθμόν 33/2020 απόφαση της Οικονομικής Επιτροπής του Δήμου ..... λήφθηκε χωρίς να έχει γνωμοδοτήσει η αρμόδια προς τούτο Επιτροπή του διαγωνισμού. Τούτο δε προκύπτει από το ίδιο το σώμα της προσβαλλόμενης απόφασης στην οποία δεν γίνεται αναφορά σε γνωμοδότηση της Επιτροπής διαγωνισμού και με την οποία δεν εγκρίνεται πρακτικό της επιτροπής διαγωνισμού σχετικά με τις αιτιολογήσεις των οικονομικών προσφορών των συμμετεχόντων. Η Επιτροπή διαγωνισμού, λοιπόν, δεν γνωμοδότησε για τις αιτιολογήσεις των οικονομικών προσφορών που υποβλήθηκαν κατόπιν πρόσκλησης της αναθέτουσας αρχής και δεν αξιολόγησε τις παρασχεθείσες εξηγήσεις, κατά παράβαση των διατάξεων του άρθρου 221 του ν. 4412/2016, καθώς και του υπ' αριθμόν 4.1. όρου της διακήρυξης. Εάν το είχε πράξει, τότε σαφώς και αυτό θα αναφερόταν στην υπ' αριθμόν 33/2020 απόφαση, με την οποία θα εγκρινόταν και το σχετικό Πρακτικό (πρβλ ΕΣ, Κλιμ. Ζ' Πράξη 153/2017). Στην υπό κρίση, όμως, περίπτωση, εγκρίνεται μόνο το Πρακτικό Ι (αποσφράγισης δικαιολογητικών συμμετοχής – οικονομικών προσφορών), καθ' ο μέρος ορίζεται η σειρά μειοδοσίας, το οποίο δεν αφορά στην αιτιολόγηση των οικονομικών προσφορών. Μόνη δε η εισήγηση της Τεχνικής Υπηρεσίας του Δήμου ..... δεν συνιστά σε καμία περίπτωση γνωμοδότηση και δη αρμοδίου οργάνου, λαμβανομένου υπόψη ότι, όπως προεκτέθηκε, αρμόδια προς τούτο είναι η Επιτροπή του διαγωνισμού, η οποία δεν αρνήθηκε με οποιονδήποτε τρόπο να επιληφθεί και να εξετάσει τις αιτιολογήσεις. Στη δε υπ' αριθμόν 33/3030 προσβαλλόμενη απόφαση της αναθέτουσας αρχής γίνεται αναφορά στο υπ' αριθμόν πρωτ. .... /3-3-2020 έγγραφο της Προέδρου της Οικονομικής Επιτροπής προς τον Διευθυντή Τεχνικών Υπηρεσιών του Δήμου

Αριθμός Απόφασης: 720/2020

....., με το οποίο ζητείται να αξιολογηθούν οι αιτιολογήσεις των προσφορών των διαγωνιζομένων. Η πρόσκληση, λοιπόν, αυτή απευθύνεται σε αναρμόδιο όργανο και όχι στην Επιτροπή Διαγωνισμού. Επιπρόσθετα, δεν θα μπορούσε να ισχυρισθεί κανείς ότι η Τεχνική Υπηρεσία του Δήμου ..... συνιστά έκτακτη επιτροπή ή ομάδα εργασίας για την αντιμετώπιση ειδικών θεμάτων που αφορούν στη διαδικασία σύναψης δημοσίων συμβάσεων και άρα εν προκειμένω τυγχάνει εφαρμογής η παρ. 3 του άρθρου 221 του ν. 4412/2016, που προβλέπει τη συγκρότηση τέτοιων Επιτροπών (πρβλ ΑΕΠΠ 340/2020). Και αυτό γιατί δεν πρόκειται για επιτροπή που συγκροτήθηκε για την αντιμετώπιση ειδικού θέματος που προέκυψε στον επίμαχο διαγωνισμό. Εξάλλου, κατά την αληθή έννοια των διατάξεων του άρθρου 221 παρ. 1, 2, 3, 4 και 8 του ν. 4412/2016, ναι μεν η Οικονομική Επιτροπή του Δήμου, ως το έχον αποφασιστική αρμοδιότητα όργανο, δύναται εξ ιδίας πρωτοβουλίας να συστήσει και συγκροτήσει συλλογικό όργανο προκειμένου να γνωματεύσει επί ειδικού θέματος που αφορά στη διαδικασία σύναψης μίας σύμβασης (άρθ. 221 παρ. 3 εδ. β΄ του ν. 4412/2016), πλην όμως, αφενός μεν η σχετική απόφαση πρέπει να λαμβάνεται σε χρόνο προγενέστερο της έναρξης του διαγωνισμού, ώστε να διασφαλίζονται οι αρχές της διαφάνειας, της αμεροληψίας και της αντικειμενικότητας, αφετέρου δε δεν επιτρέπεται να παρακάμπτεται και να μην ζητείται, ένεκα της ειδικής διαδικασίας, την οποία προβλέπει ο νόμος για την διενέργεια του διαγωνισμού, η γνωμοδότηση του εκ του νόμου γνωμοδοτικού οργάνου για την εν γένει διεξαγωγή του διαγωνισμού (Επιτροπή Διαγωνισμού), που, κατά την παρ. 1 περ. στ΄ του ως άνω άρθρου ``γνωμοδοτεί για κάθε άλλο θέμα που ανακύπτει κατά τη διαδικασία ανάθεσης `` (ΕΣ Κλιμάκιο Ε΄, Πράξη 383/2017, πρβλ. ΣΤΕ 1604/2005, 3077/1997). Επιβεβαιώνεται, λοιπόν, ότι οι αιτιολογήσεις των οικονομικών προσφορών δεν αξιολογήθηκαν από την αρμόδια προς τούτο Επιτροπή διαγωνισμού. Σημειωτέον, επίσης, ότι μη νόμιμο είναι και το ανωτέρω υπ΄ αριθμόν πρωτ. ....../3-3-2020 έγγραφο της Προέδρου της Οικονομικής Επιτροπής προς τον Διευθυντή Τεχνικών Υπηρεσιών του Δήμου ....., δεδομένου ότι αυτό εξεδόθη από αναρμόδιο όργανο και συγκεκριμένα, από την Πρόεδρο της Οικονομικής Επιτροπής και όχι από την Οικονομική Επιτροπή. Σε περίπτωση που η Επιτροπή Διαγωνισμού γνωμοδοτούσε για την αιτιολόγηση της προσφοράς μας, η τελευταία δεν θα

Αριθμός Απόφασης: 720/2020

είχε απορριφθεί, όπως έγινε, δεδομένου ότι η αρμόδια Επιτροπή με τις γνώσεις της θα μπορούσε να καταλάβει ότι η αιτιολόγηση της προσφοράς μας ήταν πλήρης και επαρκής και για τον λόγο αυτό δεν συνέτρεχε κανένας λόγος απόρριψής της. Η βλάβη, λοιπόν, που υφίσταται η εταιρία μας από την παράλειψη γνωμοδότησης του αρμοδίου οργάνου είναι δεδομένη. Ενόψει των ανωτέρω, η προσβαλλόμενη υπ' αριθμόν 33/2020 απόφαση θα πρέπει να ακυρωθεί, λαμβανομένου υπόψη ότι εξεδόθη κατά παράβαση ουσιώδους τύπου της διαδικασίας. 4. Με δεδομένο ότι το Πρακτικό της Επιτροπής διαγωνισμού αποτελεί το αιτιολογικό έρεισμα της απόφασης της Οικονομικής Επιτροπής (ΣτΕ 2376/2018, ΣτΕ 321/2018, ΣτΕ 2671/2017, ΔΕφΑθ ΕΑ 119/2018, ΔΕφΑθ ΕΑ 86/2014, ΔΕφΑθ ΕΑ 844/2012 κ.ά), η προσβαλλόμενη υπ' αριθμόν 33/2020 απόφαση της Οικονομικής Επιτροπής του Δήμου ..... είναι και παντελώς αναιτιολόγητη. Τούτο δε, διότι δεν υπάρχει σχετικό Πρακτικό της Επιτροπής διαγωνισμού, με αποτέλεσμα να μην υπάρχει και καμία αιτιολογία στην προσβαλλόμενη απόφαση. Στην προσβαλλόμενη απόφαση αναφέρεται μόνο ότι λήφθηκε υπόψη το υπόμνημα που υπέβαλε η εταιρία « .....», η υπ' αριθμόν 20/2020 απόφαση της Οικονομικής Επιτροπής του Δήμου ....., η υπ' αριθμόν πρωτ. ....../31-3-2020 εισήγηση της Διεύθυνσης Τεχνικών Υπηρεσιών και τα στοιχεία του φακέλου του έργου. Δεν προσδιορίζονται, όμως, οι λόγοι για τους οποίους η Οικονομική Επιτροπή κατέληξε στο παντελώς εσφαλμένο συμπέρασμα ότι η αιτιολόγηση που υποβάλαμε για την οικονομική μας προσφοράς δήθεν δεν επαρκούσε. Σε κανένα σημείο της προσβαλλόμενης απόφασης δεν αναφέρεται με τρόπο ειδικό και συγκεκριμένο, για ποιες επιμέρους εργασίες η προσφορά μας είναι ασυνήθιστα χαμηλή, ποια στοιχεία που άπτονται συγκεκριμένων οικονομοτεχνικών παραμέτρων ελήφθησαν υπόψη, προκειμένου η αναθέτουσα αρχή να καταλήξει στην κρίση αυτή, καθώς επίσης και για ποιους λόγους η προσφορά αυτή δεν μπορούσε να εγγυηθεί την εκτέλεση του έργου. Δεν προσδιορίζονται, δηλαδή, ούτε οι λόγοι για τους οποίους υφίσταται κίνδυνος μη εκπλήρωσης των συμβατικών υποχρεώσεων (ΕΣ Κλιμάκιο Ε', 383/2017). Κατά συνέπεια, η προσβαλλόμενη απόφαση είναι παντελώς αναιτιολόγητη και δεν προσδιορίζει τους λόγους απόρριψης της προσφοράς της εταιρίας μας. 5. Ομοίως, ακυρωτέα τυγχάνει και η υπ' αριθμόν 20/2020 απόφαση της Οικονομικής Επιτροπής του Δήμου ....., δεδομένου ότι

Αριθμός Απόφασης: 720/2020

καθ' ο μέρος καλεί τους συμμετέχοντες να υποβάλουν αιτιολόγηση της προσφοράς τους δεν έχει ληφθεί προγενέστερη σχετική γνωμοδότηση από την Επιτροπή διαγωνισμού. Πιο συγκεκριμένα, όπως ήδη προεκτέθηκε στο ιστορικό της παρούσης προδικαστικής προσφυγής, μετά το Πρακτικό Ι (αποσφράγισης δικαιολογητικών συμμετοχής – οικονομικής προσφοράς) η εταιρία «.....» υπέβαλε υπόμνημα ζητώντας να κληθούν οι εταιρίες που υπέβαλαν προσφορές μεγαλύτερες του μέσου όρου των προσφερόμενων εκπτώσεων να αιτιολογήσουν τις προσφορές που υπέβαλαν. Επί του αιτήματος αυτού δεν γνωμοδότησε η Επιτροπή του διαγωνισμού. Ο χειριστής της διεξαγωγής του διαγωνισμού εισηγήθηκε την απόρριψη του αιτήματος του οικονομικού φορέα « .....» για την αιτιολόγηση των ασυνήθιστων χαμηλών προσφορών. Παρά ταύτα, με την υπ' αριθμόν 20/2020 απόφαση της αναθέτουσας αρχής αποφασίσθηκε να κληθούν οι συμμετέχοντες να υποβάλουν αιτιολόγηση των προσφορών τους χωρίς, όμως, να υπάρχει σχετική γνωμοδότηση της αρμόδιας Επιτροπής διαγωνισμού. Σε περίπτωση, όμως, που η αρμόδια Επιτροπή διαγωνισμού γνωμοδοτούσε για το εάν είναι αναγκαία η αιτιολόγηση των οικονομικών προσφορών θα έκρινε ότι αυτή δεν ήταν αναγκαία, διότι η προσφορά μας δεν είναι ασυνήθιστα χαμηλή, με βάση και συγκριτικά στοιχεία από όμοιους διαγωνισμούς και κατά συνέπεια, δεν συντρέχει λόγος αιτιολόγησής της. Σε κάθε, όμως, περίπτωση, ακόμη και εάν γινόταν δεκτό ότι θα πρέπει να αιτιολογήσουμε την προσφερόμενη έκπτωσή μας, η αρμόδια Επιτροπή Διαγωνισμού θα είχε θέσει σαφή και συγκεκριμένα ερωτήματα ως προς τα σημεία της προσφοράς μας που θα έπρεπε να αιτιολογηθούν, σε αντίθεση με την Οικονομική Επιτροπή, η οποία, όπως πιο κάτω αναλυτικά αναφέρουμε δεν έθεσε κανένα σαφές ερώτημα. Η βλάβη, λοιπόν, που υφίσταται η εταιρία μας και από τη συγκεκριμένη πλημμέλεια είναι εμφανής. Ως εκ τούτου, και η υπ' αριθμόν 20/2020 απόφαση της αναθέτουσας αρχής τυγχάνει μη νόμιμη και ακυρωτέα. Β. Παραβίαση της διάταξης του άρθρου 88 του ν. 4412/2016...»

22. Επειδή η αναθέτουσα αρχή στις απόψεις της επί της προσφυγής, επικαλούμενη τα άρθρ. 361 παρ. 1 περ. (γ), 221 παρ. 3, 88 παρ. 1 του ν. 4412/2016 και 4 παρ. 1 περ. (γ) του ΠΔ 39/2017 του αναφέρει ότι: « ... γ) Η προσφεύγουσα κατά δήλωσή της (όπως αναφέρεται στη σελ. 3 της Προσφυγής) ,έλαβε γνώση της Απόφασης της Οικονομικής Επιτροπής στις

Αριθμός Απόφασης: 720/2020

15/4/2020 και, δεδομένου ότι η 10η ημέρα από την επομένη της ημερομηνίας αυτής ήτοι η 25.04.2020. Ωστόσο η εν λόγω Προσφυγή την 27.04.2020, 15:53:51, ήτοι δύο ημέρες μετά την παρέλευση της προθεσμίας, η οποία εκκινεί από την πλήρη,πραγματική γνώση της προσβαλλόμενης πράξης. Επισημαίνεται ότι το τεκμήριο πλήρους γνώσης της προσβαλλόμενης πράξης μετά την πάροδο δέκα πέντε (10) ημερών από τη δημοσίευση στο Κεντρικό Ηλεκτρονικό Μητρώο Δημοσίων Συμβάσεων, το οποίο προβλέπεται στο άρθρο 4 παρ. 1 περ. γ)δεύτερο εδάφιο του Π.Δ. 39/2017, εφαρμόζεται εφόσον δεν προκύπτει με άλλο τρόπο η πραγματική γνώση, ενώ εν προκειμένω προκύπτει από τη δήλωση της ίδιας της προσφεύγουσας. 2. ...Αντικρούοντας τον 1ο λόγο της υπό κρίση προσφυγής αναφέρουμε τα εξής: ... η αναθέτουσα αρχή είναι αυτή που αξιολογεί την αιτιολόγηση του προσφέροντα που κλήθηκε να αιτιολογήσει την προσφορά της χωρίς να απαιτείται ρητά από την Νομοθεσία, να λάβει υπόψη της την γνωμοδότηση κάποιου οργάνου. Αν έπρεπε να ληφθεί ο γνώμη άλλου οργάνου θα αναφερόταν ότι η αναθέτουσα αρχή αξιολογεί τις αιτιολογήσεις μετά από γνώμη του αρμοδίου οργάνου. Τέτοια αναφορά δεν υπάρχει ούτε στο νόμο, ούτε στη διακήρυξη. Επομένως η οικονομική επιτροπή βάσει του Ν. 4555/2018, δεν απαιτείται να λάβει υπόψη της τη γνώμη οποιουδήποτε γνωμοδοτικού οργάνου και πολύ περισσότερο δεν απαιτεί τη γνωμοδότηση μόνο της Επιτροπής Διαγωνισμού, όπως αβασίμως ισχυρίζεται η προσφεύγουσα. Ειρήσθω εν παρόδω, η Επιτροπή Διαγωνισμού σ'έναν Μειοδοτικό Διαγωνισμό , ελέγχει κι αξιολογεί τα ON- OFF κριτήρια, βάσει του Ν. 4412/16. Μετά την ολοκλήρωση των σταδίων και του ελέγχου ομαλότητας, ο πίνακας με σειρά κατάταξης των οικονομικών φορέων, αποστέλλεται στην Α.Α, και το πρακτικό του διαγωνισμού, προκειμένου για την έγκρισή του ή μη. Εκτός των ανωτέρω ο λόγος της υπό κρίση προσφυγής είναι απορριπτέος και για τα κάτωθι. Το άρθρο 221§3 του Ν. 4412/2016 παρέχει τη δυνατότητα στην αναθέτουσα αρχή να αναθέτει κατά περίπτωση σε έκτακτες επιτροπές ή ομάδες εργασίας την αντιμετώπιση ειδικών θεμάτων που αφορούν τις διαδικασίες σύναψης δημοσίων συμβάσεων. Από την ίδια ως άνω διάταξη του άρθρου 221§3 του Ν. 4412/2016 ουδόλως προκύπτει ότι, ακόμη και στην περίπτωση που έχει ανατεθεί η αξιολόγηση των αιτιολογήσεων σε έκτακτη επιτροπή ή ομάδα εργασίας, οφείλει να γνωμοδοτήσει και η Επιτροπή Διαγωνισμού. Βάσει των ανωτέρω αναφερομένων ο ισχυρισμός της

Αριθμός Απόφασης: 720/2020

προσφεύγουσας ότι μόνο αρμόδιο όργανο να γνωμοδοτήσει επί των αιτιολογήσεων των διαγωνιζομένων είναι η Επιτροπή Διαγωνισμού και κανένα άλλο είναι απορριπτέος ως αβάσιμος. Συνεπώς η θέση της προσφεύγουσας ότι η Επιτροπή Διαγωνισμού είναι το μόνο κατ' εξοχήν αρμόδιο συλλογικό όργανο για τον έλεγχο και αξιολόγηση των αιτιολογήσεων των διαγωνιζομένων είναι ανίσχυρη διότι, αν ίσχυε, η ρύθμιση του άρθρου 88§3 δεν θα ανέφερε ότι η αναθέτουσα αρχή αξιολογεί τις πληροφορίες σε συνεννόηση με τον προσφέροντα, αλλά θα διέτασε, ότι ο έλεγχος των αιτιολογήσεων διενεργείται από την Επιτροπή Διαγωνισμού.... Από την άνω διάταξη προκύπτει ότι η κρίση του εάν μια προσφορά φαίνεται ασυνήθιστα χαμηλή ανήκει αποκλειστικά και μόνο στην αναθέτουσα χωρίς να απαιτείται για τον χαρακτηρισμό μιας προσφοράς ως ασυνήθιστα χαμηλής η προηγούμενη γνωμοδότηση της Επιτροπής Διαγωνισμού. Η αναθέτουσα αρχή, και εν προκειμένω η Οικονομική Επιτροπή, είναι αποκλειστικά αρμόδια να κρίνει αν μια ή περισσότερες προσφορές φαίνονται ως ασυνήθιστα χαμηλές και να κινήσει τη διαδικασία του άρθρου 88 του Ν. 4412/2016. Όσα δε περί του αντιθέτου αναφέρει η προσφεύγουσα είναι απορριπτέα ως αβάσιμα. Η Οικονομική Επιτροπή προσέφυγε στην διαδικασία της οικειοθελούς γνωμοδότησης. Ορθά η Δήμαρχος ..... και Πρόεδρος της Ο.Ε. εκτέλεσε την απόφαση, λόγω της σπουδαιότητας του έργου και διαβίβασε άμεσα με το από 27.3.2020 και με αρ. πρωτ. .... /27.3.2020 έγγραφό της, στον Διευθυντή Τεχνικών Υπηρεσιών του Δήμου ..... να αξιολογήσει την αιτιολόγηση της προσφεύγουσας και να γνωμοδοτήσει σχετικά. Το σκεπτικό της Ο.Ε. έχει ως εξής: Η Διεύθυνση Τεχνικών Υπηρεσιών του Δήμου ..... είναι η πλέον αρμόδια να αξιολογήσει τις αιτιολογήσεις των διαγωνιζόμενων δεδομένου ότι αυτή έχει μελετήσει το έργο, έχει εκπονήσει τις μελέτες, έχει συντάξει τα συμβατικά τεύχη και γνωρίζει άριστα τόσο τις κατασκευαστικές απαιτήσεις, όσο και τις ιδιαιτερότητες του τόπου εκτέλεσης του έργου. Διαθέτει διαχειριστική επάρκεια, είναι όλοι στο Μητρώο μελών επιτροπών διαδικασιών σύναψης δημοσίων συμβάσεων έργων, μελετών και παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών (Μη.Μ.Ε.Δ.) της παρ. 8.(η) του άρθρου 221του ν. 4412/2016 . Επίσης για πάνω από μια δεκαετία, προσφέρει τεχνική βοήθεια σε όμορους Δήμους. Στην Τεχνική Υπηρεσία του Δήμου ....., υπηρετούν τρεις (3) υπάλληλοι ως

Αριθμός Απόφασης: 720/2020

κάτωθι: _ ....., ΠΕ3 Αρχιτεκτόνων Μηχανικών ..... , ΠΕ4 Πολιτικών Μηχανικών _ ....., ΤΕ4 Ηλεκτρολόγων. Η υπηρεσία έχει αποδεδειγμένη εμπειρία σε συναφή έργα, εφόσον διαχειρίστηκε: Α) Το έργο « ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΠΑΛΑΙΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ ΑΚΑΘΑΡΤΩΝ ΤΟΥ ΟΙΚΙΣΜΟΥ ....., ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ 2.110.000 ευρώ Β) Το έργο « ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ ΟΙΚΙΣΜΟΥ .....- ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΑΠΟΠΕΡΑΤΩΣΗΣ- ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗΣ ΤΗΣ ΚΕΛ, ΑΝΤ/ΣΙΟ ΑΚΑΘΑΡΤΩΝ ΚΑΙ ΑΓΩΓΟΣ ΑΠΑΓΩΓΗΣ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΜΕΝΩΝ ΛΥΜΑΤΩΝ, ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ 10.264.234,89 ευρώ.

Συνεπώς η υπ' αριθμ. 33/2020 απόφαση της Οικονομικής Επιτροπής του Δήμου ....., είναι καθ' όλα νόμιμη και όσα περί του αντιθέτου αναφέρονται στην υπό κρίση προδικαστική προσφυγή είναι απορριπτέα ως αβάσιμα. Επιπλέον Επίσης βασική διαπίστωση της Αναθέτουσας είναι ότι: Το έργο Αποχέτευση- Βιολογικός, του Δήμου ....., είναι πολύπαθο για δύομιση δεκαετίες. Όλες οι Δημοτικές αρχές του Δήμου ..... να αποδώσουν στους πολίτες το πολύπαθο έργο της Αποχέτευσης Ακαθάρτων στην πόλη του ....., είναι μέχρι σήμερα χωρίς αποτέλεσμα. 1. Οι λόγοι για τους οποίους διαπιστωμένα υπάρχει καθυστέρηση είναι, ιδιαιτερότητα των εδαφών της περιοχής με τον υψηλό υδροφόρο ορίζοντα, (ΚΩΠΑΙΔΙΚΟ ΠΕΔΙΟ) τις λασπώδεις αποθέσεις και τις προκληθείσες κατασκευαστικές αστοχίες που προσπαθούν να διορθωθούν με νέες εργολαβίες αμφιβόλου αποτελέσματος, 2. Τα κατ'εξακολούθηση μεγάλα ποσοστά έκπτωσης από τους Οικονομικούς Φορείς που εκτελούν τα δημόσια έργα και αποβαίνουν εις βάρος της ολοκλήρωσης, της ποιότητας και της καλής λειτουργίας του έργου. Επιπλέον το έργο πρέπει να εκτελεστεί σύντομα με τον πιο ποιοτικό και λειτουργικό τρόπο, διότι το 2021 θα αρχίσουν να επιβάλλονται Περιβαλλοντικά πρόστιμα από την Ε.Ε. σε περιοχές Γ' Κατηγορίας, όπως ο Δήμος ..... Από την εκτέλεση αυτού του έργου εξαρτάται η ομαλή λειτουργία του Κέντρου Ελέγχου του Αντλιοστασίου, το οποίο είναι έτοιμο και δεν λειτουργεί. Οι απόψεις μας ενισχύονται, διότι τεκμηριώνονται από τις: ΚΥΑ 117384/26.10.2017 (ΦΕΚ 3821/31.10.2017 τεύχος Β (άρθρο 1 παρ.3 της ΚΥΑ 117384/26.10.2017 (ΦΕΚ 3821/31.10.2017 τεύχος Β ')), (άρθρο 22 της ΚΥΑ 117384/26.10.2017 (ΦΕΚ 3821/31.10.2017 τεύχος Β ')) • Με την ολοκλήρωση της διαδικασίας διαγωνισμού, η επιτροπή διαγωνισμού

Αριθμός Απόφασης: 720/2020

μεταβιβάζει τον φάκελο στην αναθέτουσα για την επικύρωση ή όχι του πρακτικού από την Ο.Ε. σύμφωνα με τον Ν. 4412/16. Ο δεύτερος λόγος της υπό κρίση προσφυγής προβάλλεται εκπροθέσμως και απαραδέκτως και κατά ευθεία παράβαση του άρθρου 360 του Ν. 4412/2016 και του άρθρου 4.3 της διακήρυξης .... Για την προς εξέταση προσφυγή, διαπιστώνεται ότι υπάρχει σύγχυση της προσφεύγουσας και αδικαιολογήτως κι εκπροθέσμως εμμέσως προσβάλλει την 20/2020 απόφαση της Ο.Ε. του Δήμου ..... Στην εν λόγω υπόθεση, η υπ' αριθμ. 20/2020 απόφαση της Οικονομικής Επιτροπής με την οποία κρίθηκε ασυνήθιστα χαμηλή η προσφορά της προσφεύγουσας και κλήθηκε να προσκομίσει αιτιολόγηση της προσφοράς της αναρτήθηκε στον ηλεκτρονικό τόπο του διαγωνισμού στις 4.3.2020. Το δε υπ' αριθμ. πρωτ. .... /3.3.2020 έγγραφο της Διεύθυνσης Τεχνικών Υπηρεσιών, με το οποίο καλείτο η προσφεύγουσα να αιτιολογήσει την προσφορά της σύμφωνα με τα αναφερόμενα στην υπ' αριθμ. 20/2020 απόφαση, αναρτήθηκε στον ιστότοπο του διαγωνισμού στις 4.3.2020, ήτοι την ίδια ημέρα από την ανάρτηση της 20/2020 απόφασης. Η υπ' αριθμ. 20/2020 απόφαση της Οικονομικής Επιτροπής και η σχετική πρόσκληση της Διεύθυνσης Τεχνικών Υπηρεσιών είναι εκτελεστές πράξεις εκδοθείσες από τα αρμόδια όργανα. Αν η προσφεύγουσα διαφωνούσε με το περιεχόμενο ή την πληρότητά τους όφειλε εντός αποκλειστικής δέκα (10) ημερών από την ανάρτησή τους στον ιστότοπο του διαγωνισμού, ήτοι έως 16.3.2020, να ασκήσει προδικαστική προσφυγή, ΤΟ ΟΠΟΙΟ ΚΑΙ ΔΕΝ ΕΠΡΑΞΕ... Αν θεωρούσε άριστη την απόφαση πρόσκλησής της με την υπ' αριθμ. 20/2020 απόφαση της ΟΕ του Δήμου ..... και το περιεχόμενο αυτής, όφειλε να το προσβάλλει εμπροθέσμως στις 15/3/2020. Αντ' αυτού, όταν αποκλείσθηκε, δυνάμει μεταγενέστερης εκτελεστής πράξης, με την υπ' αρ. 33/2020- 6-4-2020 απόφασης που απέρριψε την αιτιολόγησή της, απαραδέκτως προσβάλλει το περιεχόμενο της υπ' αρ. 20/2020 απόφασης. Τούτο ακριβώς, θέλησε ο νομοθέτης να διασφαλίσει, με τη θέσπιση αποκλειστικών προθεσμιών προσβολής των αποφάσεων της αναθέτουσας αρχής. Να παγιώνεται κάθε απόφαση της αναθέτουσας αρχής και να εξελίσσεται ο διαγωνισμός στα επόμενα στάδια, χωρίς παλινδρομήσεις. Τυχόν διαφορετική ερμηνεία, θα οδηγούσε, αφενός σε καταστρατήγηση των αποκλειστικών προθεσμιών που έχουν θεσπιστεί, αφετέρου σε δυνατότητα αέναης έγερσης ζητημάτων προγενέστερων σταδίων.

Αριθμός Απόφασης: 720/2020

Όπως προκύπτει και από το σώμα της Προσφυγής η προσφεύγουσα, ως προσβαλλόμενη πράξη κατά της οποίας στρέφεται, μνημονεύει την υπ' αρ. 33/2020 απόφαση της Οικονομικής Επιτροπής, της οποίας έλαβε γνώση την 15.4.2020, και ουχί την 20/2020 της Οικονομικής Επιτροπής, με την οποία κλήθηκε σε προσκόμιση τεκμηριωμένης αιτιολόγησης. Συνεπώς ο σχετικός λόγος της υπό κρίση προσφυγής με τον οποίο διώκεται ουσιαστικά η ακύρωση της υπ' αριθμ. 20/2020 απόφασης και όχι της 33/2020 είναι απορριπτέος ως απαραδέκτως και εκπροθέσμως προβληθείς. Εν όψει των ανωτέρω οι αιτιάσεις και τα αναφερόμενα στον 2ο λόγο της υπό κρίση προσφυγής προβάλλονται ανεπίκαιρα και καταχρηστικά, διότι η προσφεύγουσα, όταν έλαβε γνώση της υπ' αρ. 20/2020 απόφασης της Οικονομικής Επιτροπής και των στοιχείων των οποίων καλείτο να προσκομίσει, αντιλήφθηκε πλήρως ποια έγγραφα της ζητούνταν προκειμένου να αιτιολογηθεί η συνομολογημένη και από την ίδια (αφού δεν προσέβαλε την υπ' αρ. 20/2020 απόφασης της Οικονομικής Επιτροπής) εμφανιζόμενη ως ασυνήθιστα χαμηλή προσφορά της, για το λόγο αυτό υπέβαλε στοιχεία αιτιολόγησης των κονδυλίων της προσφοράς της.»

23. Επειδή η προσφεύγουσα, επικαλούμενη το άρθ. 4 παρ. 1 του ΠΔ 39/2017, το άρθ. 12 παρ. 1 του ΠΔ 38/2017, το άρθ. 10 παρ. 1 και 7 του ν. 2690/1999 (ΚΔΔ), τα άρθ. 362, 88 του ν. 4412/2016, το άρθ. 1 παρ. 12 της από 29.12.1980 Πράξης Νομοθετικού Περιεχομένου, η οποία κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο του ν. 1157/1981, αναφέρει στο Υπόμνημα επί των απόψεων της αναθέτουσας αρχής ότι «... 2. Από την συνδυαστική ερμηνεία των ανωτέρω προκύπτει ότι η Προδικαστική Προσφυγή του Ν. 4412/2016 υποβάλλεται ηλεκτρονικά μέσω του πληροφοριακού συστήματος του Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ., χωρίς να προβλέπεται στις διατάξεις περί ηλεκτρονικής υποβολής Προσφυγών σε διαδικασίες ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων ούτε, σε κάθε περίπτωση, στην επίμαχη Διακήρυξη, το ακριβές χρονικό σημείο λήξης εντός της τελευταίας ημέρας της προθεσμίας υποβολής των εν λόγω Προδικαστικών Προσφυγών, συνεπώς εφαρμοστέα, δυνάμει της διατάξεως της παραγράφου 7 του άρθρου 10 του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας είναι η διάταξη του άρθρου 242 του Αστικού Κώδικα (ad hoc ΔΕφΠατρ39/2017). Η διάταξη, όμως, αυτή, έχει ήδη τροποποιηθεί με το προαναφερθέν άρθρο 1 παράγραφος 12 της, κυρωθείσας με το άρθρο πρώτο του Ν. 1157/1981, από

Αριθμός Απόφασης: 720/2020

29.12.1980 Πράξης Νομοθετικού Περιεχομένου, η οποία όρισε, ειδικώς ως προς τις προθεσμίες που τάσσονται από τον νόμο ή τα Δικαστήρια, ότι αυτές λήγουν την 7η μ.μ, ώρα της τελευταίας ημέρας, και εάν αυτή είναι εξαιρετέα, την ίδια ώρα της επόμενης εργάσιμης ημέρας (Ε.Α 67/2014, 1130/2010, 808/2008, 598/2008, 896/2010 κλπ, ΔΕφΠατ 39/2017). Συνεπώς, η 10ήμερη προθεσμία για την ηλεκτρονική υποβολή, μέσω του πληροφοριακού συστήματος Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ, της Προδικαστικής Προσφυγής λήγει με τη συμπλήρωση της 7ης μ.μ. της τελευταίας ημέρας και εάν αυτή είναι εξαιρετέα, την ίδια ώρα της επόμενης εργάσιμης ημέρας (Ε.Α. 27/2017, 598/2008, 808/2008, 1339/2009, 896/2010 κλπ). 3. Στη συγκεκριμένη περίπτωση, δεδομένης της παρέκτασης της προθεσμίας για την άσκηση της Προδικαστικής Προσφυγής την επόμενη εργάσιμη ημέρα, με βάση τα ανωτέρω αναφερόμενα, είχαμε δικαίωμα να ασκήσουμε την Προσφυγή μας στον ηλεκτρονικό τόπο του υπόψη Διαγωνισμού μέχρι και τις 27.04.2020, ημέρα Δευτέρα, όπως και πράξαμε, δεδομένου ότι η δεκαήμερη νόμιμη προθεσμία για την άσκησή της, έληξε στις 25.04.2020, ημέρα Σάββατο, η οποία είναι κατά νόμον εξαιρετέα (βλ. Α.Ε.Π.Π. 210/2019, 567/2018, 524/2018, 330/2018, 175/2017). Τα αυτά ισχύουν και για την 26.04.2020, ημέρα Κυριακή, η οποία είναι ομοίως κατά νόμον εξαιρετέα. (ΑΕΠΠ 403/2018, 175/2017 κ.α.). Συνεπώς, σε αντίθεση με όσα η αναθέτουσα αρχή αναφέρει στις απόψεις της όλως αορίστως και αβασίμως, η κρινόμενη προσφυγή ασκήθηκε εμπροθέσμως στις 27.04.2020, ήτοι την επόμενη εργάσιμη της τελευταίας ημέρας της εν λόγω δεκαήμερης προθεσμίας. 4.Επισημαίνεται επιπλέον ότι δια του πρώτου λόγου των επίμαχων απόψεων και προς “επίρρωση” των ισχυρισμών της περί δήθεν εκπρόθεσμης κατάθεσης της προδικαστικής προσφυγής μας, η αναθέτουσα αρχή προσπαθεί να αμφισβητήσει την εν γένει αξιοπιστία μας και να δημιουργήσει σε βάρος μας την εικόνα μιας δήθεν “αμελούς” εταιρίας, χωρίς, όμως, να αμφισβητεί ότι αποδέχθηκε τις διευκρινίσεις της οικονομικής μας προσφοράς. Ειδικότερα: Με την υπό κρίση σας προδικαστική προσφυγή ισχυριστήκαμε, μεταξύ άλλων, ότι ο φάκελος με τα έγγραφα αιτιολόγησης της προσφοράς μας απεστάλη εμπροθέσμως σε έντυπη μορφή, πλην όμως, άνευ δικής μας υπαιτιότητας, δεν παρελήφθη εγκαίρως από τα όργανα της αναθέτουσας αρχής. Προς απόδειξη δε του ανωτέρω ισχυρισμού μας προσκομίσαμε ενώπιον σας σχετικό απόκομμα παραλαβής φακέλου από την

Αριθμός Απόφασης: 720/2020

εταιρία ..... και την σχετική 4 εκτύπωση από την επίσημη ιστοσελίδα της εταιρίας ....., από την οποία προκύπτει η πραγματική πορεία αποστολής του φακέλου μας και η αδιαμφισβήτητη αδυναμία παράδοσης του στα όργανα της αναθέτουσας αρχής. Πλην όμως, η αναθέτουσα αρχή υποστηρίζει δήθεν ότι ο ισχυρισμός μας είναι «αβάσιμος, αόριστος και ψευδής», χωρίς ωστόσο να προσκομίζει ουδέν έγγραφο προς αντίκρουση των εκ μέρους μας προσκομισθέντων αποδεικτικών μέσων, τα οποία άλλωστε δεν αμφισβητεί. Με τα δεδομένα αυτά καθίσταται σαφές πως οι ισχυρισμοί της αναθέτουσας αρχής παρίστανται παντελώς αόριστοι και αναπόδεικτοι και προβάλλονται με μοναδικό σκοπό να δημιουργήσουν αρνητική εικόνα σε βάρος της άκρως επιμελούς εταιρίας μας. II. Επί της βασιμότητας των ισχυρισμών μας Επί των ισχυρισμών της αναθέτουσας αρχής αναφορικά με τον πρώτο λόγο της προσφυγής μας 1. ... οι ανωτέρω διατάξεις έχουν προφανώς την έννοια ότι αποφασίζουν όργανο παραμένει η αναθέτουσα αρχή και σε καμία περίπτωση δεν καταργούν την προβλεπόμενη σε ειδική νομοθετική διάταξη και συγκεκριμένα στο άρθρο 221 του ν. 4412/2016 γνωμοδότηση της Επιτροπής Διαγωνισμού η οποία προηγείται της απόφασης της αναθέτουσας αρχής και η οποία κρίθηκε σκόπιμη προκειμένου το αποφασίζον όργανο, ήτοι η αναθέτουσα αρχή να αντλεί πληροφόρηση για εξειδικευμένα και τεχνικά ζητήματα, πριν την έκδοση των πράξεων της. Ως εκ τούτου, από την συνδυαστική εφαρμογή των διατάξεων των άρθρων 88 και 221 του ν. 4412/2016 προκύπτει μετά βεβαιότητας ότι η μη τήρηση της προηγούμενης γνωμοδότησης συνιστά παράλειψη ουσιώδους τύπου της διαδικασίας. Άλλωστε, όπως ομολογεί και η ίδια η αναθέτουσα αρχή, η αρμοδιότητα της, η οποία εκκινεί «μετά την ολοκλήρωση των σταδίων και του ελέγχου ομαλότητας» -που διενεργείται προφανώς από την Επιτροπή Διαγωνισμού- συνίσταται αποκλειστικά στην, κατόπιν γνωμοδότησης της αρμόδιας Επιτροπής και αποστολής του συνταχθέντος πρακτικού, έγκριση του ή μη. Ως εκ τούτου, η έννοια των διατάξεων του άρθρου 88 του ν. 4412/2016 προφανώς δεν αποστερεί από την Επιτροπή Διαγωνισμού μέρος των κατά τον νόμο προβλεπόμενων αρμοδιοτήτων της, ως αβασίμως υποστηρίζει η αναθέτουσα αρχή. 2. Τούτο άλλωστε επιβεβαιώνεται και από τα κριθέντα από το ΕΛΣυν, τα οποία έρχονται σε πλήρη αντίθεση με τους ισχυρισμούς της αναθέτουσας περί δήθεν μη υποχρεωτικής γνωμοδότησης της Επιτροπής

Αριθμός Απόφασης: 720/2020

Διαγωνισμού. Συγκεκριμένα, με την υπ' αρ. 383/2017 πράξη του 5ου Κλιμακίου του ΕΛΣυν - την οποία παραθέσαμε άλλωστε και στην προδικαστική προσφυγή μας, ωστόσο τεχνηέντως δεν σχολιάστηκε από την αναθέτουσα αρχή- κρίθηκε ότι «δεν επιτρέπεται να παρακάμπτεται και να μην ζητείται, ένεκα της ειδικής διαδικασίας, την οποία προβλέπει ο νόμος για την διενέργεια του διαγωνισμού, η γνωμοδότηση του εκ του νόμου γνωμοδοτικού οργάνου για την εν γένει διεξαγωγή του διαγωνισμού (Επιτροπή Διαγωνισμού), που, κατά την παρ. 1 περ. στ' του ως άνω άρθρου γνωμοδοτεί για κάθε άλλο θέμα που ανακύπτει κατά τη διαδικασία ανάθεσης» (σχετ. βλ. και απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου της 10ης Σεπτεμβρίου 6 2019 επί της υπόθεσης Τ-741/17, η οποία υπογραμμίζει την εμπλοκή της αρμόδιας επιτροπής στην αξιολόγηση των φερόμενων ως ασυνήθιστα χαμηλών προσφορών και ιδίως σκ. 42, σύμφωνα με την οποία ναι μεν συνιστά «υποχρέωση της αναθέτουσας αρχής να ελέγχει τη σοβαρότητα μιας προσφοράς», εφόσον όμως «προκύπτουν τέτοιες αμφιβολίες η επιτροπή αξιολογήσεως οφείλει να ζητήσει τις διευκρινίσεις ως προς τη σύνθεση της προσφοράς που κρίνει σκόπιμες, προτού, ενδεχομένως, την απορρίψει.». Βλ. επίσης, ΔΕφΑθ ΕΑ 109/2020, όπου αναφέρεται ότι: «...Η Επιτροπή του διαγωνισμού, με το από 13-9-2019 πρακτικό της, αφού έλαβε υπόψη της τις παρασχεθείσες διευκρινίσεις, αποφάνθηκε ότι δεν παρατηρεί ασυνήθιστα χαμηλές τιμές στην προσφορά της εταιρείας ....., όπως και αρχικά είχε εκτιμήσει για όλους τους προμηθευτές...», ΔΕφΑθ ΕΑ 87/2019, όπου αναφέρεται ότι: «...Οι εν λόγω εταιρείες παρέθεσαν τις διευκρινίσεις τους και εν συνεχεία η οικεία Επιτροπή του διαγωνισμού συνέταξε τα Πρακτικά Νο. 5/11-9-2018 & Νο. 6/21-9-2018, εισηγούμενη την απόρριψη των οικονομικών προσφορών τους ως ασυνήθιστα χαμηλών. Τα οικεία πρακτικά εγκρίθηκαν με την Δ.ΠΡΟΜ.Α. 0011971 ΕΞ 2018/17-10-2018 1479(α)/11- 10-2018 απόφαση της Αναθέτουσας Αρχής....»). 3.Άλλωστε, τα όσα επικαλείται η αναθέτουσα αρχή περί δήθεν σύννομης δράσης της προέδρου της Οικονομικής Επιτροπής είναι προδήλως αβάσιμα στο μέτρο που τούτη, ενεργώντας ατομικά και άνευ αρμοδιότητας, αποδεχόμενη προφανώς την ανάγκη προηγούμενης γνωμοδότησης επί του εξειδικευμένου ζητήματος της αξιολόγησης των προσφορών, ζήτησε από την, επίσης αναρμόδια προς τούτο, Διεύθυνση Τεχνικών Υπηρεσιών να αξιολογήσει τις αιτιολογήσεις των προσφορών των διαγωνιζομένων! Πλην, όμως, η

Αριθμός Απόφασης: 720/2020

αρμοδιότητα ελέγχου και αξιολόγησης των προσφορών εκ μέρους της Διεύθυνσης Τεχνικών Υπηρεσιών όχι μόνο δεν προβλέπεται σε καμία διάταξη του νόμου και της διακήρυξης, αλλά αντίκειται ευθέως στις διατάξεις του άρθρου 221 του ν. 4412/2016 και στις διατάξεις του άρθρου 4.1. της διακήρυξης, οι οποίες προσδιορίζουν σαφώς και ρητώς πως αποκλειστικά αρμόδια για την αξιολόγηση των προσφορών των διαγωνιζομένων είναι η Επιτροπή Διαγωνισμού. Και ναι μεν οι Τεχνικές Υπηρεσίες των Δήμων είθισται να αποτελούνται από εξειδικευμένους μηχανικούς, πλην όμως τούτη η ιδιότητα δεν τους καθιστά άνευ ετέρου αρμόδιους για την αξιολόγηση των προσφορών των διαγωνιζομένων επί κάθε δημόσιου διαγωνισμού, ως διατείνεται μη νομίμως η αναθέτουσα αρχή και, μάλιστα, χωρίς προηγουμένως να έχει ζητηθεί γνωμοδότηση από την αρμόδια Επιτροπή διαγωνισμού. Μια τέτοια παραδοχή, άλλωστε, θα συνιστούσε ευθεία παράβαση της αρχής της ισότητας των διαγωνιζομένων και της αρχής της διαφάνειας που διέπουν τις διαγωνιστικές διαδικασίες και επιβάλλουν την κρίση επί των προσφορών ενός εκάστου υποψήφιου οικονομικού φορέα, κατά τρόπο ενιαίο για όλους τους οικονομικούς φορείς τόσο κατά το στάδιο υποβολής, όσο και κατά το στάδιο αξιολόγησης των προσφορών των υποψηφίων (ΔΕΕ C-19/00, σκ. 34 και 44, C87/94, σκ. 54, ΑΕΠΠ 1082/2019, σκ. 18) από συλλογικά όργανα που συγκροτούνται σε χρόνο προγενέστερο της έναρξης του εκάστοτε διαγωνισμού. Ως εκ τούτου, μη νομίμως η προσφορά μας αξιολογήθηκε από την Διεύθυνση Τεχνικών Υπηρεσιών του Δήμου, ενώ ο διαγωνισμός βρισκόταν ήδη σε εξέλιξη και ενώ είχε ήδη συσταθεί η Επιτροπή του Διαγωνισμού. Η κατά τα ανωτέρω γνωμοδότηση της Διεύθυνσης Τεχνικών Υπηρεσιών ως προπαρασκευαστική πράξη, επηρεάζει τη νομιμότητα της όλης σύνθετης διοικητικής ενέργειας που καταλήγει στην έκδοση της απόφασης του αποκλεισμού μας και την καθιστά ακυρωτέα. 4. Τέλος, επί των «διαπιστώσεων» της αναθέτουσα αρχής σχετικά με τις «δυσκολίες» ολοκλήρωσης του έργου Αποχέτευσης του Δήμου ....., αναφέρουμε ότι τούτοι προβάλλονται αλυσιτελώς, στο μέτρο που και αληθείς υποτιθέμενοι, δεν καθιστούν νόμιμη την έκδοση της απόφασης περί αποκλεισμού της προσφοράς μας. Συγκεκριμένα, οι διαπιστώσεις της αναθέτουσας αρχής σχετικά με την ιδιαιτερότητα του εδάφους της περιοχής ουδόλως επιδρούν στη νομιμότητα του αποκλεισμού μας. Άλλωστε, τούτες τις ιδιαιτερότητες

Αριθμός Απόφασης: 720/2020

προφανώς τις γνώριζε η αναθέτουσα αρχή κατά τον χρόνο προκήρυξης του επίμαχου έργου και προφανώς φρόντισε ώστε να συμπεριλάβει στα συμβατικά τεύχη όλες τις αναγκαίες εργασίες προς την ορθή διεκπεραίωση του. Περαιτέρω, οι αναφορές της αναθέτουσας αρχής στην γενικότερη «προβληματική» της υποβολής «μεγάλων ποσοστών έκπτωσης», τα οποία (υψηλά ποσοστά) κατά τους ισχυρισμούς της «αποβαίνουν εις βάρος της ολοκλήρωσης, της ποιότητας και της καλής λειτουργίας του έργου» σε καμία περίπτωση δεν δικαιολογούν τον άνευ ετέρου αποκλεισμό μας, την στιγμή μάλιστα που η ίδια η αναθέτουσα αρχή επέλεξε την προκήρυξη μειοδοτικού διαγωνισμού, θέτοντας ως κριτήριο ανάθεσης μόνο την τιμή. Άλλωστε, ο νομοθέτης θέτοντας την διαδικασία του άρθρου 88 του ν. 4412/2016 εξασφάλισε τη δυνατότητα αξιολόγησης των φερόμενων ως ασυνήθιστα χαμηλών προσφορών, προς το συμφέρον της αναθέτουσας αρχής. Τέλος, ο ισχυρισμός της αναθέτουσας αρχής ότι το 2021 «θα αρχίσουν να επιβάλλονται περιβαλλοντικά πρόστιμα από την Ε.Ε. σε περιοχές Γ' κατηγορίας, όπως ο Δήμος Ορχομενού» προβάλλεται όλως αορίστως, αναπόδεικτα και αλυσιτελώς, και δεν δικαιολογεί σε καμία περίπτωση τον αποκλεισμό μας. Αντίστοιχα δε αόριστη παρίσταται και η επίκληση της με αρ. 117384/2017 υπουργικής απόφασης με τίτλο «Ρυθμίσεις τεχνικών ζητημάτων που αφορούν την ανάθεση των Δημοσίων Συμβάσεων έργων, μελετών και παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών με χρήση των επιμέρους εργαλείων και διαδικασιών του Εθνικού Συστήματος Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων (Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ.)», δεδομένου ότι δεν προσδιορίζεται πώς η εν λόγω ΥΑ τεκμηριώνει δήθεν τους ισχυρισμούς της αναθέτουσας αρχής. Εξάλλου, οι διατάξεις που επικαλείται (άρθρο 1 παρ. 3 της ΥΑ – Πεδίο εφαρμογής της ΥΑ και άρθρο 22 της ΥΑ – Μεταβατική διάταξη) δεν έχουν καμία σχέση με το αντικείμενο της προδικαστικής προσφυγής μας. 5. Σε κάθε, όμως, περίπτωση, το δημόσιο συμφέρον επιβάλλει την τήρηση της νομιμότητας κατά τη διαγωνιστική διαδικασία, προς διασφάλιση μάλιστα της διαφάνειας και της ίσης μεταχείρισης των διαγωνιζομένων (ΣτΕ ΕΑ 104/2018, 388/2016, πρβλ. ΕΑ 22, 132/2017, ΔΕφΘες ΕΑ 46/2020). Δεν μπορεί, λοιπόν, σε καμία περίπτωση να δικαιολογηθεί η απόρριψη της προσφοράς μας λόγω των επικαλούμενων από την αναθέτουσα αρχή επικείμενων περιβαλλοντικών προστίμων. Εξάλλου, η αποδοχή της υπό κρίση προδικαστικής προσφυγής

Αριθμός Απόφασης: 720/2020

μας δεν θα επιφέρει σημαντική καθυστέρηση, δεδομένου ότι η αναθέτουσα αρχή μετά την έκδοση της απόφασής σας υποχρεούται να συμμορφωθεί με αυτήν και να προχωρήσει στις περαιτέρω ενέργειες της διαγωνιστικής διαδικασίας. 6.Ενόψει των ανωτέρω, προκύπτει ότι μη νομίμως εκδόθηκε η προσβαλλόμενη απόφαση χωρίς να τηρηθεί κατά νόμιμο τρόπο ο τύπος της προηγούμενης γνώμης, απορριπτομένων ως αβάσιμων των περί του αντιθέτου ισχυρισμών της αναθέτουσας αρχής....»

24. Επειδή η παρεμβαίνουσα, επικαλούμενη τα άρθ. 88 παρ. 3, 221 παρ. 1 και 3 του ν. 4412/2016 αναφέρει επί των παραπάνω λόγων της προσφυγής ότι «... προκύπτει ότι ο νόμος 4412/2016 αναθέτει το έργο της αξιολόγησης των αιτιολογήσεων που υποβάλλονται στην αναθέτουσα αρχή και δεν προβλέπεται ότι αυτή για την έκδοση της απόφασής της απαιτείται να λάβει υπόψη της την γνωμοδότηση κάποιου οργάνου. Εάν απαιτείτο η προηγούμενη γνωμοδότηση κάποιου οργάνου προς το έχον την αποφασιστική αρμοδιότητα όργανο θα αναφερόταν ότι η αναθέτουσα αρχή αποδέχεται ή απορρίπτει τις προσφορές κατόπιν γνωμοδότησης της Επιτροπής Διαγωνισμού ή κατόπιν γνωμοδότησης άλλου αρμόδιου οργάνου. Εν προκειμένω το άρθρο 88§3 του Ν. 4412/2016 δεν προβλέπει την λήψη της απόφασης επί των αιτιολογήσεων κατόπιν γνωμοδότησης κάποιου οργάνου και πολύ περισσότερο δεν απαιτεί τη λήψη υπόψη γνωμοδότησης της Επιτροπής Διαγωνισμού, όπως αβασίμως ισχυρίζεται η αντίδικος. Εν όψει των ανωτέρω η υπ' αριθμ. 33/2020 απόφαση της Οικονομικής Επιτροπής του Δήμου ....., ήτοι της αναθέτουσας αρχής, που οικειοθελώς έλαβε υπόψη της την γνωμοδότηση του Διευθυντή Τεχνικών Υπηρεσιών του Δήμου επί των αιτιολογήσεων των διαγωνιζομένων είναι σύμφωνη με το άρθρο 88§3 του Ν. 4412/2016, δεδομένου ότι δεν προβλέπεται γνωμοδότηση της Επιτροπής Διαγωνισμού, όπως αβασίμως ισχυρίζεται η προσφεύγουσα.... προκύπτει ότι η αναθέτουσα αρχή δύναται να αναθέτει κατά περίπτωση σε έκτακτες επιτροπές ή ομάδες εργασίας την αντιμετώπιση ειδικών θεμάτων που αφορούν τη διαδικασία ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων του Ν. 4412/2016, χωρίς να καθορίζει αν τα όργανα που γνωμοδοτούν προς τα αποφαινόμενα όργανα θα είναι μονομελή ή συλλογικά. Περαιτέρω από το συνδυασμό των ανωτέρω διατάξεων προκύπτει ότι αν έχει ανατεθεί από την αναθέτουσα αρχή η αξιολόγηση των αιτιολογήσεων σε γνωμοδοτικά όργανα ατομικά ή συλλογικά

Αριθμός Απόφασης: 720/2020

δεν προβλέπεται ούτε επιβάλλεται ταυτόχρονα και γνωμοδότηση της Επιτροπής Διαγωνισμού επί των υποβληθεισών αιτιολογήσεων. Εν όψει των ανωτέρω ο ισχυρισμός της προσφεύγουσας ότι το μόνο αρμόδιο όργανο κατ' άρθρο 88 του Ν. 4412/2016 να γνωμοδοτήσει και να αξιολογήσει τις αιτιολογήσεις των διαγωνιζομένων είναι η Επιτροπή Διαγωνισμού είναι απορριπτέος ως αβάσιμος. Τούτων δοθέντων ορθά η Οικονομική Επιτροπή με το υπ' αριθμ. πρωτ. ....../27.3.2020 έγγραφο του Προέδρου της ανέθεσε την αξιολόγηση των αιτιολογήσεων στον Διευθυντή Τεχνικών Υπηρεσιών του Δήμου ..... Δεδομένου δε ότι η Διεύθυνση Τεχνικών Υπηρεσιών έχει εκπονήσει τις μελέτες του έργου και ο Διευθυντής της έχει ελέγξει και εγκρίνει τις μελέτες και τα συμβατικά τεύχη βάσει των οποίων δημοπρατήθηκε και θα εκτελεσθεί το έργο και επιπλέον γνωρίζει άριστα τις τοπικές συνθήκες και ιδιαιτερότητες του έργου, ορθά η Οικονομική Επιτροπή του ανέθεσε την αξιολόγηση των αιτιολογήσεων. Συνεπώς η υπ' αριθμ. 33/2020 απόφαση της Οικονομικής Επιτροπής του Δήμου ..... που έλαβε υπόψη της την γνωμοδότηση του ορισθέντος από την ίδια Διευθυντή των Τεχνικών Υπηρεσιών επί των αιτιολογήσεων είναι νόμιμη και όσα αναφέρει η προσφεύγουσα στο 1 ο λόγο της προσφυγής της είναι απορριπτέα.... προκύπτει ότι η κρίση του αν κάποια προσφορά φαίνεται ασυνήθιστα χαμηλή είναι κρίση αποκλειστικά της αναθέτουσας αρχής και εν προκειμένω της Οικονομικής Επιτροπής του Δήμου ..... χωρίς να απαιτείται για την νομιμότητά της η προηγούμενη γνωμοδότηση της Επιτροπής Διαγωνισμού περί υποβολής ασυνήθιστα χαμηλών προσφορών. Συνεπώς όσα αναφέρει η προσφεύγουσα περί υποχρεωτικής προηγούμενης γνωμοδότησης της Επιτροπής Διαγωνισμού για να κινηθεί η διαδικασία του άρθρου 88 του Ν. 4412/2016 περί αιτιολογήσεων των προσφορών είναι απορριπτέα ως ερχόμενα σε ευθεία αντίθεση με το άρθρο 88§1 του Ν. 4412/2016. Θα πρέπει εδώ να επισημάνουμε ότι η προσφεύγουσα αποδέχθηκε την κρίση της αναθέτουσας αρχής ότι η προσφορά της φαίνεται ως ασυνήθιστα χαμηλή και για το λόγο αυτό δεν προσέβαλε νομοτύπως και εμπροθέσμως την υπ' αριθμ. 20/2020 απόφαση της Οικονομικής Επιτροπής του Δήμου ..... με προδικαστική προσφυγή ενώπιον της Αρχής Σας. Ομοίως η προσφεύγουσα αποδέχθηκε ότι η κρίση του εάν μια προσφορά φαίνεται ως ασυνήθιστα χαμηλή είναι αποκλειστική αρμοδιότητα της αναθέτουσας αρχής, χωρίς να

Αριθμός Απόφασης: 720/2020

απαιτείται η προηγούμενη γνωμοδότηση της Επιτροπής Διαγωνισμού περί τούτου. Συνεπώς ο ανωτέρω ισχυρισμός της προσφεύγουσας είναι απορριπτέος όχι μόνο ως αβάσιμος, αλλά και ως απαράδεκτος δεδομένου ότι η προσφεύγουσα δεν προσέβαλε εμπροθέσμως την υπ' αριθμ. 20/2020 απόφαση της Οικονομικής Επιτροπής του Δήμου .....

25. Επειδή στο άρθ. 361 του ν. 4412/2016 με τίτλο «Προθεσμία άσκησης της προσφυγής», καθώς και στο όμοιο άρθ. 4 του ΠΔ 39/2017 ορίζεται ότι «1. Σε περίπτωση προσφυγής κατά πράξης της αναθέτουσας αρχής, η προθεσμία για την άσκηση της προδικαστικής προσφυγής είναι: (α) δέκα (10) ημέρες από την κοινοποίηση της προσβαλλόμενης πράξης στον ενδιαφερόμενο οικονομικό φορέα αν η πράξη κοινοποιήθηκε με ηλεκτρονικά μέσα ή τηλεομοιοτυπία ή (β) δεκαπέντε (15) ημέρες από την κοινοποίηση της προσβαλλόμενης πράξης στον ενδιαφερόμενο οικονομικό φορέα, αν χρησιμοποιήθηκαν άλλα μέσα επικοινωνίας, άλλως, (γ) δέκα (10) ημέρες από την πλήρη, πραγματική ή τεκμαιρόμενη, γνώση της πράξης που βλάπτει τα συμφέροντα του ενδιαφερόμενου οικονομικού φορέα....2. Σε περίπτωση παράλειψης, η προθεσμία για την άσκηση της προδικαστικής προσφυγής είναι δεκαπέντε (15) ημέρες από την επομένη της συντέλεσης της προσβαλλόμενης παράλειψης.».

26. Επειδή, σύμφωνα με το άρθ. 12 παρ. 1 του Π.Δ. 38/2017 «Κανονισμός λειτουργίας της Αρχής Εξέτασης Προδικαστικών Προσφυγών» (ΦΕΚ Α' 63/04.05.2017) ορίζεται ότι: «Για τα θέματα που δεν ρυθμίζονται με ειδικότερες διατάξεις στον παρόντα Κανονισμό, εφαρμόζονται επικουρικά οι διατάξεις του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας, όπως ισχύει».

27. Επειδή στο άρθρο 10 με τίτλο «προθεσμίες προς ενέργεια» του ν. 2690/1999, ως ισχύει (Κύρωση του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας) ορίζεται ότι: «1. Οι προθεσμίες για την υποβολή αίτησης, αναφοράς, δήλωσης ή άλλου εγγράφου του ενδιαφερομένου, καθώς και για οποιαδήποτε άλλη ενέργεια του είναι αποκλειστικές, εκτός αν χαρακτηρίζονται ενδεικτικές από τις διατάξεις που τις προβλέπουν»....7. «Για τον υπολογισμό των προθεσμιών αν ειδικές διατάξεις δεν ορίζουν διαφορετικά, εφαρμόζονται οι διατάξεις των άρθρων 241-246 του Αστικού Κώδικα» (βλ. και Α.Ι. Τάχος, Ελληνικό Διοικητικό δίκαιο, 5η έκδοση, 1996, Εκδόσεις Σάκκουλα, Θεσσαλονίκη, σελ. 383).

28. Επειδή τα άρθρα 240-242 ΑΚ ορίζουν τα εξής : το άρθρο 240 ότι : «Στις προθεσμίες που καθορίζονται με νόμο, δικαστική απόφαση ή

Αριθμός Απόφασης: 720/2020

δικαιοπραξία ισχύουν οι ερμηνευτικές διατάξεις των άρθρων 241 έως 246», στο άρθρο 241 με τον τίτλο «Έναρξη» προβλέπεται ότι «Η προθεσμία αρχίζει την επόμενη της ημέρας όπου έγινε το γεγονός που αποτελεί την αφετηρία της...», και στο άρθρο 242 «Λήξη» ότι «Η προθεσμία λήγει όταν περάσει ολόκληρη η τελευταία ημέρα και αν είναι κατά νόμο εορτάσιμη, όταν περάσει ολόκληρη η επόμενη εργάσιμη».

29. Επειδή σύμφωνα με το άρθρο Ι παρ. 12 της από 29.12.1980 Πράξης Νομοθετικού Περιεχομένου (Α` 299), η οποία κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο του ν. 1157/1981 (Α` 126), ορίστηκε ότι «Η διαδρομή των υπό του νόμου ή των δικαστηρίων τεταγμένων προθεσμιών άρχεται από της επιούσης της ημέρας της επιδόσεως ή της ημέρας κατά την οποίαν συνέβη το αποτελούν την αφετηρίαν της προθεσμίας γεγονός και λήγει την 7ην μ.μ. ώραν της τελευταίας ημέρας, εάν δε αυτή είναι κατά νόμον εξαιρετέα ή Σάββατον, την αυτήν ώραν της επομένης εργασίμου ημέρας...»

30. Επειδή ως έχει παγίως *ad hoc* κριθεί εφόσον η προδικαστική προσφυγή υποβάλλεται ηλεκτρονικά μέσω του πληροφοριακού συστήματος του Ε.Σ.Η.Δ.Η.Σ., ... εφαρμοστέα, δυνάμει της διατάξεως της παρ. 7 του άρθρου 10 του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας είναι η διάταξη του άρθρου 242 του Αστικού Κώδικα, .. Η διάταξη, όμως αυτή, είχε τροποποιηθεί με το ... άρθρο πρώτο του ν. 1157/1981, από 29.12.1980 Πράξης Νομοθετικού Περιεχομένου, η οποία όρισε, ειδικώς ως προς τις προθεσμίες που τάσσονται από το νόμο ή τα δικαστήρια, ότι αυτές λήγουν την 7η μ.μ, ώρα της τελευταίας ημέρας, και εάν αυτή είναι εξαιρετέα, την ίδια ώρα της επόμενης εργάσιμης ημέρας (βλ. Ε.Α. 67/2014, 1130/2010, 808/2008, 598/2008, 896/2010). Συνεπώς, η δεκαήμερη προθεσμία για την ηλεκτρονική υποβολή, μέσω του πληροφοριακού συστήματος ΕΣΗΔΗΣ, της προδικαστικής προσφυγής ...λήγει με την συμπλήρωση της 7ης μ.μ. της τελευταίας ημέρας και εάν αυτή είναι εξαιρετέα, την ίδια ώρα της επόμενης εργάσιμης ημέρας (ΣΤΕ 27/2017, ΔΕφΠατρ 39/2017, ΔΕΦΑΘ 225/2016, σαφώς νοούμενης ως εξαιρετέας όχι μόνο της ημέρας Κυριακής αλλά και της ημέρας Σάββατο και κάθε επίσημης αργίας, παρεκτεινόμενης αναλόγως της νόμιμης προθεσμίας για την άσκηση της προσφυγής σε περίπτωση που η τελευταία ημέρα συμπίπτει με ημέρα εξαιρετέα κατά την ως άνω έννοια.

Αριθμός Απόφασης: 720/2020

31. Επειδή είναι απορριπτέος ο ισχυρισμός της αναθέτουσας αρχής ότι η προσφυγή είναι εκπρόθεσμη ως ασκηθείσα δύο ημέρες μετά την λήξη της σχετικής νόμιμης 10ήμερης αποκλειστικής προθεσμίας για την άσκησή της. Συγκεκριμένα, η σχετική προθεσμία εκκίνησε την επομένη της 15-4-2020, ήτοι από την επομένη της κοινοποίησης της προσβαλλόμενης απόφασης από την αναθέτουσα αρχή προς την προσφεύγουσα (σκέψη 12), σύμφωνα με τον νόμο (σκέψεις 25 έως 28), προκύπτουσας ως πρώτης ημέρας της προθεσμίας η 16-4-2020. Συνεπώς η 10ήμερη αποκλειστική προθεσμία για την άσκηση της προσφυγής συμπληρώθηκε την 25-4-2020 (δέκατη ημέρα της προθεσμίας), ήτοι ημέρα Σάββατο εξαιρετέα, και για τον λόγο αυτό, η προθεσμία παρατάθηκε σύμφωνα με τον νόμο μέχρι και την ώρα 7 μμ της ημέρας Δευτέρας 27-4-2020 (σκέψεις 28 έως 30). Όπως προκύπτει από τα στοιχεία της διαδικασίας ως βρίσκονται αναρτημένα στον οικείο ηλεκτρονικό τόπο του διαγωνισμού, η υπό εξέταση προσφυγή ασκήθηκε με ηλεκτρονική κατάθεση στην *επικοινωνία* εμπροθέσμως σύμφωνα με το νόμο, την Δευτέρα 27-4-2020 και ώρα 16:09:04 (σκέψη 13), απορριπτομένων ως αβασίμων των ισχυρισμών της αναθέτουσας αρχής περί εκπρόθεσμης προσφυγής.

32. Επειδή στην αιτιολογική έκθεση του ν. 4412/2016 καθόσον αφορά στο άρθρο 361 του ν. 4412/2016 (σκέψη 25) αναφέρεται ότι : *«...Με τις προτεινόμενες προθεσμίες επιτυγχάνεται πληρέστερη συμμόρφωση προς τις δικονομικές οδηγίες (Οδηγία 89/665/ΕΟΚ και 2007/66/ΕΚ), καθώς εγκαθιδρύεται ένα σαφές χρονικό πλαίσιο εντός του οποίου μπορεί να ασκηθεί η προδικαστική προσφυγή...»*.

33. Επειδή δυνάμει των ως άνω νομοθετικών προβλέψεων η προθεσμία για την άσκηση της προδικαστικής προσφυγής είναι αποκλειστική ή ανατρεπτική και η μη τήρησή της συνεπάγεται το απαράδεκτο της προσφυγής (Δημήτριος Γ. Ράικος, *Δίκαιο Δημοσίων Συμβάσεων*, Β' έκδοση, ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΣΑΚΚΟΥΛΑΣ, 2017, σελ. 853).

34. Επειδή, είναι συμβατή με το ενωσιακό δίκαιο εθνική ρύθμιση, η οποία προβλέπει ότι η προσφυγή κατ' αποφάσεως της αναθέτουσας αρχής πρέπει να ασκείται εντός της ταχθείσας προς τούτο προθεσμίας και ότι οι θιγόμενοι ενδιαφερόμενοι που επικαλούνται πλημμέλεια της διαδικασίας συνάψεως της συμβάσεως, προς στήριξη της προσφυγής τους, πρέπει να

Αριθμός Απόφασης: 720/2020

προβάλουν την εν λόγω πλημμέλεια εντός της ίδιας προθεσμίας, διότι άλλως θα απολέσουν το σχετικό δικαίωμά τους, με αποτέλεσμα ότι, αν παρέλθει η προθεσμία αυτή, δεν είναι δυνατή ούτε η προσβολή της εν λόγω αποφάσεως ούτε η προβολή της εν λόγω πλημμέλειας, εφόσον η επίμαχη προθεσμία είναι εύλογη (Απόφαση της 11ης Οκτωβρίου 2007, C-241/06, Lämmerzahl, Συλλογή 2007, σ. I-8415, σκέψη 50 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία). Περαιτέρω το ΔΕΕ έκρινε ότι ο καθορισμός ευλόγων αποκλειστικών προθεσμιών ασκήσεως προσφυγής πληροί, καταρχήν, την επιταγή περί αποτελεσματικότητας που απορρέει από την οδηγία 89/665, καθόσον συνιστά εφαρμογή της θεμελιώδους αρχής της ασφάλειας δικαίου (αποφάσεις της 12ης Δεκεμβρίου 2002, Universale-Bau κ.λπ., C-470/99, EU:C:2002:746, σκέψη 76, καθώς και της 21ης Ιανουαρίου 2010, Επιτροπή κατά Γερμανίας, C-17/09, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2010:33, σκέψη 22) και καθόσον συμβιβάζεται με το θεμελιώδες δικαίωμα σε αποτελεσματική δικαστική προστασία (βλ. Διάταξη του ΔΕΕ της 14ης Φεβρουαρίου 2019 στην υπόθεση C-54/18, Cooperativa Animazione Valdocco Soc. coop. soc. Impresa Sociale Onlus κατά Consorzio Intercomunale Servizi Sociali di Pinerolo, Azienda Sanitaria Locale To3 di Collegno e Pinerolo, σκέψη 28, πρβλ. απόφαση της 11ης Σεπτεμβρίου 2014, Fastweb, C-19/13, EU:C:2014:2194, σκέψη 58).

35. Επειδή, ως έχει παγίως κριθεί υπό το προισχύσαν νομικό πλαίσιο το οποίο δεν διαφοροποιείται με τον ν. 4412/2016, λόγοι και αιτιάσεις της προσφυγής που αφορούν σε προγενέστερο στάδιο του διαγωνισμού προβάλλονται ανεπιπαικώς και επομένως απαραδέκτως σε επόμενο στάδιο και ίδια η αιτούσα απαραδέκτως αμφισβητεί επ' ευκαιρία προσβολής μεταγενέστερων πράξεων, που εντάσσονται σε διαφορετικό στάδιο της διαγωνιστικής διαδικασίας τη νομιμότητα προγενέστερης απόφασης της αναθέτουσας αρχής που ελήφθη σε προγενέστερο στάδιο της διαδικασίας και σε κάθε περίπτωση δεν είναι επιτρεπτή η προβολή αιτιάσεων σχετικών με παραβάσεις του νόμου ή της διακήρυξης, οι οποίες είχαν εμφιλοχωρήσει σε προηγούμενα στάδια του διαγωνισμού. Και τούτο διότι τόσο η Οδηγία 89/665/ΕΟΚ του Συμβουλίου (L 395), η οποία σκοπεύει «στην άσκηση αποτελεσματικών και, ιδίως, όσο το δυνατόν ταχύτερων προσφυγών» (άρθρο 1 παρ. 1), κατά το στάδιο που προηγείται της συνάψεως των συμβάσεων

Αριθμός Απόφασης: 720/2020

δημοσίων έργων, προμηθειών και υπηρεσιών, όσο και ο ν. 3886/2010, ο οποίος εκδόθηκε σε συμμόρφωση προς τις υποχρεώσεις που απορρέουν από την Οδηγία, και εν προκειμένω ο ν. 4412/2016 ο οποίος επίσης εκδόθηκε σε συμμόρφωση προς τις υποχρεώσεις που απορρέουν από την Οδηγία αυτή (βλ. ρητά άρθ.1 παρ. 1 ν. 4412/2016), αποβλέπουν στην εξασφάλιση της παροχής προδικαστικής και δικαστικής προστασίας στο κατάλληλο εκάστοτε χρονικό σημείο, ώστε αφ' ενός μεν να διατάσσονται επικαίρως τα αναγκαία στην συγκεκριμένη περίπτωση μέτρα, αφ' ετέρου δε να μην παρακωλύεται, κατά τρόπο υπερβαίνοντα το αναγκαίο μέτρο, η εξέλιξη της διαδικασίας του διαγωνισμού και η σύναψη της συμβάσεως, με την αδικαιολόγητη παράταση της εκκρεμότητας σχετικά με την νομιμότητα της διαδικασίας αυτής. Αυτός είναι, άλλωστε, ο λόγος, για τον οποίο, προβλέπονται εξαιρετικά σύντομες προθεσμίες, για κάθε φάση (διοικητική και δικαστική) της σχετικής διαδικασίας. Εν όψει αυτών, επί δημοσίων διαγωνισμών, η αίτηση ασφαλιστικών μέτρων, και συστοίχως της προδικαστικής προσφυγής όταν πρόκειται για πλημμέλειες αναφερόμενες στον έλεγχο των τεχνικών προσφορών ή στην αξιολόγηση των οικονομικών προσφορών, πρέπει να ασκείται επικαίρως κατά των αντιστοίχων πράξεων (βλ. *ιδία ad hoc* ΔΕφΑθ 33/2013 (ΑΣΦ), ΣΤΕ 408/2010 (ΑΣΦ), ΣΤΕ ΕΑ 139/2010, ΔΕφΑθ 21/2013 (ΑΣΦ), ΣΤΕ 270/2014 (ΑΣΦ), ΔΕφΑθ 179/2012 σε Συμβ. (ΑΣΦ), και Φ. Αρναούτογλου *Η αίτηση ασφαλιστικών μέτρων του ν. 3886/2010*, Νομική Βιβλιοθήκη 2^η έκδ., παρ. 81 και 77). Κατ' ακολουθίαν απαραδέκτως προβάλλονται αιτιάσεις σχετικά με παραβάσεις του νόμου ή της διακήρυξης, οι οποίες είχαν εμφιλοχωρήσει σε προηγούμενα στάδια του διαγωνισμού και συνεπώς αφορούν σε προγενέστερο στάδιο της διαγωνιστικής διαδικασίας, και γενικότερα απαραδέκτως αμφισβητείται επ' ευκαιρία προσβολής μεταγενέστερων πράξεων, που εντάσσονται σε διαφορετικό στάδιο της διαγωνιστικής διαδικασίας η νομιμότητα της αποφάσεως της αναθέτουσας αρχής επί προγενεστέρου σταδίου (ΣΤΕ 17/2018, 339/2010, 1236/2008, 605/2008, ΔΕφΑθ 100, 426/2015, ΔΕφΑθ 845/2012, 33/2013 ασφ, 219/2011 ασφ, 948/2011, 100/2013, 426/2015, ΔΕφΠειρ 53/2013, ΣΤΕ 1685/2018, ΣΤΕ 17/2018, ΔΕφΑθ 33/2013 (ΑΣΦ), ΣΤΕ ΕΑ 139/2010, ΔΕφΑθ 21/2013 (ΑΣΦ), ΣΤΕ 270/2014 (ΑΣΦ), ΔΕφΑθ

Αριθμός Απόφασης: 720/2020

179/2012 σε Συμβ. (ΑΣΦ), και Φ. Αρναούτογλου Η αίτηση ασφαλιστικών μέτρων του ν. 3886/2010, Νομική Βιβλιοθήκη 2^η έκδ., παρ. 81 και 77) .

36. Επειδή η υπό εξέταση προδικαστική προσφυγή κατά το μέτρο που στρέφεται κατά της με αριθ. 20/2020 απόφασης της αναθέτουσας αρχής, αμφισβητεί την νομιμότητά της και ζητά την ακύρωσή της (προσφυγή σκέψη 21), έχει ασκηθεί εκπροθέσμως την 27-4-2020 (σκέψη 13), διότι η 10ήμερη νόμιμη αποκλειστική προθεσμία έληξε την Δευτέρα 16-3-2020. Και τούτο, δεδομένου ότι η αμφισβητούμενη προσβαλλόμενη απόφαση 20/2020 είχε κοινοποιηθεί την 4-3-2020 (σκέψη 9) στους διαγωνιζόμενους οικονομικούς φορείς και στην προσφεύγουσα μέσω της *επικοινωνίας* του ηλεκτρονικού τύπου του διαγωνισμού στο ΕΣΗΔΗΣ. Συνεπώς κατ' ακολουθίαν των σκέψεων 25, 27 και 32 έως 35, η υπό εξέταση προσφυγή πρέπει να απορριφθεί ως απαράδεκτη, κατά το μέτρο της εκπροθέσμου ανεπιτακτικού προσβολής της με αριθ. 20/2020 απόφασης της αναθέτουσας αρχής, να απορριφθεί το αίτημα ακύρωσης της απόφασης αυτής και να γίνουν δεκτοί οι σχετικοί ισχυρισμοί της αναθέτουσας αρχής και της παρέμβασης.

37. Επειδή σύμφωνα με το άρθ. 45 *Συγκρότηση και τήρηση φακέλου δημόσιας σύμβασης (άρθρα 83 παράγραφος 6 και 84 παρ. 2 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ)* του ν. 4412/2016 ορίζεται ότι « 1. Οι αναθέτουσες αρχές καταγράφουν την πρόοδο της διεξαγωγής όλων των διαδικασιών σύναψης δημοσίων συμβάσεων είτε πραγματοποιούνται με ηλεκτρονικά μέσα είτε όχι. Για την εκπλήρωση της υποχρέωσης της παραγράφου 1 η αναθέτουσα αρχή συντάσσει και σε ηλεκτρονική μορφή ειδικό «Φάκελο Δημόσιας Σύμβασης». 3. Ο Φάκελος Δημόσιας Σύμβασης συμπληρώνεται και επικαιροποιείται σε όλα τα επιμέρους στάδια σύναψης της σύμβασης και περιλαμβάνει κατ' ελάχιστον: ... 7. Πέραν των οριζόμενων στις προηγούμενες παραγράφους, στις δημόσιες συμβάσεις έργων ο «Φάκελος Δημόσιας Σύμβασης Έργου» περιέχει τους κάτωθι τρεις (3) υποφακέλους:... Β) τον Υποφάκελο της τεκμηρίωσης ανάθεσης του έργου από την ημερομηνία διεξαγωγής του διαγωνισμού έως την ημερομηνία υπογραφής της Σύμβασης, ο οποίος περιλαμβάνει κατ' ελάχιστον: Β.1) τις αποφάσεις συγκρότησης των επιτροπών διαγωνισμού... »

38. Επειδή σύμφωνα με το άρθ. 88 *Ασυνήθιστα χαμηλές προσφορές (άρθρο 69 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ)* του ν. 4412/2016 ορίζεται ότι « 1. Όταν

Αριθμός Απόφασης: 720/2020

οι προσφορές φαίνονται ασυνήθιστα χαμηλές σε σχέση με τα έργα, τα αγαθά ή τις υπηρεσίες, οι αναθέτουσες αρχές απαιτούν από τους οικονομικούς φορείς να εξηγήσουν την τιμή ή το κόστος που προτείνουν στην προσφορά τους, εντός αποκλειστικής προθεσμίας, κατά ανώτατο όριο δέκα (10) ημερών από την κοινοποίηση της σχετικής πρόσκλησης της αναθέτουσας αρχής. 2. Οι εξηγήσεις που αναφέρονται στην παράγραφος 1 μπορεί να αφορούν ιδίως: α) τα οικονομικά χαρακτηριστικά της μεθόδου κατασκευής, της διαδικασίας παρασκευής ή των παρεχόμενων υπηρεσιών, β) τις επιλεγείσες τεχνικές λύσεις ή τις εξαιρετικά ευνοϊκές συνθήκες που διαθέτει ο προσφέρων για την παροχή των προϊόντων ή την παροχή των υπηρεσιών ή την εκτέλεση του έργου, γ) την πρωτοτυπία του έργου, των αγαθών ή των υπηρεσιών που προτείνονται από τον προσφέροντα, δ) τη συμμόρφωση προς τις υποχρεώσεις της παρ. 2 του άρθρου 18, σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 89, ε) τη συμμόρφωση προς τις υποχρεώσεις του άρθρου 131, στ) το ενδεχόμενο χορήγησης κρατικής ενίσχυσης στον προσφέροντα, σύμφωνα με την παράγραφο 1 του άρθρου 89. 3. Η αναθέτουσα αρχή αξιολογεί τις παρεχόμενες πληροφορίες, σε συνεννόηση με τον προσφέροντα. Μπορεί να απορρίψει την προσφορά μόνο εάν τα παρεχόμενα στοιχεία δεν εξηγούν κατά τρόπο ικανοποιητικό το χαμηλό επίπεδο της τιμής ή του κόστους που προτείνεται, λαμβανομένων υπόψη των στοιχείων που αναφέρονται στην παράγραφο ...6. Στις δημόσιες συμβάσεις έργων, μελετών, παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών, μπορεί να εκδίδονται εγκύκλιοι του Υπουργού Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων για την εξειδίκευση των όρων χαρακτηρισμού μίας οικονομικής προσφοράς ως ασυνήθιστα χαμηλής ανά κατηγορία έργου και μελέτης και ανά εκτιμώμενη αξία σύμβασης και για την εκτίμηση των παρεχόμενων κατά τα ανωτέρω εξηγήσεων. Η αναθέτουσα αρχή μπορεί να αποκλίνει από τα οριζόμενα στις ανωτέρω εγκυκλίους, έπειτα από σύμφωνη γνώμη του αρμόδιου τεχνικού συμβουλίου.»

39. Επειδή σύμφωνα με το άρθρ. 99 Αποσφράγιση και αξιολόγηση προσφορών και αιτήσεων συμμετοχής στις δημόσιες συμβάσεις, μελετών, τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών του ν. 4412/2016 ορίζεται ότι « 1. Τα επιμέρους στάδια στην ανοικτή διαδικασία ή στην κλειστή διαδικασία κατά περίπτωση, για τη σύναψη δημοσίων συμβάσεων μελετών,

Αριθμός Απόφασης: 720/2020

τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών, όταν οι εν λόγω διαδικασίες δεν διενεργούνται με ηλεκτρονικό τρόπο, έχουν ως εξής: α) Το αρμόδιο γνωμοδοτικό όργανο, στην καθορισμένη από τα έγγραφα της σύμβασης ημέρα και ώρα, αποσφραγίζει τους κυρίως φακέλους και τους φακέλους των δικαιολογητικών συμμετοχής.... β) Στη συνέχεια: αα) Στην περίπτωση που κριτήριο ανάθεσης είναι η πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά μόνο βάσει τιμής, το αρμόδιο γνωμοδοτικό όργανο αποσφραγίζει σε δημόσια συνεδρίαση τις οικονομικές προσφορές των συμμετεχόντων και καταχωρεί το περιεχόμενό τους σε σχετικό πρακτικό. ... Το αρμόδιο γνωμοδοτικό όργανο εισηγείται την ανάθεση της σύμβασης στον μειοδότη. Το σχετικό πρακτικό ελέγχου των δικαιολογητικών συμμετοχής και αξιολόγησης της οικονομικής προσφοράς υποβάλλεται στην αναθέτουσα αρχή, η οποία το εγκρίνει. Κατά της απόφασης έγκρισης χωρεί ένσταση, σύμφωνα με το άρθρο 127 για συμβάσεις με εκτιμώμενη αξία έως εξήντα χιλιάδων (60.000) ευρώ (προ ΦΠΑ ή ηπροδικαστική προσφυγή, σύμφωνα με το άρθρο 360 για συμβάσεις με εκτιμώμενη αξία ανώτερη των εξήντα χιλιάδων (60.000) ευρώ (προ ΦΠΑ). »

40. Επειδή σύμφωνα με το άρθ. 221 Όργανα διενέργειας διαδικασιών σύναψης δημοσίων συμβάσεων του ν. 4412/2016 ορίζεται ότι « 1. Στο πλαίσιο των διαδικασιών σύναψης δημοσίων συμβάσεων, τα όργανα που γνωμοδοτούν προς τα αποφαινόμενα όργανα («γνωμοδοτικά όργανα») έχουν ιδίως τις ακόλουθες αρμοδιότητες: α) αξιολογούν τις προσφορές ή αιτήσεις συμμετοχής των προσφερόντων ή υποψηφίων, β) ελέγχουν την καταλληλότητα των προσφερόντων ή υποψηφίων για τη συμμετοχή τους στη διαδικασία σύναψης δημόσιας σύμβασης, γ) ελέγχουν και αξιολογούν τις προσφορές, ... ε) εισηγούνται τον αποκλεισμό των προσφερόντων ή υποψηφίων από τη διαδικασία, την απόρριψη των προσφορών, την κατακύρωση των αποτελεσμάτων, την αποδέσμευση των εγγυήσεων, τη ματαίωση της διαδικασίας, στ) γνωμοδοτούν για κάθε άλλο θέμα που ανακύπτει κατά τη διαδικασία ανάθεσης, 2. Κατά την άσκηση των αρμοδιοτήτων τους τα όργανα αυτά εκδίδουν γνώμη (συμπεριλαμβανομένης της βαθμολόγησης) μετά από ψηφοφορία επί των επικρατέστερων προτάσεων (π.χ. βαθμολόγησης). Η γνώμη (π.χ. επί της βαθμολόγησης) του οργάνου είναι η πρόταση που συγκεντρώνει την πλειοψηφία των παρόντων.

Αριθμός Απόφασης: 720/2020

Δεν επιτρέπεται η γνώμη των οργάνων αυτών να προκύπτει από το μέσο όρο των προτάσεων. 3. Με απόφαση της αναθέτουσας αρχής συγκροτούνται γνωμοδοτικά όργανα για συγκεκριμένη σύμβαση ή περισσότερες ή σε ετήσια βάση για τις συμβάσεις που συνάπτει η αναθέτουσα αρχή. ... Με τις αποφάσεις της παρούσας δύνανται να συγκροτούνται κατά περίπτωση και έκτακτες επιτροπές ή ομάδες εργασίας για την αντιμετώπιση ειδικών θεμάτων που αφορούν τις διαδικασίες σύναψης. ... 4. Με την απόφαση της παραγράφου 3 εξειδικεύονται οι αρμοδιότητες, ο αριθμός και οι ιδιότητες των μελών, η λειτουργία των οργάνων (επιτροπών κ.λπ.), καθώς και κάθε άλλο αναγκαίο θέμα σχετικά με τα ανωτέρω. .. 6. Για τη συγκρότηση και τη λειτουργία των συλλογικών οργάνων στις αναθέτουσες αρχές, που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του ν. 2690/1999 «Κώδικας Διοικητικής Διαδικασίας», εφαρμόζονται οι σχετικές διατάξεις του ως άνω νόμου. Τα συλλογικά όργανα είναι δυνατόν να συνεδριάζουν και με τη χρήση ηλεκτρονικών μέσων (τηλεδιάσκεψη), σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παρ. 13 του άρθρου 14 του ν. 2690/1999 (Α' 45). Ειδικά στις περιπτώσεις που δεν διενεργούνται με ηλεκτρονικά μέσα, η αποσφράγιση και μονογραφή των φακέλων γίνεται από το μέλος ή τα μέλη που βρίσκονται στην έδρα της αναθέτουσας αρχής, στην οποία έχουν κατατεθεί οι προσφορές ή αιτήσεις συμμετοχής, κατά τη διάρκεια της τηλεδιάσκεψης. 7. Στη σύνθεση των γνωμοδοτικών οργάνων του παρόντος άρθρου μετέχει υποχρεωτικά ένα μέλος του Μη.Π.Υ.Δη.Συ. του άρθρου 344. 8. Στις δημόσιες συμβάσεις έργων, πέραν των ανωτέρω ισχύουν και τα ακόλουθα: α) Όταν ως κριτήριο ανάθεσης χρησιμοποιείται η πλέον συμφέρουσα, από οικονομική άποψη, προσφορά μόνο βάσει τιμής και η εκτιμώμενη αξία της σύμβασης του έργου δεν υπερβαίνει το 1.000.000 ευρώ, χωρίς να συνυπολογίζεται το κονδύλιο του ΦΠΑ, η επιτροπή διαγωνισμού αποτελείται από ...β) Όταν ...η εκτιμώμενη αξία της σύμβασης του έργου υπερβαίνει το όριο της περίπτωσης α', η επιτροπή διαγωνισμού αποτελείται από: αα) Τέσσερις (4) τεχνικούς υπαλλήλους, κατηγορίας ΠΕ ή ΤΕ, με τους αναπληρωτές τους, εγγεγραμμένους στο μητρώο της περίπτωσης η' της παρούσας παραγράφου, με εμπειρία, τεχνική εξειδίκευση και ειδικότητες που προσιδιάζουν στις υπό ανάθεση κατηγορίες εργασιών. ββ) Έναν (1) εκπρόσωπο των Ο.Τ.Α., που υποδεικνύεται με τον αναπληρωτή του, από την Περιφερειακή Ένωση Δήμων της έδρας της Περιφέρειας όπου

Αριθμός Απόφασης: 720/2020

εκτελείται το έργο, εγγεγραμμένους στο μητρώο της περίπτωσης στ'.γγ) Έναν (1) εκπρόσωπο του Τεχνικού Επιμελητηρίου της Ελλάδας (ΤΕΕ), που υποδεικνύεται με τον αναπληρωτή του από τα αρμόδια όργανα του ΤΕΕ εγγεγραμμένους στο μητρώο της περίπτωσης στ'. δδ) Έναν (1) εκπρόσωπο των εργοληπτικών οργανώσεων εγγεγραμμένους στο μητρώο της περίπτωσης στ', που υποδεικνύεται μαζί με τον αναπληρωτή του, από τις πανελλήνιες εργοληπτικές οργανώσεις, όταν πρόκειται για έργα των οποίων ο προϋπολογισμός εκτός ΦΠΑ και αναθεώρησης, ισούται ή υπερβαίνει το όριο εφαρμογής της Οδηγίας, κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 5 ή και οργανώσεις σε επίπεδο Περιφέρειας, εφόσον υπάρχουν, στις λοιπές περιπτώσεις. γ) Η επιτροπή διαγωνισμού της περίπτωσης β', συγκροτείται από την αναθέτουσα αρχή του φορέα κατασκευής του έργου. ... ε) Για τον ορισμό των μελών της επιτροπής διαγωνισμού, η αρμόδια για τη διεξαγωγή του υπηρεσία ζητά εγκαίρως την υπόδειξη των μελών και των εκπροσώπων των κοινωνικών φορέων (ΤΕΕ ή άλλου Επιμελητηρίου, Περιφερειακής Ένωσης Δήμων και των εργοληπτικών οργανώσεων), κατά την επόμενη περίπτωση. Οι φορείς στους οποίους υπηρετούν οι υπάλληλοι και οι λοιποί εκπρόσωποι παρέχουν τις αναγκαίες διευκολύνσεις για την άσκηση των καθηκόντων τους. στ) Για τον ορισμό του εκπροσώπου τους, τα Επιμελητήρια, οι Περιφερειακές Ενώσεις Δήμων και οι εργοληπτικές οργανώσεις διενεργούν με ευθύνη τους δημόσια κλήρωση κατά τις κείμενες διατάξεις, ύστερα από έγκαιρη δημοσιοποίηση της ημέρας και ώρας διενέργειάς της, από σχετικούς καταλόγους (μητρώα) προσώπων, που καταρτίζονται και τηρούνται με ευθύνη των παραπάνω φορέων. Η αναθέτουσα αρχή ορίζει τα υποδειχθέντα μέλη, αφού λάβει υπόψη της αιτήματα εξαιρέσεως, λόγω κατάστασης σύγκρουσης συμφερόντων στο συγκεκριμένο διαγωνισμό. Στην περίπτωση αυτή υποδεικνύονται αντικαταστάτες των εξαιρεθέντων μελών, κατά τη διαδικασία της προηγούμενης περίπτωσης ε'. ... η) Συνιστάται και τηρείται στη Γενική Γραμματεία Υποδομών Μητρώο Μελών Επιτροπών Διαδικασιών Σύναψης Δημοσίων Συμβάσεων Έργων, Μελετών, Τεχνικών και Λοιπών Συναφών Επιστημονικών Υπηρεσιών (Μη.Μ.Ε.Δ.) Στο Μητρώο αυτό εγγράφονται τεχνικοί υπάλληλοι όλων των αναθετουσών αρχών ή αναθετόντων φορέων, των Ανεξάρτητων Αρχών και της Βουλής των Ελλήνων. Με απόφαση του

Αριθμός Απόφασης: 720/2020

Υπουργού Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων ρυθμίζονται οι όροι, οι προϋποθέσεις και η διαδικασία για την εγγραφή στο Μητρώο, η διαδικασία κατάρτισης και τήρησης του Μητρώου, τα καθήκοντων των εγγεγραμμένων, τα πειθαρχικά αδικήματά τους και κάθε άλλο σχετικά με τα παραπάνω αναγκαίο θέμα. 10. Πριν από τις κληρώσεις που προβλέπονται στις παραγράφους 8 και 9 προηγείται η δημοσιοποίηση των στοιχείων της σύμβασης, στην ιστοσελίδα του κυρίου του έργου και του Υπουργείου Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων. Η κλήρωση διενεργείται υποχρεωτικά με βάση το ηλεκτρονικό σύστημα κληρώσεων της παραγράφου 6 του άρθρου 118 του παρόντος, μεταξύ των τεχνικών υπαλλήλων του μητρώου της περίπτωσης η' της παραγράφου 8 του παρόντος σε επίπεδο Περιφερειακής Ενότητας με βάση την έδρα της αναθέτουσας αρχής, οι οποίοι διαθέτουν τα αντίστοιχα προσόντα της παραγράφου 8 ή 9 του παρόντος κατά περίπτωση. Άρνηση εκτέλεσης των καθηκόντων συνιστά πειθαρχικό αδίκημα του υπαλλήλου και διώκεται κατά τις οικείες διατάξεις. Κατά τα λοιπά εφαρμόζονται οι διατάξεις του άρθρου 26 του ν. 4024/2011 (Α' 226). ...»

41. Επειδή το άρθρο 20 του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας ορίζει ότι : «1. Όπου ο νόμος, για την έκδοση διοικητικής πράξης, προβλέπει προηγούμενη γνώμη (απλή ή σύμφωνη) ή πρόταση άλλου οργάνου, η μεν γνώμη διατυπώνεται ύστερα από ερώτημα του οργάνου που έχει την αποφασιστική αρμοδιότητα, η δε πρόταση υποβάλλεται με πρωτοβουλία του προτείνοντος οργάνου. Η γνώμη ή η πρόταση, πρέπει να είναι έγγραφη, αιτιολογημένη και επίκαιρη κατά το περιεχόμενό της. 2. Το όργανο που έχει την αποφασιστική αρμοδιότητα δεν μπορεί να εκδώσει πράξη με περιεχόμενο διαφορετικό από αυτό της σύμφωνης γνώμης ή της πρότασης. Η μη αποδοχή της θετικής σύμφωνης γνώμης ή της πρότασης, καθώς και η απόκλιση από την απλή γνώμη, πρέπει να αιτιολογούνται ειδικώς. 3. Το αρμόδιο για την έκδοση διοικητικής πράξης όργανο μπορεί να ζητήσει τη γνώμη άλλου οργάνου οικειοθελώς. Στην περίπτωση αυτή, εφαρμόζονται όσα ισχύουν για την απλή γνώμη. 4. Αν η απλή γνώμη δεν υποβληθεί μέσα στην προθεσμία που έχει ταχθεί προς τούτο από το νόμο ή από το αποφασίζον όργανο ή, σε κάθε περίπτωση, μέσα σε εύλογο χρόνο, η διοικητική πράξη μπορεί να εκδοθεί και χωρίς αυτήν».

Αριθμός Απόφασης: 720/2020

42. Επειδή σύμφωνα με το Άρθρο 4: Διαδικασία ηλεκτρονικής αποσφράγισης και αξιολόγησης των προσφορών - Κατακύρωση - Σύναψη σύμβασης/ Προδικαστική Προσφυγή/ Προσωρινή δικαστική προστασία της διακήρυξης προβλέπεται ότι «...4.1 Ηλεκτρονική Αποσφράγιση/ Αξιολόγηση/ Έγκριση πρακτικού... η) Η περιγραφόμενη διαδικασία καταχωρείται στο πρακτικό της Επιτροπής Διαγωνισμού ή σε παράρτημά του, που υπογράφεται από τον Πρόεδρο και τα μέλη της. Η Επιτροπή Διαγωνισμού ολοκληρώνει τη σύνταξη του σχετικού πρακτικού με το αποτέλεσμα της διαδικασίας, με το οποίο εισηγείται την ανάθεση της σύμβασης στον μειοδότη (ή τη ματαίωση της διαδικασίας), και το υποβάλλει στην αναθέτουσα αρχή το σχετικό ηλεκτρονικό αρχείο, ως “εσωτερικό”, μέσω της λειτουργίας “επικοινωνία” του υποσυστήματος, προς έγκριση. (21) θ) Στη συνέχεια, η αναθέτουσα αρχή κοινοποιεί την απόφαση έγκρισης του πρακτικού σε όλους τους προσφέροντες και παρέχει πρόσβαση στα υποβληθέντα στοιχεία των λοιπών συμμετεχόντων. Κατά της απόφασης αυτής χωρεί προδικαστική προσφυγή, κατά τα οριζόμενα στην παράγραφο 4.3 της παρούσης...» Σύμφωνα δε με την επεξηγηματική υποσημείωση με αριθ. (21) « 21 Επισημαίνεται ότι αν η αναθέτουσα αρχή θεωρήσει ότι προσφορές φαίνονται ασυνήθιστα χαμηλές, απαιτεί από τους οικονομικούς φορείς να εξηγήσουν την τιμή ή το κόστος που προτείνουν στην προσφορά τους, εντός αποκλειστικής προθεσμίας, κατά ανώτατο όριο δέκα ημερών από την κοινοποίηση της σχετικής πρόσκλησης. Στην περίπτωση αυτή εφαρμόζονται τα άρθρα 88 και 89 του ν. 4412/2016.» Περαιτέρω, στο Τεύχος της διακήρυξης με τον τίτλο **ΕΝΤΥΠΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΠΡΟΣΦΟΡΑΣ** παρατίθενται οι ομάδες εργασιών της σύμβασης εφ’ ών οι διαγωνιζόμενοι προσέφεραν τις εκπτώσεις τους, ήτοι 1. ΧΩΜΑΤΟΥΡΓΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ - ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΥΔΑΤΩΝ - ΑΝΤΙΣΤΗΡΙΞΕΙΣ - ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΟΔΟΠΟΙΙΑΣΟΔΟΣΤΡΩΣΙΑΣ, 2. ΣΚΥΡΟΔΕΜΑΤΑ - ΟΠΛΙΣΜΟΙ - ΣΤΕΓΑΝΟΠΟΙΗΣΕΙΣ - ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ, 3. ΣΩΛΗΝΩΣΕΙΣ - ΔΙΚΤΥΑ – ΣΥΣΚΕΥΕΣ, 4. ΗΛΕΚΤΡΟΜΗΧΑΝΟΛΟΓΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ – ΑΥΤΟΜΑΤΙΣΜΟΣ 5. ΙΔΙΩΤΙΚΕΣ ΣΥΝΔΕΣΕΙΣ. Εν συνεχεία παρατίθεται πίνακας με τον τίτλο **ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΠΡΟΣΦΟΡΑΣ (Για την υποβοήθηση της Επιτροπής Διαγωνισμού και του Οικονομικού Φορέα)** με τα καθ’ έκαστον κονδύλια του προϋπολογισμού αντιστοίχως για κάθε μία από τις παραπάνω πέντε ομάδες

Αριθμός Απόφασης: 720/2020

εργασιών καθώς και των κονδυλίων ΓΕΚΟΕ 18%, Απροβλέπτων 9%, και Αναθεωρήσεων. Ακολουθώντας στο Τεύχος με τον τίτλο ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ παρατίθεται ο αναλυτικός προϋπολογισμός του έργου διακριτά ανά κάθε μία από τις 5 ως άνω Ομάδες εργασιών με 51 συνολικά επί μέρους εργασίες αντιστοιχισμένες με τα άρθρα του Τιμολογίου, με μονάδες μέτρησης, ποσότητες και με προσυπολογιζόμενες τιμές.

43. Επειδή διακριτική ευχέρεια ή εξουσία υπάρχει, όταν οι κανόνες που καθορίζουν την αρμοδιότητα δεν προκαθορίζουν ακριβώς την ενέργεια του διοικητικού οργάνου αλλά του αφήνουν περιθώριο δράσης. Ειδικότερα, η αρμοδιότητας έχει χαρακτήρα διακριτικής ευχέρειας όταν, σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις, το σχετικό όργανο : α) μπορεί, αλλά δεν έχει υποχρέωση να εκδώσει τη διοικητική πράξη ή β) πρέπει να εκδώσει την πράξη, μπορεί όμως να καθορίζει κατά την κρίση του το χρονικό σημείο έκδοσής της ή γ) μπορεί να επιλέξει μεταξύ περισσοτέρων ρυθμίσεων τις οποίες επιτρέπει η εφαρμογή των διατάξεων αυτών (βλ. Επαμεινώνδα Π. Σπηλιωτόπουλο, Εγχειρίδιο Διοικητικού Δικαίου, Τόμος 1, Νομική Βιβλιοθήκη, 2017, 15^η έκδ., αριθμ. 149, σελ. 139). Εξάλλου, διακριτική ευχέρεια υπάρχει και όταν το διοικητικό όργανο έχει τη δυνατότητα, όταν πρόκειται να εκδώσει ατομικές διοικητικές πράξεις, να καθορίσει το ακριβές περιεχόμενο μιάς πραγματικής αξιολογικής έννοιας, είτε να θέσει τους όρους εφαρμογής της διάταξης με τους οποίους κατά την κρίση του εξυπηρετείται καλύτερα το δημόσιο συμφέρον, είτε να επιμετρήσει το ύψος της διοικητικής κύρωσης που πρέπει να επιβληθεί.

44. Επειδή η διακριτική ευχέρεια της αναθέτουσας αρχής ελέγχεται μόνο στα ακραία όριά της, που καθορίζονται : α) από το λογικό, κατά την κοινή πείρα και αντίληψη, περιεχόμενο της αόριστης αξιολογικής έννοιας σε συνδυασμό με την ουσιαστική εκτίμηση των πραγματικών περιστατικών της συγκεκριμένης περίπτωσης σε συνδυασμό προς τον επιδιωκόμενο από τον κανόνα αυτό σκοπό δημοσίου συμφέροντος, β) από την ισότητα κατά την άσκηση της διακριτικής ευχέρειας, δηλαδή, την ίση κρίση ομοειδών νομικών και πραγματικών καταστάσεων γ) από την αρχή της χρηστής διοίκησης και δ) από την αρχή της αναλογικότητας ή της αναλογίας σύμφωνα με την οποία το επαχθές μέτρο που επιβάλλεται στον διοικούμενο με τη διοικητική πράξη πρέπει να είναι αναγκαίο, πρόσφορο και ανάλογο προς το εξυπηρετούμενο

Αριθμός Απόφασης: 720/2020

δημόσιο συμφέρον ή ιδιωτικό προστατευόμενο συμφέρον στο πλαίσιο του σκοπού που επιδιώκει ο νόμος βλ. Επαμεινώνδα Π. Σπηλιωτόπουλο, Εγχειρίδιο Διοικητικού Δικαίου, Τόμος 2, 13^η έκδ. 2010, αριθμ. 514)

45. Επειδή, οι γενικές αρχές του διοικητικού δικαίου, ως της χρηστής διοίκησης, της αναλογικότητας και της επιείκιας έχουν εφαρμογή κατά την ενάσκηση της διακριτικής ευχέρειας της Αναθέτουσας Αρχής, ήτοι της νομικής δυνατότητας της διοίκησης να επιλέγει ανάμεσα σε διάφορες εξίσου νόμιμες λύσεις, μία απόφαση δηλαδή για το εάν, πότε και πώς της διοικητικής δράσης (Π. Δαγτόγλου, *Γενικό Διοικητικό Δίκαιο*, Αθήνα-Κομοτηνή 2004, σ. 191), και δεν χωρεί κατά την ενάσκηση της δέσμιας αρμοδιότητας (βλ. ΣΤΕ 3160/2015, 2067/2004) της Διοίκησης. Επομένως, δεν χωρεί εφαρμογή των ανωτέρω αρχών όταν η αναθέτουσα αρχή οφείλει να εφαρμόσει συγκεκριμένη διάταξη και ενεργεί κατά δεσμία αρμοδιότητα (πρβλ. ΔΕφΑΘ 2098/2013, ΣΤΕ, 13/2003, 1072/2003).

46. Επειδή σχετικά με το άρθρ. 20 του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας που προβλέπει τρεις μορφές γνωμοδότησης: (1) την απλή γνωμοδότηση, τη σύμφωνη γνωμοδότηση και (2) την πρόταση, γίνεται δεκτό ότι *γνωμοδοτική διαδικασία είναι η διοικητική διαδικασία που έγκειται στην έκφραση μιας γνώμης (μονομελούς ή, κατά κανόνα, συλλογικού) οργάνου που απευθύνεται σε όργανο με αποφασιστική αρμοδιότητα και γνωμοδότηση είναι η πράξη με την οποία διατυπώνεται αυτή η γνώμη* (Ε. Πρεβεδούρου *Οι γνωμοδοτήσεις Γενικό Διοικητικό Δίκαιο*. (<https://www.prevedourou.gr/o%CE%B9-%CE%B3%CE%BD%CF%89%CE%BC%CE%BF%CE%B4%CE%BF%CF%84%CE%AE%CF%83%CE%B5%CE%B9%CF%82-%CE%B3%CE%BD%CF%8E%CE%BC%CE%B7-%CF%80%CF%81%CF%8C%CF%84%CE%B1%CF%83%CE%B7-%CE%B3%CE%B5%CE%BD%CE%B9%CE%BA%CF%8C/>) *Υποχρεωτική για το αποφασίζον όργανο, είναι η γνωμοδοτική διαδικασία, όταν η διάταξη που την προβλέπει, θεωρεί απαραίτητη την προσφυγή σε αυτήν, πριν από την έκδοση της εκτελεστής πράξης. Στην περίπτωση της υποχρεωτικής γνωμοδοτικής διαδικασίας, η διατύπωση της γνώμης μπορεί να ποικίλει, γίνεται όμως σαφής και φανερή η επιτακτική ανάγκη υποχρεωτικής λήψης της γνώμης, πριν από τη λήψη της απόφασης. Σε περίπτωση που δεν ζητηθεί από το αποφασίζον όργανο η διατύπωση της γνώμης, η εκτελεστή πράξη πάσχει ακυρότητας,*

Αριθμός Απόφασης: 720/2020

διότι η γνωμοδοτική διαδικασία θεωρείται εδώ ουσιώδης τύπος της διαδικασίας (Γλ. Σιούτη, Διοικητικό Δίκαιο, 2015, σελ. 212, Μαυρίδη Ιωάννα Συμβ. Καθηγητής Χ. Χρυσανθάκης Πτυχιακή Εργασία Η Γνωμοδοτική Διαδικασία ΕΚΠΑ 2017). Ειδικότερα, Απλή είναι η γνωμοδότηση από το περιεχόμενο της οποίας δεν δεσμεύεται το όργανο που έχει την αποφασιστική αρμοδιότητα. Σ' αυτήν την περίπτωση το όργανο μπορεί να αποκλίνει από τη γνωμοδότηση, αιτιολογώντας ειδικά τη διαφοροποίησή του (ΣτΕ 2450, 1303/2012, 3975, 625/2011, 2397, 1422/2010, 4154, 2792, 817/2009, 3897/2004). Χαρακτηριστικά της απλής γνώμης– Η απλή γνωμοδότηση αναφέρεται και ως γνήσια ή αμιγής γνωμοδότηση, δεν έχει εκτελεστό χαρακτήρα (ΣτΕ 347/2013, 5391/2012, 4400/2011) αφού είναι προπαρασκευαστική πράξη (ΣτΕ 619/1989) και δεν επάγεται έννομες συνέπειες για τους διοικουμένους. Όταν ο νόμος δεν ορίζει διαφορετικά, και αναφέρει μόνο τον όρο γνώμη ή γνωμοδότηση, πρόκειται για απλή γνώμη. – Ενσωματώνεται στην εκτελεστή πράξη του αποφασίζοντος οργάνου, της οποίας αποτελεί την αιτιολογία (ΣτΕ 934/2013, 1569/2012) – Τυχόν πλημμέλεια της απλής γνώμης προβάλλεται και επιφέρει την ακύρωση της εκτελεστής πράξης που ερείδεται σ' αυτή (ΣτΕ 3863/2012, 44/2007, 3732/2005). Προθεσμία υποβολής της γνώμης Το γνωμοδοτικό όργανο πρέπει να υποβάλει την απλή γνώμη: – Είτε εντός της προθεσμίας που τίθεται είτε από τον νόμο, είτε από το αποφασίζον όργανο – Είτε, σε κάθε περίπτωση, εντός ευλόγου χρόνου, άλλως θα ήταν ανεπίκαιρη (βλ. ΠΕ 119/2014, 43, 215, 265/2013). Είναι σαφές ότι η γνωμοδότηση πρέπει να προηγείται της έκδοσης της διοικητικής πράξης (ΣτΕ 1976/1966) αλλά όχι κατά χρονικό διάστημα που υπερβαίνει τον εύλογο χρόνο ο οποίος δίνει στη γνωμοδότηση επίκαιρο χαρακτήρα. Το επίκαιρο της γνωμοδότησης αποτελεί προϋπόθεση του κύρους της διοικητικής πράξης αφού έτσι διασφαλίζεται η πεποίθηση ότι το πραγματικό καθεστώς στο οποίο αναφέρεται η γνωμοδότηση, δεν αλλοιώθηκε έως την έκδοσή της (ΣτΕ 4495/2011, 3641/2009, 3843/2006, ΠΕ 330/2003) – ουσιώδης τύπος της διαδικασίας έκδοσης της εκτελεστής πράξης: η μη τήρηση ή η πλημμελής τήρηση της γνωμοδοτικής διαδικασίας συνιστά παράλειψη ουσιώδους τύπου της διαδικασίας (ΣτΕ Ολ 3632/2015, 4966/2014, 1466/2010, 2162/2003, 1940/2000), η οποία δεν ελέγχεται αυτεπαγγέλτως (ΣτΕ Ολ 676/2005).

Αριθμός Απόφασης: 720/2020

Ενδιαφέρουσα συναφώς η σκέψη της απόφασης ΣτΕ 4966/2014, με την οποία έγιναν δεκτά τα εξής: “όταν για την έκδοση διοικητικής πράξεως προβλέπεται, ως ουσιώδης τύπος της διαδικασίας, η λήψη υπόψη απλής γνώμης συλλογικού οργάνου, η γνώμη αυτή πρέπει να εκδίδεται κατά τον τρόπο που ορίζεται στο νόμο. (Ε. Πρεβεδούρου *op cit*, βλ. και Απόφαση ΕΑΑΔΗΣΥ 3/2018, βλ. και ΣτΕ 460/2001, 2271/1998, ΣτΕ 3898/1986, ΣτΕ 698/2017).

47. Επειδή δεν συνιστά λόγο ακύρωσης κάθε παράβαση των κανόνων της διοικητικής διαδικασίας, δηλαδή, κάθε παράλειψη επιβαλλόμενης ενέργειας, αλλά μόνον η παράλειψη των ενεργειών που χαρακτηρίζονται ως «ουσιώδεις». Ως κριτήρια για τον σχηματισμό της κρίσης περί του «ουσιώδους» ή μη λαμβάνονται υπόψη: α) η σημασία που έχει η διαδικαστική ενέργεια: i) για την προστασία του διοικουμένου, διότι του παρέχει τη δυνατότητα διαφώτισης της Διοίκησης για την υπόθεσή που τον ενδιαφέρει ή δυνατότητα άσκησης του δικαιώματος της προηγούμενης ακρόασης, καθώς και εγγυήσεις για την αμερόληπτη κρίση της υποθέσεώς του, ii) για την καλή λειτουργία της Διοίκησης, με σκοπό την εξυπηρέτηση του δημοσίου συμφέροντος, iii) για τον δικαστικό έλεγχο της πράξης και β) η επιρροή της παράλειψης του τύπου στη ρύθμιση που θεσπίζεται με την πράξη. Κατ’ αυτόν τον τρόπο, έχει κριθεί ότι αποτελεί ουσιώδη τύπο γενικότερα, η διενέργεια των προβλεπόμενων από τη νομοθεσία προπαρασκευαστικών πράξεων (Ε. Σπηλιωτόπουλος, *Εγχειρίδιο Διοικητικού Δικαίου*, Τόμος 2, εκδ. 2010, Νομική Βιβλιοθήκη, σελ. 124 έως 126).

48. Επειδή ως έχει *ad hoc* κριθεί περί των Επιτροπών Διαγωνισμού στον τομέα των διαγωνισμών για τη σύναψη δημοσίων συμβάσεων, κατά το προισχύσαν δίκαιο, το οποίο δεν αφίσταται ως προς το σημείο αυτό των διατάξεων του ν. 4412/2016 (βλ. απολύτως ταυτόσημα άρθ. 21 του ν. 3886/2008 με άρθ. 221 του ν. 4412/2016), το πρακτικό της Επιτροπής του Διαγωνισμού συνιστά εισήγηση προς το κατά περίπτωση αποφασίζον όργανο, έχει τη φύση απλής γνώμης του εν λόγω διοικητικού οργάνου και συνιστά ουσιώδη τύπο της διαδικασίας, κατά την σαφή έννοια ότι πάσχει ακυρότητας τυχόν εκδοθείσα απόφαση ή εκτελεστή πράξη του αποφασίζοντος οργάνου της αναθέτουσας αρχής χωρίς προηγουμένως να

Αριθμός Απόφασης: 720/2020

έχει ληφθεί η γνώμη της αρμόδιας -κατά τις κείμενες διατάξεις- Επιτροπής Διαγωνισμού (βλ. ενδεικτικά ΣτΕ 698/2017, ΓΝΜΔ ΝΣΚ 444/2003). Εν πρώτοις, ως έχει κριθεί, η γνώμη της αρμοδίως κατά τις κείμενες διατάξεις ορισθείσας Επιτροπής του Διαγωνισμού με αρμοδιότητα κατά τον νόμο να εξετάζει αξιολογεί και εισηγείται προς το αποφασίζον όργανο την λήψη απόφασης επί των οικονομικών προσφορών των διαγωνιζομένων και δη επί ασυνήθιστα χαμηλών προσφορών συνιστά γνωμοδότηση ήτοι απλή γνώμη *οργάνου της Διοικήσεως που δρα στα πλαίσια της διαδικασίας αξιολόγησης των υποβαλλόμενων προσφορών* (ΣτΕ 901/1999, 967/1998 (ΟΛΟΜ), 4802/1997). Περαιτέρω, κρίθηκαν παγίως μη νόμιμες και ακυρωτέες αποφάσεις αναθετουσών αρχών επί προσφορών που υποβλήθηκαν σε διαγωνιστικές διαδικασίες σε περίπτωση όπου οι αποφάσεις αυτές ελήφθησαν επί τη βάσει γνωμοδοτήσεων αξιολογήσεων εκτιμήσεων πρακτικών και εγγράφων αναρμοδίως επιληφθεισών επιτροπών και όχι των αρμοδίων κατά τις κείμενες διατάξεις επιτροπών αξιολόγησης των προσφορών, ως προβλέπονται στις οικείες διατάξεις, *παρελκούςης μάλιστα στην περίπτωση αυτή της εξέτασης των λοιπών λόγων ακυρώσεως που στρέφονται κατά της αιτιολογίας των προσβαλλόμενων αποφάσεων* (ad hoc ΣτΕ 3582/2006). Ειδικά δε επί του επίμαχου θέματος γνωμοδότησης των αιτιολογήσεων των διαγωνιζομένων επί των προσφορών τους που είχαν κριθεί ως ασυνήθιστα χαμηλές, κρίθηκε ότι αρμόδια είναι η Επιτροπή του Διαγωνισμού η οποία σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις αξιολογεί τις προσφορές και συνεπώς -ως εκρίθη- είναι η μόνη αρμόδια να *γνωμοδοτεί αιτιολογημένα και για τον αποκλεισμό από την αναθέτουσα αρχή των εργοληπτικών επιχειρήσεων, οι οποίες δεν αιτιολόγησαν τις υπερβολικά χαμηλές προσφορές τους... αφού εξετάσει τα υπομνήματα που υποβάλλονται από τις εργοληπτικές επιχειρήσεις, που έχουν προηγουμένως κληθεί να αιτιολογήσουν τις υπερβολικά χαμηλές προσφορές τους, καθώς και τα απαραίτητα για την επαλήθευση των προσφορών αυτών στοιχεία..* (ad hoc ΣτΕ 1415/2000 (ΟΛΟΜ). Παράλληλα, ως προς την εκτίμηση της αρμοδιότητας του γνωμοδοτούντος οργάνου έχει κριθεί ότι *η διαπίστωση τηρήσεως των κανόνων της αρμοδιότητας γίνεται αποκλειστικά βάσει των διατάξεων της κειμένης νομοθεσίας, διότι η διακήρυξη δεν δύναται να περιέχει αποκλίνοσες του νόμου ρυθμίσεις, οι οποίες τυχόν υφιστάμενες παραμένουν*

Αριθμός Απόφασης: 720/2020

ανεφάρμοστες (ΣΤΕ 1754/1996). Ακολουθώντας, κατά το προισχύσαν δίκαιο, το οποίο δεν αφήνεται ως προς την συγκρότηση των *ειδικών επιτροπών ή ομάδων εργασίας για την αντιμετώπιση ειδικών θεμάτων*, των διατάξεων του ν. 4412/2016 (βλ. απολύτως ταυτόσημα άρθ. 38 του ΠΔ 118/2007, με άρθ. 221 του ν. 4412/2016), έχει κριθεί ότι είναι *Δυνατή, η συγκρότηση ειδικής επιτροπής αξιολόγησης (ΣΗΜ ΕΙΣ εννοεί των προσφορών σε δημόσιο διαγωνισμό), εφόσον αιτιολογείται επαρκώς η συνδρομή ειδικών περιστάσεων... εξειδικευμένο αντικείμενο και να παρουσιάζουν ιδιομορφίες, επιτρέπεται, ... η συγκρότηση ειδικής επιτροπής αξιολόγησης, εφόσον αυτή κρίνεται αναγκαία προκειμένου να αντιμετωπιστούν αποτελεσματικά οι αυξημένες απαιτήσεις του διαγωνισμού, που προκύπτουν εξαιτίας του εξειδικευμένου χαρακτήρα, των ιδιαιτεροτήτων και ειδικών χαρακτηριστικών των ζητούμενων υπηρεσιών. Η συνδρομή των εν λόγω ειδικών περιστάσεων έκδοσης της οικείας απόφασης συγκρότησης της ειδικής επιτροπής, με μέλη επιλεγμένα βάσει των ειδικών απαιτήσεων του συγκεκριμένου διαγωνισμού, πρέπει να περιέχει ειδική αιτιολογία, η οποία μπορεί να προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλου, καθώς με αυτή εισάγεται εξαίρεση από το γενικό κανόνα της συγκρότησης τακτικών επιτροπών... Σε διαφορετική περίπτωση - ως εκρίθη- καθίσταται μη νόμιμη η συγκρότησή της, ως γνωμοδοτικού οργάνου και, κατά συνέπεια, να πάσχουν ακυρότητα τόσο οι γνωμοδοτήσεις που αυτή διατύπωσε (...πρακτικά αυτής), όσο και οι εκδοθείσες βάσει των γνωμοδοτήσεων αυτών .. αποφάσεις του Υπουργού (ΕΣ Τμ IV 250/2012, 407/212 με μειοψηφούσα γνώμη κατά την οποία δεν επιτρέπεται σε καμία περίπτωση η υποκατάσταση των τακτικών επιτροπών από έκτακτες). Σε κάθε δε περίπτωση οι διατάξεις του νόμου περί συγκρότησης των οργάνων του διαγωνισμού που είναι αρμόδια για τη *παραλαβή και την εξέταση των προσφορών*, είναι *αυστηρές*, η γραμματική διατύπωση των οποίων *δεν επιτρέπει δυνατότητα απόκλισης* και η τυχόν παραβίαση των διατάξεων που *ρυθμίζουν τη συγκρότηση των συλλογικών οργάνων καθιστούν παράνομες τις εκδοθείσες από αυτά πράξεις...και κωλύεται η υπογραφή του σχεδίου σύμβασης του επίμαχου έργου* (ΕΣ Τμ IV 210/2007). Ασφαλώς, με την επιφύλαξη και τηρουμένου του νόμου περί της αρμοδιότητας των οργάνων του διαγωνισμού, περαιτέρω και επί πλέον η αναθέτουσα αρχή δεν κωλύεται*

Αριθμός Απόφασης: 720/2020

να λάβει οικειοθελώς υπόψιν γνωμοδότηση των υπηρεσιών της (ΣΤΕ 9/2019 (ΑΣΦ)).

49. Επειδή ως προκύπτει από τα στοιχεία του διαγωνισμού, την προσβαλλόμενη απόφαση, την προσφυγή, τις απόψεις της αναθέτουσας αρχής, το υπόμνημα της προσφεύγουσας, την παρέμβαση, και δεν αμφισβητείται, η προσβαλλόμενη απόφαση επί των οικονομικών προσφορών των διαγωνιζομένων, δεν ελήφθη επί τη βάση πρακτικού αξιολόγησης της ορισθείσας Επιτροπής του Διαγωνισμού αλλά επί τη βάση εισήγησης της προϊσταμένης της Δ/σης Τεχνικών Υπηρεσιών της αναθέτουσας αρχής, η οποία εισήγηση αποτελεί και την αιτιολογία της και η οποία εισήγηση συνετάγη κατόπιν εντολής της Δημάρχου και Προέδρου της Οικονομικής Επιτροπής προς την Υπηρεσία προκειμένου να αξιολογήσει τις αιτιολογήσεις των προσφορών των διαγωνιζομένων (σκέψη 12). Ωστόσο όμως η Επιτροπή του Διαγωνισμού είχε ορισθεί, ήδη προ της διεξαγωγής του διαγωνισμού, σύμφωνα με την υπ' αριθ. 158/2019 απόφαση της Οικονομικής Επιτροπής της αναθέτουσα αρχής, ως το αρμόδιο γνωμοδοτικό όργανο του διαγωνισμού, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθ. 221 του ν. 4412/2016 (σκέψη 4). Πλην της απόφασης με αριθ. 158/2019, δεν προκύπτει από τα στοιχεία του διαγωνισμού ότι έχει ληφθεί απόφαση της αναθέτουσας αρχής περί συγκρότησης έκτακτης επιτροπής ή ομάδας εργασίας για την αντιμετώπιση ειδικών θεμάτων που αφορούν τις διαδικασίες σύναψης, ως προβλέπει το άρθ. 221 παρ. 3 του ν. 4412/2016 (σκέψη 40). Συναφώς είναι απορριπτέοι ως αλυσιτελείς και περαιτέρω αβάσιμοι οι ισχυρισμοί της αναθέτουσας αρχής και της παρέμβασης ότι εν προκειμένω η Τεχνική Υπηρεσία της αξιολόγησε τις οικονομικές προσφορές ως έκτακτη επιτροπή ή ομάδα εργασίας. Και τούτο διότι 1) Η αναθέτουσα αρχή δεν επικαλείται ουδέ προσκομίζει ούτε προκύπτει από τα έγγραφα της διαδικασίας ως είναι αναρτημένα στον οικείο ηλεκτρονικό τόπο στο ΕΣΗΔΗΣ ότι υφίσταται στον οικείο φάκελο της σύμβασης και σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο άρθ. 45 του ν. 4412/2016 (σκέψη 37), απόφαση συγκρότησης επιτροπής διαγωνισμού πέραν της με αριθ. 158/2019 και δη απόφαση που να ορίζει ότι η Τεχνική Υπηρεσία ή η Προϊσταμένη της Τεχνικής Υπηρεσίας της αναθέτουσας αρχής συγκροτείται ως έκτακτη επιτροπή ή ομάδα εργασίας με

Αριθμός Απόφασης: 720/2020

συγκεκριμένη αρμοδιότητα να αξιολογήσει τις οικονομικές προσφορές και να εισηγηθεί σχετικά στο αποφασίζον όργανο ήτοι στην Οικονομική Επιτροπή, και ii) Ακόμη και κατά την παραδοχή της ίδιας της προσβαλλόμενης απόφασης ότι *στις αρμοδιότητες της οικονομικής επιτροπής ανήκει η συγκρότηση των ειδικών επιτροπών διεξαγωγής και αξιολόγησης από μέλη της ή ειδικούς επιστήμονες, υπαλλήλους του δήμου ή δημοσίου υπαλλήλους*, όμως η Τεχνική Υπηρεσία της αναθέτουσας αρχής ή η Προϊσταμένη της Τεχνικής Υπηρεσίας της δεν θα μπορούσε να θεωρηθεί ως ορισθείσα *ειδική επιτροπή*. Και τούτο δεδομένου ότι κατά την ίδια την προσβαλλόμενη απόφαση η εισηγούμενη για λήψη απόφασης Τεχνική Υπηρεσία ή η Προϊσταμένη της Τεχνικής Υπηρεσίας της δεν επελήφθη κατόπιν απόφασης της Οικονομικής Επιτροπής περί σύστασης ειδικής επιτροπής ή ομάδας έργου, αλλά κατόπιν έγγραφης εντολής της δημάρχου και Προέδρου της Οικονομικής Επιτροπής προς τον *Δ/ντη Τεχνικών Υπηρεσιών του Δήμου ..... προκειμένου να αξιολογήσει τις αιτιολογήσεις των προσφορών των διαγωνιζομένων*, και iii) Σε κάθε περίπτωση η εντολή της δημάρχου και Προέδρου της Οικονομικής Επιτροπής προς τον *Δ/ντη Τεχνικών Υπηρεσιών του Δήμου ..... προκειμένου να αξιολογήσει τις αιτιολογήσεις των προσφορών των διαγωνιζομένων* δεν συνιστά αιτιολογημένη απόφαση της αναθέτουσας αρχής περί συγκρότησης *ειδικής επιτροπής ή ομάδας εργασίας* ως απαιτεί το άρθ. 221 παρ. 3 (σκέψεις 40 και 48 εκτενής νομολογία). Μάλιστα δε η εντολή αυτή δεν συνιστά καν απόφαση της αναθέτουσας αρχής περί συγκρότησης γνωμοδοτικού οργάνου με αρμοδιότητα την αξιολόγηση των οικονομικών προσφορών. Σχετικώς είναι απορριπτέοι ως αλυσιτελείς όλοι οι ισχυρισμοί της αναθέτουσας αρχής και της παρέμβασης περί εμπειρίας, προσόντων και επαγγελματικής κατάρτισης της Τεχνικής Υπηρεσίας της αναθέτουσας αρχής καθόσον τούτα ούτε αμφισβητούνται ούτε συσχετίζονται με το τεθέν νομικό ζήτημα της μη λήψης της πρότερης αρμόδιας γνωμοδότησης από την Επιτροπή του Διαγωνισμού η οποία αποδεδειγμένα και ομολογουμένως δεν έλεγξε, δεν αξιολόγησε, δεν γνωμοδότησε δεν εισηγήθηκε στο αποφασίζον όργανο επί της αποδοχής ή απόρριψης των οικονομικών προσφορών, ως το ρητό άρθ. 221 παρ. 1 περ. α), γ), ε), του ν. 4412/2016, άρθ. 20 ΚΔΔ, 99 και άρθ. 4.1 της διακήρυξης ορίζουν (σκέψεις 40, 41, 39, 42). Περαιτέρω είναι

Αριθμός Απόφασης: 720/2020

απορριπτέοι οι ισχυρισμοί της αναθέτουσας αρχής και της παρέμβασης ότι δεν απαιτείται εν προκειμένω να επιληφθεί κατ' αρμοδιότητα η Επιτροπή του Διαγωνισμού αλλά αρκεί ότι ελήφθη η προσβαλλόμενη απόφαση από το αποφασίζον όργανο ήτοι από την Οικονομική Επιτροπή, ότι δεν απαιτείται παντάπασι η αξιολόγηση των προσφορών και η εισήγηση της Επιτροπής του Διαγωνισμού επί των αιτιολογήσεων των ασυνήθιστα χαμηλών προσφορών και ότι εν τέλει επί της αποδοχής ή της απόρριψης των οικονομικών προσφορών αρκούσε εν προκειμένω η λήψη οικειοθελώς της γνώμης της Προϊσταμένης της Τεχνικής Υπηρεσίας του Δήμου. Ωστόσο όμως πάντα ταύτα είναι απορριπτέα προεχόντως ως αβάσιμα διότι προσκρούουν ευθέως στο ρητό άρθ. 221 παρ. 1 περ. α), γ), ε), του ν. 4412/2016, άρθ. 20 ΚΔΔ, 99 και άρθ. 4.1 της διακήρυξης ορίζουν (σκέψεις 40, 41, 39, 42), ήτοι στις διατάξεις σύμφωνα με τις οποίες το αποφασίζον όργανο σε δημόσιο διαγωνισμό λαμβάνει απόφαση επί των προσφορών επί τη βάσει της αξιολόγησης γνωμοδότησης εισήγησης της αρμόδιας κατά το νόμο και δη το άρθ. 221 του ν. 4412/2016 Επιτροπής του Διαγωνισμού, η οποία αποτελεί ουσιώδη τύπο της διαδικασίας υπό την έννοια ότι ελλείπει αυτής η ληφθείσα απόφαση πάσχει ακυρότητας (βλ. εκτενή νομολογία σκέψη 48). Το γεγονός ότι εν προκειμένω ελήφθη απόφαση επί των αιτιολογήσεων των διαγωνιζομένων επί των κριθέντων ως ασυνήθιστα χαμηλών προσφορών τους δεν αναιρεί αλλά επιρρωνύει το αυταπόδεικτο γεγονός ότι η προσβαλλόμενη απόφαση αφορά στην αποδοχή και στην απόρριψη αυτών τούτων των οικονομικών προσφορών, ρητά κατά το διατακτικό της (σκέψη 12). Συνεπώς παραμένει αδιαμφισβήτητο ότι η προσβαλλόμενη απόφαση είναι η μόνη απόφαση της αναθέτουσας αρχής επί της αποδοχής ή απόρριψης των οικονομικών προσφορών, ως προκύπτει από το λεκτικό της, και πολλώ δε μάλλον που η προηγούμενη απόφασή της επί των οικονομικών προσφορών ήταν ρητώς απλώς αναβλητική μη έχοντας ούτε απορρίψει ούτε αποδεχτεί τις επίμαχες οικονομικές προφορές της προσφεύγουσας και της παρεμβαίνουσας (σκέψη 9). Συνεπώς προκύπτει ότι η προσβαλλόμενη απόφαση επί των οικονομικών προσφορών είναι ακυρωτέα διότι ελήφθη κατά παράβαση ουσιώδους τύπου σύμφωνα με τα ως άνω εκτενώς αναφερόμενα, αλλά και σύμφωνα ακόμη με τις παραδοχές της ίδιας της αναθέτουσας αρχής η οποία στις απόψεις της αναφέρει ρητώς

Αριθμός Απόφασης: 720/2020

ότι Με την ολοκλήρωση της διαδικασίας διαγωνισμού, η επιτροπή διαγωνισμού μεταβιβάζει τον φάκελο στην αναθέτουσα για την επικύρωση ή όχι του πρακτικού από την Ο.Ε. σύμφωνα με τον Ν. 4412/16, συνομολογώντας πλήρως όσα ο νόμος και η διακήρυξη ορίζουν, ότι δηλ. το αποφασίζον όργανο δηλαδή η Οικονομική Επιτροπή αποφασίζει για την επικύρωση ή όχι του πρακτικού ήτοι της γνωμοδότησης της Επιτροπής του Διαγωνισμού. Περαιτέρω είναι απορριπτέοι ως αλυσιτελείς όλοι οι ισχυρισμοί της αναθέτουσας αρχής και της παρέμβασης περί λήψης οικειοθελούς γνώμης της Τεχνικής Υπηρεσίας της αναθέτουσας αρχής καθόσον τούτα ούτε αμφισβητούνται ούτε συσχετίζονται με το τεθέν νομικό ζήτημα της μη λήψης της πρότερης αρμόδιας γνωμοδότησης από την Επιτροπή του Διαγωνισμού η οποία αποδεδειγμένα και ομολογουμένως δεν έλεγξε, δεν αξιολόγησε, δεν γνωμοδότησε δεν εισηγήθηκε στο αποφασίζον όργανο επί της αποδοχής ή απόρριψης των οικονομικών προσφορών, ως το ρητό άρθ. 221 παρ. 1 περ. α), γ), ε), του ν. 4412/2016, άρθ. 20 ΚΔΔ, 99 και άρθ. 4.1 της διακήρυξης ορίζουν (σκέψεις 40, 41, 39, 42). Επίσης είναι απορριπτέοι διότι προσκρούουν ευθέως στις προηγουμένως αναφερόμενες ρητές διατάξεις, οι ισχυρισμοί της αναθέτουσας αρχής ότι το έργο της Επιτροπής του Διαγωνισμού αφορά αποκλειστικά και μόνον στην πράξη αποσφράγισης των προσφορών και στην κατάταξη σε πίνακα μειοδοσίας των προσφορών. Περαιτέρω είναι απορριπτέοι ως αλυσιτελή και τα αναφερόμενα στις απόψεις της αναθέτουσας αρχής και συνακόλουθα στο Υπόμνημα της προσφεύγουσας περί μη λήψης εμπροθέσμως σε φυσική μορφή των εγγράφων της αιτιολόγησης της οικονομικής προσφοράς της προσφεύγουσας, δεδομένου ότι τούτο -παρότι αναφέρεται, όμως- δεν απετέλεσε τον λόγο της απόρριψης της προσφοράς της προσφεύγουσας. Αντιθέτως ρητά αναφέρεται στην προσβαλλόμενη απόφαση ότι τα ηλεκτρονικώς υποβληθέντα από την προσφεύγουσα αιτιολογικά στοιχεία της οικονομικής προσφοράς ελήφθησαν υπ' όψιν και απορρίφθηκαν από την Οικονομική Επιτροπή κριθέντα κατ' ουσίαν ως ανεπαρκή και όχι ως εκπρόθεσμα. Συνεπώς για τους λόγους αυτούς πρέπει να γίνει δεκτός ο πρώτος λόγος της προσφυγής και να ακυρωθεί η προσβαλλόμενη απόφαση η οποία ελήφθη κατά παράβαση ρητώς προβλεπόμενου στον νόμο ουσιώδους τύπου ήτοι χωρίς προηγουμένως η Επιτροπή του Διαγωνισμού -

Αριθμός Απόφασης: 720/2020

ήτοι το μόνο εκ του νόμου και της διακήρυξης γνωμοδοτικό όργανο του διαγωνισμού- να έχει ελέγξει, αξιολογήσει τις οικονομικές προσφορές και δη ενδελεχώς με την εκτίμηση των αιτιολογήσεων των προσφερόντων επί του ύψους αυτών ελεγκτέου ως ασυνήθιστα χαμηλού ,και χωρίς να έχει εισηγηθεί σχετικά στο αποφασίζον όργανο -ήτοι στην Οικονομική Επιτροπή-, παρέλκουσας μάλιστα για τον λόγο αυτό της εξέτασης των λοιπών λόγων της προσφυγής (βλ. ad hoc νομολογία στη σκέψη 48).

50. Επειδή τα παραπάνω αναφερόμενα (σκέψη 49) παρέχουν αυτοτελές αιτιολογικό έρεισμα ακύρωσης της προσβαλλόμενης απόφασης και αποδοχής του αιτήματος της προσφυγής και συνεπώς η εξέταση των έτερων λόγων της προσφυγής παρέλκει ως αλυσιτελής (ΕΑ ΣτΕ 326/2011, 1238, 1132, 420/2010, 750/2007, 227, 83/2013, 344/2017, 102/2015, 82/2014, ΔΕφΑΘ 514/2014 (ΑΝΑΣΤ), 239/2019, 841/2012 (ΑΣΦ), ΔΕφΘεσ/νικης 83/2019 κ.α.) Όμως και ανεξαρτήτως αυτού, με τον δεύτερο λόγο της προσφυγής, η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι η προσβαλλόμενη απόφαση πρέπει να ακυρωθεί διότι « 4. Με δεδομένο ότι το Πρακτικό της Επιτροπής διαγωνισμού αποτελεί το αιτιολογικό έρεισμα της απόφασης της Οικονομικής Επιτροπής (ΣτΕ 2376/2018, ΣτΕ 321/2018, ΣτΕ 2671/2017, ΔΕφΑΘ ΕΑ 119/2018, ΔΕφΑΘ ΕΑ 86/2014, ΔΕφΑΘ ΕΑ 844/2012 κ.ά), η προσβαλλόμενη υπ' αριθμόν 33/2020 απόφαση της Οικονομικής Επιτροπής του Δήμου ..... είναι και παντελώς αναιτιολόγητη. Τούτο δε, διότι δεν υπάρχει σχετικό Πρακτικό της Επιτροπής διαγωνισμού, με αποτέλεσμα να μην υπάρχει και καμία αιτιολογία στην προσβαλλόμενη απόφαση. Στην προσβαλλόμενη απόφαση αναφέρεται μόνο ότι λήφθηκε υπόψη το υπόμνημα που υπέβαλε η εταιρία « .....», η υπ' αριθμόν 20/2020 απόφαση της Οικονομικής Επιτροπής του Δήμου ....., η υπ' αριθμόν πρωτ. ....../31-3-2020 εισήγηση της Διεύθυνσης Τεχνικών Υπηρεσιών και τα στοιχεία του φακέλου του έργου. Δεν προσδιορίζονται, όμως, οι λόγοι για τους οποίους η Οικονομική Επιτροπή κατέληξε στο παντελώς εσφαλμένο συμπέρασμα ότι η αιτιολόγηση που υποβάλαμε για την οικονομική μας προσφοράς δήθεν δεν επαρκούσε. Σε κανένα σημείο της προσβαλλόμενης απόφασης δεν αναφέρεται με τρόπο ειδικό και συγκεκριμένο, για ποιες επιμέρους εργασίες η προσφορά μας είναι ασυνήθιστα χαμηλή, ποια στοιχεία

Αριθμός Απόφασης: 720/2020

που άπτονται συγκεκριμένων οικονομοτεχνικών παραμέτρων ελήφθησαν υπόψη, προκειμένου η αναθέτουσα αρχή να καταλήξει στην κρίση αυτή, καθώς επίσης και για ποιους λόγους η προσφορά αυτή δεν μπορούσε να εγγυηθεί την εκτέλεση του έργου. Δεν προσδιορίζονται, δηλαδή, ούτε οι λόγοι για τους οποίους υφίσταται κίνδυνος μη εκπλήρωσης των συμβατικών υποχρεώσεων (ΕΣ Κλιμάκιο Ε΄, 383/2017). Κατά συνέπεια, η προσβαλλόμενη απόφαση είναι παντελώς ανατιολόγητη και δεν προσδιορίζει τους λόγους απόρριψης της προσφοράς της εταιρίας μας. ... Β. Παραβίαση της διάταξης του άρθρου 88 του ν. 4412/2016. Αόριστη η πρόσκληση της αναθέτουσας αρχής για την αιτιολόγηση των οικονομικών προσφορών... 2. Η διαδικασία πρόσκλησης του άρθρου 88 του ν. 4412/2016, για την παροχή διευκρινίσεων, συντάσσεται σύμφωνα με τις αρχές της παρ. 1 του άρθρου 18 («Αρχές εφαρμοζόμενες στις διαδικασίες σύναψης δημοσίων συμβάσεων») του ν. 4412/2016 και πρέπει να απευθύνεται επί ίσοις όροις σε όλους τους συμμετέχοντες που βρίσκονται στην ίδια κατάσταση (οι προσφορές τους χαρακτηρίστηκαν ως ασυνήθιστα χαμηλές και απαιτούν την παροχή εξηγήσεων). Περαιτέρω, η πρόσκληση πρέπει να αφορά όλα τα σημεία της προσφοράς, από τα οποία η αναθέτουσα αρχή τη χαρακτηρίζει ως «ασυνήθιστα χαμηλή», απαιτούσα την παροχή εξηγήσεων. Απόκειται στην αναθέτουσα αρχή να διατυπώσει με σαφήνεια την πρόσκληση που απευθύνει στους οικονομικούς φορείς, προκειμένου να τους παράσχει τη δυνατότητα να αποδείξουν κατά τρόπο πλήρη και λυσιτελή τη σοβαρότητα των προσφορών τους (ΔΕΕ, Απόφαση της 29.03.2012, Υπόθεση C-599/10 SAG ELV Slovenskoas, σκέψη 31, ΑΕΠΠ 854/2018). Η αναθέτουσα αρχή, λοιπόν, οφείλει να διατυπώσει με σαφήνεια την αίτηση διευκρινίσεων προσδιορίζοντας ειδικά τα σημεία της προσφοράς που δημιουργούσαν συγκεκριμένα ερωτηματικά και επιφυλάξεις (ΑΕΠΠ 979/2018). Η δε γενική αναφορά στο άρθρο 88 του ν.4412/2016, που διαλαμβάνει, ενδεικτικά, κάποιους τρόπους δικαιολόγησης των προσφορών, δεν επαρκεί για το ορισμένο της πρόσκλησης. Τούτο, δε, προκειμένου να παρασχεθεί η δυνατότητα στον ενδιαφερόμενο υποψήφιο να αποδείξει κατά τρόπο πλήρη και λυσιτελή τη σοβαρότητα της προσφοράς του, χωρίς, ωστόσο, το αίτημα της αναθέτουσας αρχής να περιορίζει το συμμετέχοντα ως προς τις δικαιολογήσεις που ο ίδιος κρίνει σκόπιμο να υποβάλει προς στήριξη της

Αριθμός Απόφασης: 720/2020

προσφοράς του (ΑΕΠΠ 340/2020). 3. Στην προκειμένη περίπτωση, η αναθέτουσα αρχή ουδόλως προέβη, ως όφειλε, στη διατύπωση σαφών ερωτημάτων στην αίτηση που απηύθυνε μεταξύ άλλων και στην εταιρία μας, προκειμένου να της παράσχει τη δυνατότητα να αποδείξει κατά τρόπο πλήρη και λυσιτελή τη σοβαρότητα της προσφοράς της. Τουναντίον, με την υπ' αριθμόν 20/2020 απόφασή της ζήτησε να κληθούμε να υποβάλουμε την πλήρη αιτιολόγηση της προσφοράς μας εντός αποκλειστικής προθεσμίας δέκα ημερών από την κοινοποίηση της σχετικής πρόσκλησης, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 88 του ν. 4412/2016. Στη δε υπ' αριθμόν πρωτ. ....../3-3-2020 πρόσκληση της Διεύθυνσης Τεχνικών Υπηρεσιών αναφέρεται, επίσης, ότι θα πρέπει να υποβάλουμε μέσω ΕΣΗΔΗΣ όλα τα απαραίτητα στοιχεία της παρ. 2 του άρθρου 88 του ν. 4412/2016, προκειμένου να αιτιολογηθεί το ποσοστό έκπτωσης της προσφοράς μας. Εκ των ανωτέρω αναμφιβόλως προκύπτει ότι ούτε στην απόφαση της αναθέτουσας αρχής ούτε στη σχετική πρόσκληση ορίζονται με σαφήνεια και πληρότητα τα συγκεκριμένα σημεία της προσφοράς μας, τα οποία οφείλαμε να αιτιολογήσουμε. Με δεδομένο, μάλιστα, ότι η σαφής και ορισμένη πρόσκληση αιτιολόγησης προσφοράς συνιστά προϋπόθεση για τη νομιμότητα της διαδικασίας που ακολουθεί, μη νομίμως απορρίφθηκε η προσφορά της εταιρίας μας. Και τούτο διότι η πρόσκληση της αναθέτουσας αρχής ήταν παντελώς αόριστη και γενικόλογη, ενώ ταυτόχρονα, δεν προσδιόριζε τα σημεία της οικονομικής μας προσφοράς που έχρηζαν αιτιολόγησης (ΔΕφΠατρ ΕΑ 32/2019). Δεν είναι, άλλωστε, καθόλου τυχαίο το γεγονός ότι για τον λόγο αυτό και σχετικά με τις διευκρινίσεις που υπέβαλαν αποκλείσθηκαν οκτώ συνολικά προσφορές, με αποτέλεσμα να κηρυχθεί προσωρινή ανάδοχος η εταιρία που υπέβαλε την ένατη κατά σειρά μειοδοσίας προσφορά. Σημειωτέον, επίσης, ότι ακόμη και η εταιρία « .....» που υπέβαλε το σχετικό υπόμνημα ενώπιον της Οικονομικής Επιτροπής για την υποβολή διευκρινίσεων ως προς συγκεκριμένα σημεία οικονομικών προσφορών αποκλείσθηκε από τον διαγωνισμό για τον ίδιο λόγο!! Καθίσταται, δηλαδή, προφανές ότι η πρόσκληση της αναθέτουσας αρχής ήταν παντελώς αόριστη και δεν εξειδίκευε τα στοιχεία που όφειλαν να διευκρινίσουν οι οικονομικοί φορείς, με αποτέλεσμα μη νομίμως να αποκλειστούν τελικά οκτώ προσφορές και να κηρυχθεί προσωρινή ανάδοχος

Αριθμός Απόφασης: 720/2020

η εταιρία που υπέβαλε την ένατη κατά σειρά μειοδοσίας παραδεκτή προσφορά. Εάν τα ερωτήματα ήταν ορισμένα και σαφή, η εταιρία μας θα απαντούσε συγκεκριμένα στα ερωτήματα που θα είχαν τεθεί και δεν θα υπήρχε κανένα περιθώριο να προκύψει οποιαδήποτε αμφιβολία ως προς το ότι η προσφορά μας δεν είναι ασυνήθιστα χαμηλή και ότι το έργο μπορεί να εκτελεσθεί με την προσφερόμενη έκπτωση. Με δεδομένο, όμως, ότι δεν τέθηκαν σαφή και συγκεκριμένα ερωτήματα, η εταιρία μας, όπως αναλυτικά εκτίθεται κατωτέρω, απάντησε πλήρως στις αιτιάσεις της εταιρίας ..... και αναφέρθηκε επιπλέον και στα σημεία της προσφοράς που έχουν υψηλό προϋπολογισμό, ώστε δεν απέμενε ουσιαστικά τίποτα άλλο που να έχρηζε επιπρόσθετης αιτιολόγησης ή διευκρίνισης. Ως εκ τούτου, μη νομίμως απορρίφθηκε η προσφορά μας, δεδομένου ότι το αίτημα της αναθέτουσας αρχής προς παροχή διευκρινίσεων ήταν παντελώς αόριστο. Για τον λόγο αυτό θα πρέπει να γίνει δεκτή η προδικαστική προσφυγή μας. »

51. Επειδή η αναθέτουσα αρχή στις απόψεις της αναφέρει ότι: « Η πρόσκληση που απευθύνθηκε στους έντεκα (11) οικονομικούς φορείς ήταν διατυπωμένη με σαφήνεια σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 88 του ν. 4412/2016,¹ όπου περιλαμβάνεται ένας κατάλογος των εξηγήσεων που μπορούν να αφορούν διάφορα θέματα. Μολονότι ο κατάλογος αυτός, δεν είναι εξαντλητικός, εντούτοις δεν είναι ούτε αμιγώς ενδεικτικός, με αποτέλεσμα να μην επιτρέπεται στις αναθέτουσες αρχές να καθορίζουν ελεύθερα τα κρίσιμα στοιχεία που πρέπει να λαμβάνουν υπόψη πριν απορρίψουν προσφορά που φαίνεται ασυνήθιστα χαμηλή (απόφαση της 23ης Απριλίου 2009, C-292/07, Επιτροπή κατά Βελγίου, σκέψη 159). Οι εξηγήσεις αυτές μπορούν να αφορούν ιδίως: α) τα οικονομικά χαρακτηριστικά της μεθόδου κατασκευής, της διαδικασίας παρασκευής ή των παρεχόμενων υπηρεσιών β) τις επιλεγείσες τεχνικές λύσεις ή τις εξαιρετικά ευνοϊκές συνθήκες που διαθέτει ο προσφέρων για την παροχή των προϊόντων ή των υπηρεσιών ή για την εκτέλεση του έργου' γ) την πρωτοτυπία του έργου, των αγαθών ή των υπηρεσιών που προτείνονται από τον προσφέροντα' δ) τη συμμόρφωση προς τις υποχρεώσεις της παρ. 2 του άρθρου 18, σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 89 (τήρηση περιβαλλοντικής, ασφαλιστικής και εργατικής νομοθεσίας) ε) τη συμμόρφωση προς τις υποχρεώσεις του άρθρου 131

Αριθμός Απόφασης: 720/2020

(διατάξεις περί υπεργολάβων) στ) το ενδεχόμενο χορήγησης κρατικής ενίσχυσης στον προσφέροντα, σύμφωνα με την παρ.1 του άρθρου 89. Αποδοχή ή μη των εξηγήσεων Οι εξηγήσεις πρέπει να μπορούν να διασφαλίσουν την ικανότητα του Αναδόχου να ολοκληρώσει το έργο βασιζόμενος στους πόρους του και όχι μόνο στις τιμές προσφοράς. Στον ισχυρισμό της ότι, η πρόσκληση δεν ήταν διατυπωμένη με σαφήνεια αποδεικνύεται από το ότι κανείς από τους έντεκα (11) προσκληθέντες, ούτε προφανώς η προσφεύγουσα "....." δεν υπέβαλε αίτημα παροχής διευκρινίσεων ως προς το αξιούμενο περιεχόμενο της αιτιολόγησης. ... Αναφορικά με την πρόσκληση προς διευκρινίσεις από τον προσφέροντα έχει κριθεί ότι υποβάλλονται όλες όσες αυτός κρίνει σκόπιμες, με βάση την φύση και τα χαρακτηριστικά της σύμβασης, (βλ. ΔΕΚ C- 568/13 σκ. 50), οι οποίες δεν είναι εξαντλητικές ούτε επιτρέπεται ο αποκλεισμός ορισμένων ειδών διευκρινίσεων, (ΔΕΚ C-599/10 σκ. 28, C285/99 & 286/99 σκ. 82, 83, 85), ενώ όσον αφορά την αξιολόγηση, αυτή λαμβάνει υπόψη της τα ανά περίπτωση προκύπτοντα στοιχεία και δεν είναι δεσμευτικές οι όποιες γενικές κρίσεις π.χ. περί συνήθους ποσοστού έκπτωσης, περί αντίστοιχων πρότερων συμβάσεων της ίδιας ή άλλων αναθετουσών αρχών σε ίδιο αντικείμενο, περί επιχειρηματικής επέκτασης δραστηριοτήτων ή απόκτησης εμπειρίας κλπ (ΑΕΠΠ 235/2017 σκ. 5). Με άλλα λόγια, δίδεται η δυνατότητα στο συμμετέχοντα οικονομικό φορέα να αποδείξει ότι η προσφορά του δεν είναι ασυνήθιστα χαμηλή με όποιον τρόπο θεωρεί εκείνος πρόσφορο και για το λόγο αυτόν η αναθέτουσα αρχή οφείλει να μην απορρίπτει άνευ ετέρου την προσφορά, αλλά να ζητά συμπληρωματικές πληροφορίες και διευκρινίσεις ή να ερωτά σχετικώς τον προσφέροντα, εφόσον εντοπίζει ζητήματα που δημιουργούν δικαιολογημένα ερωτήματα και έχει ανάγκη περισσότερων ειδικών πληροφοριών για πτυχές της οικονομικής του προσφοράς, λαμβανομένου υπόψη του αντικειμένου και της τεχνικής περιπλοκότητας του συμβατικού αντικειμένου (ΑΕΠΠ 986/2020). Εν προκειμένω η κατατεθείσα από την προσφεύγουσα αιτιολόγηση της προσφοράς της ορθά και νόμιμα κρίθηκε ότι δεν εξηγεί κατά τρόπο ικανοποιητικό το κόστος του έργου. Συγκεκριμένα: Η όλη αιτιολόγηση εξαντλείται σε συνολικά 5 σελίδες, οι οποίες αναλώνονται σε απλή παράθεση ορισμένων αριθμών, χωρίς καμία επεξήγηση και χωρίς κανένα αποδεικτικό στοιχείο. Υπολογίζεται εντελώς

Αριθμός Απόφασης: 720/2020

θεωρητικά το κόστος μόνο σε τέσσερα από τα συνολικά εξήντα άρθρα του προϋπολογισμού μελέτης αντιπαραθέτοντας τιμές κόστους προμήθειας και μεταφοράς υλικών καθώς και κόστος εκτέλεσης εργασιών χωρίς αυτές να προκύπτουν από προυθενά. Προς απόδειξη των υπολογισμών κόστους της προσφεύγουσας δεν κατατέθηκε καμία προσφορά προμήθειας υλικών (άμμος, σκύρα, ασφαλτόμιγμα, υλικό οδοστρωσίας 3Α, σκυρόδεμα) αλλά αναφέρθηκε απλά ότι οι ανωτέρω προσφορές παραμένουν στη διάθεση της υπηρεσίας σε περίπτωση που ζητηθούν. Είναι απορίας άξιο για ποιο λόγο ένα τόσο απόδοδεικτικό στοιχείο, όπως είναι η προσφορά προμήθειας υλικών, δεν κατατέθηκε ούτε κατά τη φάση αιτιολόγησης της προσφοράς της προσφεύγουσας αλλά ούτε και κατά τη φάση της προδικαστικής προσφυγής. Αναφορικά με τις εργασίες της Γ Ομάδας του προϋπολογισμού μελέτης αυτές αποτιμούνται βάσει θεωρητικών προσφορών υλικών και θεωρητικού ποσοστού κόστους μεταφοράς υλικών και εργατοτεχνικής δαπάνης. Σχετικά με τις εργασίες της Ε Ομάδας του προϋπολογισμού μελέτης αυτές αποτιμούνται βάσει προσφοράς υπεργολάβου, η οποία ισούται σύμφωνα με τη προσφεύγουσα με 232.032,00€ και η οποία κατατέθηκε εκ των υστερών, μαζί με τη προδικαστική προσφυγή. Με τη μόνη διαφορά όμως ότι η κατατεθειμένη προσφορά αναφέρει μόνο το ποσοστό έκπτωσης επί του προϋπολογισμού μελέτης και όχι τη δαπάνη της συγκεκριμένης ομάδας εργασιών. Επίσης σχετικά με τις εργασίες της ΣΤ Ομάδας του προϋπολογισμού μελέτης αναφέρεται μόνο ότι αυτές θα εκτελεστούν παράλληλα με τις εργασίες εκσκαφής και τοποθέτησης σωληνώσεων, χωρίς να γίνεται καμία αποτίμηση για αυτές. Ο ορθός χαρακτηρισμός της αιτιολόγησης της προσφεύγουσας ως ελλιπούς αποδεικνύεται περίτρανα από το γεγονός ότι δεν αναφέρεται σε κανένα σημείο της αιτιολόγησής της ο τρόπος και το κόστος εκτέλεσης της βασικής εργασίας κατασκευής του έργου, η οποία είναι η εκσκαφή και η τοποθέτηση των σωληνώσεων. Επιπροσθέτως αγνοούνται επιδεικτικά σημαντικές δαπάνες του έργου, όπως είναι η αντιστήριξη των παρειών του χάνδακος, η κατασκευή των ιδιωτικών συνδέσεων και τα γενικά έξοδα του έργου. Σε κανένα σημείο της αιτιολόγησης της προσφεύγουσας δεν γίνεται αναφορά στο σχέδιο υλοποίησης του υπόψη έργου. Δεν αναφέρονται βασικά οικονομικά χαρακτηριστικά της μεθόδου κατασκευής, ο χρονικός προγραμματισμός του έργου, το κατάλληλο τεχνικό

Αριθμός Απόφασης: 720/2020

δυναμικό και τα στοιχεία που να αποδεικνύουν τις ευνοϊκές συνθήκες που διαθέτει στην εκτέλεση παρόμοιων έργων, όπως οικονομική ευρωστία, κατάλληλος μηχανολογικός εξοπλισμός, πολυετή εμπειρία στηριζόμενη σε συγκεκριμένα παραδείγματα υλοποίησης σημαντικών υδραυλικών έργων. Από τα παραπάνω αποδεικνύεται περίτρανα ότι η αιτιολόγηση της προσφεύγουσας είναι εντελώς ελλιπής και δεν προσφέρει καμία επεξήγηση του προσφερόμενου από αυτήν κόστους κατασκευής του εν λόγω έργου. Επομένως απολύτως δικαιολογημένα κρίθηκε απορριπτέα και μάλιστα χωρίς να χρειαστεί να ζητηθούν διευκρινίσεις καθώς δεν περιείχε κανένα στοιχείο που να στοιχειοθετεί την προσφερόμενη έκπτωση και να χρηζει περαιτέρω αξιολόγησης. Στο δίκαιο της ΕΕ δεν φαίνεται να υπάρχει διάταξη που να απαγορεύει σε ένα οικονομικό φορέα την υποβολή προσφορών για μια σύμβαση σε μια τιμή στην οποία να έχει μια απώλεια και όχι κέρδος. Στις περιπτώσεις αυτές θα πρέπει να διασφαλίζεται ότι ίδιοι πόροι του οικονομικού φορέα επαρκούν για την κάλυψη της απώλειας και ότι το ποσό αυτό θα είναι σε δεσμευμένο λογαριασμό καθόλη τη διάρκεια της σύμβασης αποκλειστικά για το σκοπό αυτό. Η αναθέτουσα αρχή μπορεί να απορρίψει μια προσφορά αν έχει καθορίσει ότι η τιμή, σε συνδυασμό με αλλά συστατικά στοιχεία της προσφοράς, είναι ασυνήθιστα χαμηλή σε σχέση με το αντικείμενο της σύμβασης και εγείρει ανησυχίες ως προς την ικανότητα του οικονομικού φορέα, ο οποίος παρουσίασε αυτή την προσφορά προκειμένου να εκτελέσει τη σύμβαση, υπό την προϋπόθεση ότι έχει λάβει τις παρακάτω ενέργειες: 1. έχει ζητήσει εγγράφως από τον οικονομικό φορέα λεπτομέρειες - εξηγήσεις, σχετικά με τη χαμηλή προσφορά που δημιουργεί αβεβαιότητα ως προς την ικανότητά του να εκτελέσει τη σύμβαση 2. έχει λάβει υπόψη του τυχόν πληροφορίες που παρέχονται από αυτό το αίτημα και τις πληροφορίες που περιλαμβάνονται στην προσφορά, αλλά εξακολουθεί να μη θεωρεί επαρκώς αιτιολογημένη τη χαμηλή προσφορά. (απόφαση της 23ης Απριλίου 2009, C-292/07, Επιτροπή κατά Βελγίου, σκέψη 159). Με την κατατεθείσα προσφυγή της η προσφεύγουσα, κάνει αποδεκτό ότι η αιτιολόγηση της προσφοράς της ήταν ελλιπής, διότι καταχρηστικώς κι εκπροθέσμως επισυνάπτει, ΜΕΣΩ ΤΗΣ ΠΡΟΣΦΥΓΗΣ, συμπληρωματικά στοιχεία για την αιτιολόγηση, σύμφωνα με την εγκ.9/ ΔΝΣβ'/οικ·29145/Φ.ΕΓΚΥΚΛ·/25·04·2017 του Υπ. Υποδομών & Μεταφορών : Παροχή διευκρινίσεων σχετικά με το άρθρο 53 παρ.7 περ. θ'

Αριθμός Απόφασης: 720/2020

(Γενικά έξοδα και εργολαβικό όφελος) του Ν.4412/2016 «Δημόσιες Συμβάσεις Έργων, Προμηθειών και Υπηρεσιών (προσαρμογή στις Οδηγίες 2014/24/ΕΕ και 2014/25/ΕΕ). Για όλους τους ανωτέρω λόγους και λαμβάνοντας υπόψη την σοβαρότητα του έργου, ζητάμε ως Αναθέτουσα να την απόρριψη της προδικαστικής προσφυγής στο σύνολό της ως απαράδεκτη καθώς και νόμω και ουσία αβάσιμη.»

52. Επειδή η προσφεύγουσα αναφέρει στο Υπόμνημά της επί των απόψεων της αναθέτουσας αρχής ότι «.. Επί των ισχυρισμών της αναθέτουσας αρχής αναφορικά με τον δεύτερο λόγο της προσφυγής μας 9 1. Από τη γραμματική ερμηνεία της παρ. 1 του άρθρου 360 του ν. 4412/2016 και την εννοιολογικά ταυτόσημη παρ. 1 του άρθρου 3 του ΠΔ 39/2017, προκύπτει ότι προκειμένου να ασκηθεί παραδεκτώως από τον θιγόμενο προδικαστική προσφυγή ενώπιον της ΑΕΠΠ, θα πρέπει η βλαπτική πράξη της αναθέτουσας αρχής να έχει εκτελεστό χαρακτήρα ομοίως και η παράλειψη, δηλαδή, να παράγουν έννομες συνέπειες. Περαιτέρω, όπως παγίως έχει κριθεί από την νομολογία υπό το προϊσχύον νομικό καθεστώς που ωστόσο δεν διαφοροποιείται ως προς την προϋπόθεση αυτή με τις διατάξεις του Βιβλίου IV του Ν.4412/2016, οι γνωμοδοτήσεις, τα πρακτικά και οι προσκλήσεις, οποιαδήποτε φάση και αν αφορούν, στερούνται εκτελεστού χαρακτήρα και επομένως, δεν παράγουν έννομες συνέπειες με την παραπάνω έννοια (ΑΕΠΠ 8/2019, ΕΑ 519/2009 και 1315/2008 και Φ. Αρναούτογλου, Η αίτηση ασφαλιστικών μέτρων, Νομική Βιβλιοθήκη, 2η έκδ., 2013, αρ. 71-77 επόμε., σελ.54- 55). Άλλωστε, τυχόν δυνατότητα αμφισβήτησης της νομιμότητας προπαρασκευαστικών πράξεων, οι οποίες δεν παράγουν έννομα αποτελέσματα θα οδηγούσε σε συμφόρηση των διαδικασιών σε βάρος της αποτελεσματικότητας που επιδιώκει το ενωσιακό δίκαιο (βλ. και προτάσεις του Γενικού Εισαγγελέα Michael Bobek της 8ης Σεπτεμβρίου 2016- Υπόθεση C-391/15 Marina del Mediterraneo, σκ. 50: «η δυνατότητα να προσβληθεί μεμονωμένα οποιαδήποτε προπαρασκευαστική πράξη δεν θα οδηγούσε, στην πραγματικότητα, σε αύξηση της αποτελεσματικότητας της δικαστικής προστασίας, αλλά αντιθέτως σε συμφόρηση του συστήματος».) 2.Η διάταξη του άρθρου 88 του ν.4412/2016 απαιτεί στις περιπτώσεις που υπάρχουν ενδείξεις για υποβολή ασυνήθιστα

Αριθμός Απόφασης: 720/2020

χαμηλής προσφοράς ένα ουσιαστικό διάλογο μεταξύ της αναθέτουσας αρχής και της υποψήφιας εταιρείας, ο οποίος περιλαμβάνει πλείονα στάδια. Συγκεκριμένα ο διάλογος εκκινεί με την πρόσκληση προς τον προσφέροντα, η οποία αποτελεί το εναρκτήριο βήμα του διαλόγου, και συνεχίζει με την παροχή διευκρινίσεων από αυτόν (βλ Δ. Ράικος Δημ. Συμβάσεις, σελ 862), ώστε ο προσφέρων να αποδείξει ότι η προσφορά του είναι σοβαρή ενώ και η αναθέτουσα αρχή να μην καταλήξει σε αυθαίρετες εκτιμήσεις, (βλ. ΔΕΚ Υπόθ. C- 599/10 σκ. 29, C-285/99 & 286/99 σκ.57, ΑΕΠΠ 802/2019). Ενόψει των ανωτέρω προκύπτει ότι η πρόσκληση του άρθρου 88 του ν. 4412/2016 στερείται εκτελεστότητας διότι το περιεχόμενο της δεν συνίσταται στην ρύθμιση έννομης σχέσης, αλλά αντιθέτως, αφορά απλώς σε προπαρασκευή άλλης ρύθμισης, και συνεπώς, σε αντίθεση με όσα ισχυρίζεται η αναθέτουσα αρχή, δεν προσβάλλεται αυτοτελώς με προδικαστικής προσφυγή (βλ. ΔΕφΘεσ ΕΑ 190/2019, σύμφωνα με την οποία «...οι διαδικαστικού απλώς χαρακτήρα πράξεις του σταδίου ελέγχου των οικονομικών προσφορών, όπως, εν προκειμένω, η πρόσκληση που απευθύνει η αναθέτουσα αρχή προς τον προσωρινό ανάδοχο για την προσκόμιση διευκρινίσεων, δεν είναι δεκτικές αυτοτελούς προσβολής με προδικαστική προσφυγή, δεδομένου ότι δεν επηρεάζουν άμεσα την οριστική έκβαση του διαγωνισμού και, επομένως, δεν έχουν εκτελεστό χαρακτήρα. Ενδεχόμενες δε πλημμέλειες των εν λόγω διαδικαστικών πράξεων μπορούν να επικαλεσθούν οι συμμετέχοντες στον διαγωνισμό επ' ευκαιρία προσβολής, με προδικαστική προσφυγή, της αποφάσεως αξιολογήσεως των προσφορών που εκδίδει το έχον αποφασιστική αρμοδιότητα όργανο της αναθέτουσας αρχής...». 3. Συνεπώς, η κατά τα ανωτέρω μη νόμιμη πρόσκληση, ως προπαρασκευαστική πράξη, επηρεάζει τη νομιμότητα της όλης σύνθετης διοικητικής ενέργειας που καταλήγει στην έκδοση της απόφασης του αποκλεισμού μας και την καθιστά ακυρωτέα. Άλλωστε, ανεξάρτητα από χαρακτήρα της επίμαχης πρόσκλησης, η αδιαμφισβήτητη ασάφεια της πλήττει κατ' αποτέλεσμα τη νομιμότητα της απόφασης της αναθέτουσας αρχής. Τούτο διότι, όπως και η επίμαχη πρόσκληση, έτσι και η απόφαση αποκλεισμού μας, ουδεμία σαφή και πλήρη αναφορά στα συγκεκριμένα σημεία της προσφοράς μας, τα οποία οφείλαμε να αιτιολογήσουμε, εμπεριέχει, με αποτέλεσμα να καθίσταται ακυρωτέα λόγω ελλιπούς αιτιολογίας. Νομίμως, λοιπόν, επικαλεσθήκαμε την αοριστία της

Αριθμός Απόφασης: 720/2020

κλήσης προς παροχή διευκρινίσεων, προσβάλλοντας την απόφαση της Οικονομικής Επιτροπής, δεδομένου ότι η σαφής και ορισμένη πρόσκληση αιτιολόγησης προσφοράς συνιστά προϋπόθεση για τη νομιμότητα της διαδικασίας που ακολουθεί (ΔΕφΠατρ ΕΑ 32/2019). Δεν είναι, άλλωστε, καθόλου τυχαίο το γεγονός ότι για τον λόγο αυτό αποκλείσθηκαν οκτώ συνολικά προσφορές, με αποτέλεσμα να κηρυχθεί προσωρινή ανάδοχος η εταιρία που υπέβαλε την ένατη κατά σειρά μειοδοσίας προσφορά. Σημειωτέον, επίσης, ότι ακόμη και η εταιρία « .....» που υπέβαλε το σχετικό υπόμνημα ενώπιον της Οικονομικής Επιτροπής για την υποβολή διευκρινίσεων ως προς συγκεκριμένα σημεία οικονομικών προσφορών αποκλείσθηκε από τον διαγωνισμό για τον ίδιο λόγο. Καθίσταται, δηλαδή, προφανές ότι η πρόσκληση της αναθέτουσας αρχής ήταν παντελώς αόριστη και δεν εξειδίκευε τα στοιχεία που όφειλαν να διευκρινίσουν οι οικονομικοί φορείς, με αποτέλεσμα μη νομίμως να αποκλειστούν τελικά οκτώ προσφορές και να κηρυχθεί προσωρινή ανάδοχος η εταιρία που υπέβαλε την ένατη κατά σειρά μειοδοσίας παραδεκτή προσφορά. 4. Η αναθέτουσα αρχή υποστηρίζει επιπλέον ότι δήθεν δεν υπήρχε ασάφεια της πρόσκλησης, διότι δεν υποβάλαμε σχετικό αίτημα διευκρινίσεων. Πλην όμως, τέτοια δυνατότητα ούτε από το γράμμα του νόμου προκύπτει, αλλά ούτε και από την σχετική πρόσκληση, στην οποία μάλιστα υπήρχε ρητή -επί ποινή αποκλεισμού μνεία για αποστολή των αιτούμενων εγγράφων εντός αποκλειστικής προθεσμίας. Συνεπώς, δεν υπήρχε δυνατότητα υποβολής σχετικού αιτήματος διευκρινίσεων. 5. Περαιτέρω, ο ισχυρισμός της αναθέτουσας αρχής ότι δήθεν αποδεχτήκαμε τον χαρακτηρισμό της προσφοράς μας ως «ασυνήθιστα χαμηλής» και για αυτόν τον λόγο δήθεν υποβάλαμε στοιχεία αιτιολόγησης της προσφοράς μας προβάλλεται παντελώς καταχρηστικά και αβάσιμα. Τούτο διότι η αναθέτουσα αρχή γνωρίζει πολύ καλά πως αν δεν το πράτταμε θα απέρριπτε αμελλητί την προσφορά μας λόγω μη παροχής στοιχείων, σύμφωνα με την §3 του άρθρου 88 του ν. 4412/2016, όπως άλλωστε και έπραξε σε βάρος πέντε διαγωνιζόμενων που δεν προσκόμισαν στοιχεία. Εάν ωστόσο, πράγματι η αναθέτουσα αρχή θεωρεί πως η συμμόρφωση μας συνιστά δήθεν ομολογία μιας «ασυνήθιστα χαμηλής προσφοράς», τότε θα έπρεπε σύμφωνα με τους ισχυρισμούς της, να κάνει ευθύς αμέσως αποδεκτές τις προσφορές των πέντε διαγωνιζόμενων που δεν προσκόμισαν

Αριθμός Απόφασης: 720/2020

κανένα δικαιολογητικό προς αιτιολόγηση της προσφοράς τους και όχι να τους αποκλείσει, ως έπραξε. Είναι εμφανές λοιπόν, πως η αναθέτουσα αρχή προσπαθεί να παρερμηνεύσει τη συμμόρφωση μας ως δήθεν αποδοχή του χαρακτηρισμού της προσφοράς μας ως δήθεν ασυνήθιστα χαμηλής 5. Περαιτέρω, ο ισχυρισμός της αναθέτουσας αρχής ότι δήθεν αποδεχτήκαμε τον χαρακτηρισμό της προσφοράς μας ως «ασυνήθιστα χαμηλής» και για αυτόν τον λόγο δήθεν υποβάλαμε στοιχεία αιτιολόγησης της προσφοράς μας προβάλλεται παντελώς καταχρηστικά και αβάσιμα. Τούτο διότι η αναθέτουσα αρχή γνωρίζει πολύ καλά πως αν δεν το πράτταμε θα απέρριπτε αμελλητί την προσφορά μας λόγω μη παροχής στοιχείων, σύμφωνα με την §3 του άρθρου 88 του ν. 4412/2016, όπως άλλωστε και έπραξε σε βάρος πέντε διαγωνιζόμενων που δεν προσκόμισαν στοιχεία. Εάν ωστόσο, πράγματι η αναθέτουσα αρχή θεωρεί πως η συμμόρφωση μας συνιστά δήθεν ομολογία μιας «ασυνήθιστα χαμηλής προσφοράς», τότε θα έπρεπε σύμφωνα με τους ισχυρισμούς της, να κάνει ευθύς αμέσως αποδεκτές τις προσφορές των πέντε διαγωνιζόμενων που δεν προσκόμισαν κανένα δικαιολογητικό προς αιτιολόγηση της προσφοράς τους και όχι να τους αποκλείσει, ως έπραξε. Είναι εμφανές λοιπόν, πως η αναθέτουσα αρχή προσπαθεί να παρερμηνεύσει τη συμμόρφωση μας ως δήθεν αποδοχή του χαρακτηρισμού της προσφοράς μας ως δήθεν ασυνήθιστα χαμηλής. 6. Τέλος, ο ισχυρισμός της ότι δήθεν η εταιρία μας «αντιλήφθηκε πλήρως ποια έγγραφα της ζητούνταν» είναι αβάσιμος, δεδομένου ότι η αναθέτουσα αρχή δεν έθεσε κανένα συγκεκριμένο και σαφές ερώτημα, συνεπώς, ήταν φύσει αδύνατο να γνωρίζουμε ακριβώς ποια έγγραφα μας ζητούνταν. Ειδικότερα, η αναθέτουσα 12 αρχή δεν ζήτησε με τη πρόσκλησή της συγκεκριμένες διευκρινήσεις ούτε ανέφερε τα σημεία εκείνα της προσφοράς μας, τα οποία δήθεν γεννούσαν “συγκεκριμένες επιφυλάξεις” ή “συγκεκριμένα ερωτηματικά”, προκειμένου η εταιρία μας να είναι σε θέση να αιτιολογήσει την προσφορά της. Με δεδομένο όμως, ότι το ζήτημα με την υποβολή ασυνήθιστα χαμηλών προσφορών εκκίνησε με την υποβολή υπομνήματος από την εταιρία « .....», ότι το εν λόγω υπόμνημα στο οποίο γινόταν μνεία υποβολής διευκρινίσεων ως προς συγκεκριμένα σημεία των οικονομικών προσφορών αποτελούσε συνημμένο της υπ’ αριθμόν 20/2020 απόφαση της Οικονομικής Επιτροπής, καθώς και ότι η αναθέτουσα αρχή δεν έθεσε κανένα συγκεκριμένο και σαφές

Αριθμός Απόφασης: 720/2020

ερώτημα, η εταιρία μας ευλόγως θεώρησε ότι πρέπει να αιτιολογήσει πλήρως όλες τις εργασίες για τις οποίες η εταιρία « .....» ανέφερε ότι οι προσφορές ήταν δήθεν ασυνήθιστα χαμηλές, ως και έπραξε, παραθέτοντας μάλιστα και επιπλέον πληροφορίες για άλλα σημεία του προϋπολογισμού και συγκεκριμένα, για τις εργασίες που απαιτούν υψηλότερο κόστος, προκειμένου να είναι πλήρης η αιτιολογία της. Παρ' όλα αυτά όμως, και παρότι όπως ομολογεί η αναθέτουσα αρχή στις απόψεις της, «δίνεται η δυνατότητα στο συμμετέχοντα οικονομικό φορέα να αποδείξει ότι η προσφορά του δεν είναι ασυνήθιστα χαμηλή με όποιον τρόπο θεωρεί εκείνος πρόσφορο και για τον λόγο αυτό η αναθέτουσα αρχή οφείλει να μην απορρίπτει άνευ ετέρου την προσφορά, αλλά να ζητά συμπληρωματικές πληροφορίες και διευκρινίσεις ή να ερωτά σχετικώς τον προσφέροντα, εφόσον εντοπίζει ζητήματα που δημιουργούν δικαιολογημένα ερωτήματα και έχει ανάγκη περισσότερων ειδικών πληροφοριών για πτυχές της οικονομικής του προσφοράς» (σελ. 9-10 των απόψεων), τούτη προέβη στον άνευ ετέρου αποκλεισμό μας, χωρίς να μας ζητήσει συμπληρωματικές πληροφορίες και διευκρινίσεις σχετικά με τα ζητήματα που εντόπισε, ως όφειλε άλλωστε ενόψει μάλιστα και της αοριστίας της αρχική κλήσης της για παροχή διευκρινίσεων (πρβλ ΔΕΦΑΘ ΕΑ 32/2019). »

53. Επειδή η παρεμβαίνουσα αναφέρει ότι «... 5. Η πρόσκληση που απευθύνθηκε στους διαγωνιζόμενους προκειμένου να αιτιολογήσουν τις προσφορές τους ήταν διατυπωμένη με σαφήνεια και τους καλούσε κατ' εφαρμογή του άρθρου 88 του Ν. 4412/2016 να υποβάλλουν τις αιτιολογήσεις τους. Όλοι αντελήφθησαν τι τους ζητήθηκε και γι' αυτό κανένας από τους έντεκα (11) διαγωνιζόμενους που κλήθηκαν να αιτιολογήσουν τις προσφορές τους δεν υπέβαλε αίτημα παροχής διευκρινήσεων ως προς το περιεχόμενο της αιτιολόγησης και τα υποβληθέντα στοιχεία. Αποδεικνύεται ότι όλοι οι διαγωνιζόμενοι, συμπεριλαμβανομένης της προσφεύγουσας, με το να μην προσβάλλουν την υπ' αριθμ. 20/2020 απόφαση της Οικονομικής Επιτροπής και να μην υποβάλλουν αίτημα παροχής διευκρινήσεων, αντελήφθησαν ακριβώς τι και πως όφειλαν να αιτιολογήσουν και για το λόγο αυτό ο καθένας τους υπέβαλε τα στοιχεία που θεωρούσε πρόσφορα για να αποδείξουν ότι η προσφορά τους δεν είναι ασυνήθιστα χαμηλή. 6. Η προσφεύγουσα

Αριθμός Απόφασης: 720/2020

ισχυρίζεται ότι η υπ' αριθμ. 33/2020 απόφαση της Οικονομικής Επιτροπής που απέρριψε την αιτιολόγησή της είναι ακυρωτέα για έλλειψη αιτιολογίας. Ο ισχυρισμός αυτός της προσφεύγουσας είναι απορριπτέος ως αβάσιμος. ... η απόρριψη της προσφοράς της προσφεύγουσας έγινε με πλήρη, ειδική και εμπειριστατωμένη αιτιολογία που περιλαμβάνεται στο σώμα της προσβαλλόμενης απόφασης, όσα δε ισχυρίζεται η προσφεύγουσα περί έλλειψης αιτιολόγησης είναι απορριπτέα ως αβάσιμα. 7. Η αιτιολόγηση της προσφεύγουσας έπρεπε να απορριφθεί ως εκπρόθεσμη για το λόγο ότι δεν υπέβαλε, εντός τριών (3) εργασίμων ημερών από την ανάρτηση στο ΕΣΗΔΗΣ, στο πρωτόκολλο του Δήμου, φάκελο με τα στοιχεία της αιτιολόγησης της σε φυσική μορφή. Όπως η ίδια η προσφεύγουσα συνομολογεί η αιτιολόγηση της προσφοράς της αναρτήθηκε στο ΕΣΗΔΗΣ στις 13.3.2020, ημέρα Παρασκευή. Ο φάκελος με τα στοιχεία της αιτιολόγησης έπρεπε να υποβληθεί στο πρωτόκολλο του Δήμου ..... έως και 18.3.2020, όπου και δεν παραδόθηκε, όχι γιατί ο Δήμος ήταν κλειστός όπως αναφέρει στην προσφυγή της αλλά γιατί η εταιρία ταχυμεταφορών « .....» που επέλεξε η προσφεύγουσα για την παράδοση μετέβη για παράδοση του φακέλου στις 19.3.2020. Από την αρχική σελίδα συνεργατών της « .....» που είναι συνημμένη στην υπό κρίση προσφυγή προκύπτει ότι ο φάκελος με τα στοιχεία αιτιολόγησης στις 17.3.2020 αφίχθηκε σε λάθος σταθμό. Η άφιξη σε λάθος σταθμό βαρύνει την προσφεύγουσα. Λόγω της άφιξης σε λάθος σταθμό ο φάκελος έγινε προσπάθεια να παραδοθεί στις 19.3.2020, ήτοι εκπροθέσμως, όπου δεν παραδόθηκε με την αιτιολογία «ΚΛΕΙΣΤΑ» που αναφέρεται στο έγγραφο της « .....». Συνεπώς η αιτιολόγηση της προσφοράς της προσφεύγουσας είναι απορριπτέα γιατί η προσφεύγουσα δεν υπέβαλε ως όφειλε φάκελο με τα στοιχεία της αιτιολόγησής της στο πρωτόκολλο του Δήμου. 8. Σε κάθε περίπτωση η Οικονομική Επιτροπή του Δήμου ..... ορθά, νόμιμα και με πλήρη και επαρκή αιτιολογία απέρριψε την αιτιολόγηση της προσφεύγουσας ως μη ικανοποιητική και ελλιπή. Η όλη αιτιολόγηση εξαντλείται σε συνολικά 5 σελίδες, οι οποίες αναλώνονται σε απλή παράθεση ορισμένων αριθμών, χωρίς καμία επεξήγηση και χωρίς κανένα αποδεικτικό στοιχείο. Υπολογίζεται εντελώς θεωρητικά το κόστος μόνο σε τέσσερα από τα συνολικά εξήντα άρθρα του προϋπολογισμού μελέτης αντιπαραθέτοντας τιμές κόστους

Αριθμός Απόφασης: 720/2020

προμήθειας και μεταφοράς υλικών καθώς και κόστος εκτέλεσης εργασιών χωρίς αυτές να προκύπτουν από πουθενά. Προς απόδειξη των υπολογισμών κόστους της προσφεύγουσας δεν κατατέθηκε καμία προσφορά προμήθειας υλικών (άμμος, σκύρα, ασφαλτόμιγμα, υλικό οδοστρωσίας 3Α, σκυρόδεμα) αλλά αναφέρθηκε απλά ότι οι ανωτέρω προσφορές παραμένουν στη διάθεση της υπηρεσίας σε περίπτωση που ζητηθούν. Δεν προκύπτει από κανένα στοιχείο και δεν υπάρχει καμία ανάλυση του κόστους μεταφοράς των υλικών καθώς και του κόστους εκτέλεσης των εργασιών αλλά λαμβάνονται εντελώς αυθαίρετα. Αναφορικά με τις εργασίες της Γ Ομάδας του προϋπολογισμού μελέτης αυτές αποτιμούνται βάσει θεωρητικών προσφορών υλικών και θεωρητικού ποσοστού κόστους μεταφοράς υλικών και εργατοτεχνικής δαπάνης. Σχετικά με τις εργασίες της Ε Ομάδας του προϋπολογισμού μελέτης αυτές αποτιμούνται βάσει προσφοράς υπεργολάβου, η οποία ισούται σύμφωνα με τη προσφεύγουσα με 232.032,00€ και η οποία κατατέθηκε εκ των υστέρων, μαζί με τη προδικαστική προσφυγή. Με τη μόνη διαφορά όμως ότι η κατατεθειμένη προσφορά αναφέρει μόνο το ποσοστό έκπτωσης επί του προϋπολογισμού μελέτης και όχι τη δαπάνη της συγκεκριμένης ομάδας εργασιών. Επίσης σχετικά με τις εργασίες της ΣΤ Ομάδας του προϋπολογισμού μελέτης αναφέρεται μόνο ότι αυτές θα εκτελεστούν παράλληλα με τις εργασίες εκσκαφής και τοποθέτησης σωληνώσεων, χωρίς να γίνεται καμία αποτίμηση για αυτές. Ο χαρακτηρισμός της αιτιολόγησης της προσφεύγουσας ως ελλιπής αποδεικνύεται περίτρανα από το γεγονός ότι δεν αναφέρεται σε κανένα σημείο της αιτιολόγησής της ο τρόπος και το κόστος εκτέλεσης της βασικής εργασίας κατασκευής του έργου, η οποία είναι η εκσκαφή και η τοποθέτηση των σωληνώσεων. Επιπροσθέτως αγνοούνται επιδεικτικά σημαντικές δαπάνες του έργου, όπως είναι η αντιστήριξη των παρειών του χάνδακος, η κατασκευή των ιδιωτικών συνδέσεων και τα γενικά έξοδα του έργου. Σε κανένα σημείο της αιτιολόγησης της προσφεύγουσας δεν γίνεται αναφορά στο σχέδιο υλοποίησης του υπόψη έργου. Δεν αναφέρονται βασικά οικονομικά χαρακτηριστικά της μεθόδου κατασκευής, ο χρονικός προγραμματισμός του έργου, το κατάλληλο τεχνικό δυναμικό και τα στοιχεία που να αποδεικνύουν τις ευνοϊκές συνθήκες που διαθέτει στην εκτέλεση παρόμοιων έργων, όπως οικονομική ευρωστία, κατάλληλος μηχανολογικός εξοπλισμός, πολυετή εμπειρία στηριζόμενη σε συγκεκριμένα παραδείγματα

Αριθμός Απόφασης: 720/2020

υλοποίησης σημαντικών υδραυλικών έργων. Τουναντίον το βασικό επιχείρημα με το οποίο αιτιολόγησε το ποσοστό της προσφοράς της για το υπόψη έργο ήταν η αναφορά σε τρία υδραυλικά έργα, ένα του Δήμου ....., ένα της Περιφέρειας ..... και ένα του Δήμου ....., στα οποία η προσφερόμενη έκπτωση του αναδόχου ήταν μεγαλύτερη της προσφερόμενης από αυτήν έκπτωσης του 51,05%. Από τα παραπάνω αποδεικνύεται περίτρανα ότι η αιτιολόγηση της προσφεύγουσας είναι εντελώς ελλιπής και δεν προσφέρει καμία επεξήγηση του προσφερόμενου από αυτήν κόστους κατασκευής του εν λόγω έργου. Επομένως απολύτως δικαιολογημένα κρίθηκε απορριπτέα και μάλιστα χωρίς να απαιτηθεί να ζητηθούν διευκρινίσεις καθώς δεν περιείχε κανένα στοιχείο που να στοιχειοθετεί την προσφερόμενη έκπτωση και να χρήζει περαιτέρω αξιολόγησης ή διερεύνησης. »

54. Επειδή, η έννοια «ασυνήθιστη χαμηλή προσφορά» δεν ορίζεται στις διατάξεις του ν. 4412/2016 αλλά ούτε και στο προϊσχύον νομικό πλαίσιο περί ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων. Ωστόσο, έχει κριθεί ότι το ασυνήθιστα χαμηλό της προσφοράς πρέπει να εκτιμάται σε συνάρτηση με τη σύνθεση της προσφοράς και με τη φύση της επίμαχης παροχής (απόφαση της 28ης Ιανουαρίου 2016, Agriconsulting Europe κατά Επιτροπής, T 570/13, EU:T:2016:40, σκέψη 55 και απόφαση της 4ης Ιουλίου 2017, European Dynamics Luxembourg SA κατά Οργανισμού Σιδηροδρόμων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, T 392/15, ECLI:EU:T:2017:462 σκ.83). Ειδικότερα, η έννοια περί ασυνήθιστα χαμηλής προσφοράς δύναται να καθορίζεται με αναφορά στην υπό ανάθεση σύμβαση, στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά και συνθήκες αυτής, αλλά και στο εάν τα οικονομικά στοιχεία του προσφέροντος την εμφανιζόμενη ως ασυνήθιστα χαμηλή προσφορά οικονομικού φορέα, αναφερόμενα με συγκεκριμένο και ειδικό τρόπο, πληρούν τις προϋποθέσεις υπαγωγής στην εν λόγω έννοια (πρβλ. ΕΑ ΣτΕ 866/2008 και ΔΕφαθ 217/2013 αναφορικά με την ερμηνεία της οικείας έννοιας υπό το προϊσχύον καθεστώς ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων). Επομένως, αποδεικνύεται ειδικώς και ορισμένως με την προσκόμιση στοιχείων, μεταξύ άλλων και προσφορών με έκπτωση, σε παρόμοιους διεξαχθέντες διαγωνισμούς (89/2008 Πράξη Ελεγκτικού Συνεδρίου).

Αριθμός Απόφασης: 720/2020

55. Επειδή, περαιτέρω, έχει κριθεί νομολογιακά, αναφορικά με την υποχρέωση της αναθέτουσας αρχής να ελέγχει την αξιοπιστία μιας προσφοράς, ότι απορρέει από την προηγούμενη ύπαρξη αμφιβολιών ως προς αυτήν, λαμβανομένου υπόψη ότι το άρθρο 69 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ το οποίο ενσωματώθηκε στην εθνική έννομη τάξη με το άρθρο 88 του ν. 4412/2016, έχει ως κύριο σκοπό να μην αποκλείεται προσφέρων από τη διαδικασία χωρίς να του έχει δοθεί η δυνατότητα να δικαιολογήσει το περιεχόμενο της προσφοράς του η οποία φαίνεται υπερβολικά χαμηλή. Συνεπώς, μόνον εφόσον προκύπτουν τέτοιες αμφιβολίες οφείλει η αρμόδια επιτροπή αξιολογήσεως να ζητήσει τις προσήκουσες διευκρινίσεις ως προς τη σύνθεση της προσφοράς, προτού, ενδεχομένως, την απορρίψει. Αντιθέτως, στην περίπτωση που μια προσφορά δεν φαίνεται υπερβολικά χαμηλή, το εν λόγω άρθρο δεν εφαρμόζεται [βλ., επ' αυτού, αναφορικά με εννοιολογικά ταυτόσημες διατάξεις με αυτές του άρθρου 69 της Οδηγίας 2014/24 τις αποφάσεις της 4ης Ιουλίου 2017, *European Dynamics Luxembourg SA* κατά Οργανισμού Σιδηροδρόμων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, T 392/15, ECLI:EU:T:2017:462 σκ.85, της 6ης Ιουλίου 2005, *TQ3 Travel Solutions Belgium* κατά Επιτροπής, T 148/04, EU:T:2005:274, σκέψεις 49 και 50 της 11ης Μαΐου 2010, *PC Ware Information Technologies* κατά Επιτροπής, T 121/08, EU:T:2010:183, σκέψη 72 της 5ης Νοεμβρίου 2014, *Computer Resources International (Luxembourg)* κατά Επιτροπής, T 422/11, EU:T:2014:927, σκέψη 57, και της 15ης Σεπτεμβρίου 2016, *European Dynamics Luxembourg* και *Ευρωπαϊκή Δυναμική* κατά Επιτροπής, T 698/14, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2016:476, σκέψη 59]. Τέτοιες αμφιβολίες μπορεί να υφίστανται, μεταξύ άλλων, εάν προκύπτει αβεβαιότητα ως προς, το κατά πόσον ορισμένη προσφορά τηρεί τη νομοθεσία της χώρας εντός της οποίας πρέπει να παρασχεθούν οι υπηρεσίες, στον τομέα αμοιβών του προσωπικού, συνεισφοράς στο σύστημα κοινωνικής ασφάλισης και τηρήσεως των κανόνων ασφάλειας και υγιεινής στον χώρο εργασίας ή των πωλήσεων επί ζημία (απόφαση της 8ης Οκτωβρίου 2015, *Secolux* κατά Επιτροπής, T 90/14, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2015:772, σκέψη 62).

56. Επειδή, ειδικότερα, η εκ μέρους της αναθέτουσας αρχής εκτίμηση του κατά πόσον συντρέχει περίπτωση υπερβολικά χαμηλής προσφοράς διενεργείται σε δύο στάδια όπου σε ένα πρώτο στάδιο, η αναθέτουσα αρχή

Αριθμός Απόφασης: 720/2020

οφείλει να εκτιμήσει αν οι υποβληθείσες προσφορές «φαίνονται» ασυνήθιστα χαμηλές. Η χρήση του ρήματος «φαίνονται» σημαίνει ότι η αναθέτουσα αρχή προβαίνει σε μία εκ πρώτης όψεως εκτίμηση του κατά πόσον οι προσφορές είναι ασυνήθιστα χαμηλές. Ως εκ τούτου, δεν επιβάλλεται στην αναθέτουσα αρχή η υποχρέωση να προβεί αυτεπαγγέλτως σε διεξοδική ανάλυση της συνθέσεως κάθε προσφοράς προκειμένου να διαπιστώσει ότι αυτή δεν αποτελεί ασυνήθιστα χαμηλή προσφορά. Δηλαδή, η αναθέτουσα αρχή οφείλει μόνο να εκτιμήσει αν οι υποβληθείσες προσφορές περιέχουν ένδειξη ικανή να δημιουργήσει την υποψία ότι ενδέχεται να είναι ασυνήθιστα χαμηλές. Αυτό ισχύει ιδίως στην περίπτωση που η προσφερόμενη τιμή σε υποβληθείσα προσφορά είναι σημαντικά χαμηλότερη από εκείνη που προσφέρεται με τις λοιπές προσφορές ή από τη συνήθη αγοραία τιμή. Αν δεν υπάρχει τέτοια ένδειξη στις υποβληθείσες προσφορές και αυτές δεν φαίνονται συνεπώς ασυνήθιστα χαμηλές, η αναθέτουσα αρχή δύναται να συνεχίσει την αξιολόγησή τους και τη διαδικασία αναθέσεως της συμβάσεως. Αντιθέτως, αν υφίστανται ενδείξεις ικανές να δημιουργήσουν την υποψία στην αναθέτουσα αρχή ότι ορισμένη προσφορά ενδέχεται να είναι ασυνήθιστα χαμηλή, τότε αυτή οφείλει να προβεί, σε δεύτερο στάδιο, στον έλεγχο της συνθέσεως της προσφοράς προκειμένου να βεβαιωθεί ότι η προσφορά δεν είναι ασυνήθιστα χαμηλή. Όταν προβαίνει στον έλεγχο αυτό, η αναθέτουσα αρχή υποχρεούται να παρέχει στον οικείο προσφέροντα τη δυνατότητα να εκθέσει τους λόγους για τους οποίους ο ίδιος εκτιμά ότι η προσφορά του δεν είναι ασυνήθιστα χαμηλή (βλ. σχετικά απόφαση της 4ης Ιουλίου 2017, *European Dynamics Luxembourg SA κατά Οργανισμού Σιδηροδρόμων της Ευρωπαϊκής Ένωσης*, T-392/15, ECLI:EU:T:2017:462 σκ.86-89).

57. Επειδή ομοίως το ΔΕΕ επεσήμανε με σαφήνεια ότι εναπόκειται στην αναθέτουσα αρχή πρώτον, να εντοπίσει τις ύποπτες προσφορές, δεύτερον, να παράσχει στις ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις τη δυνατότητα να αποδείξουν τη σοβαρότητα των προσφορών τους, ζητώντας τους τις διευκρινίσεις που η αναθέτουσα αρχή κρίνει σκόπιμες, τρίτον, να εκτιμήσει τη λυσιτέλεια των εξηγήσεων που παρείχαν οι ενδιαφερόμενοι και, τέταρτον, να αποφασίσει σχετικά με το αν θα δεχθεί ή αν θα απορρίψει τις προαναφερθείσες προσφορές [βλ. συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-285/99 και C-286/99, *Lombardini και Mantovani* (2001) Συλλογή I-9233 σκ.55]. Σε κάθε

Αριθμός Απόφασης: 720/2020

περίπτωση, η δικαιολόγηση αυτής της δυνατότητας εκτίμησης των αναθετουσών αρχών δεν συνεπάγεται την απεριορίστη άσκηση διακριτικής ευχέρειας κατά την εκτίμηση αλλά και την ενδεχόμενη απόρριψη των ασυνήθιστα χαμηλών προσφορών και οι αποφάσεις τους θα πρέπει να καθοδηγούνται από τις γενικές αρχές των οδηγιών για τις δημόσιες συμβάσεις και της ΣΛΕΕ και να τηρούν τις γενικές αρχές δικαίου και ιδίως την αρχή της νομιμότητας και της χρηστής διοίκησης. Ειδικότερα, στο πεδίο των δημοσίων συμβάσεων σύμφωνα με το άρθρο 18 «*Αρχές εφαρμοζόμενες στις διαδικασίες σύναψης δημοσίων συμβάσεων*» του ν. 4412/2016 (ομοίως άρθρο 18 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ), οι αναθέτουσες αρχές οφείλουν να καθοδηγούνται και από την αρχή απαγόρευσης των διακρίσεων και του ελεύθερου ανταγωνισμού (Βλ. Dr Albert Sanchez Graells -*Rejection of abnormally low and non-compliant tenders in EU public procurement: A comparative view on selected jurisdictions*).

58. Επειδή, ειδικότερα, προτού οι αναθέτουσες αρχές απορρίψουν μία προσφορά ως ασυνήθιστα χαμηλή, ζητούν εγγράφως λεπτομέρειες σχετικά με τα συστατικά στοιχεία των προσφορών που κρίνονται χρήσιμα για την εκτίμηση ή την εξακρίβωση της προφανούς ασυνήθιστα χαμηλής προσφοράς (βλ. C-292/07, Επιτροπή κατά Βελγίου). Ήδη με το άρθρο 69 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ, όπως ενσωματώθηκε στην εθνική νομοθεσία με το άρθρο 88 του ν. 4412/2016, προβλέπεται ότι οι εξηγήσεις μπορεί να αφορούν ιδίως: α) τα οικονομικά χαρακτηριστικά της μεθόδου κατασκευής, της διαδικασίας παρασκευής ή των παρεχόμενων υπηρεσιών, β) τις επιλεγείσες τεχνικές λύσεις ή τις εξαιρετικά ευνοϊκές συνθήκες που διαθέτει ο προσφέρων για την παροχή των προϊόντων ή την παροχή των υπηρεσιών ή την εκτέλεση του έργου, γ) την πρωτοτυπία του έργου, των αγαθών ή των υπηρεσιών που προτείνονται από τον προσφέροντα, δ) τη συμμόρφωση προς τις υποχρεώσεις της παρ. 2 του άρθρου 18, σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 89, ε) τη συμμόρφωση προς τις υποχρεώσεις του άρθρου 131, στ) το ενδεχόμενο χορήγησης κρατικής ενίσχυσης στον προσφέροντα, σύμφωνα με την παράγραφο 1 του άρθρου. Η ως άνω απαρίθμηση δεν είναι εξαντλητική, αλλά ούτε απλώς ενδεικτική και, συνεπώς, δεν αφήνει τις αναθέτουσες αρχές ελεύθερες να καθορίσουν ποιοι είναι οι σχετικοί παράγοντες που πρέπει να ληφθούν υπόψη πριν από την απόρριψη μιας προσφοράς που φαίνεται να

Αριθμός Απόφασης: 720/2020

είναι ασυνήθιστα χαμηλή (C-292/07 σκ. 159, και C-599/10 SAG ELV Slovensko σκ. 30). Στη συνέχεια, η αναθέτουσα αρχή λαμβάνει τη σχετική απόφαση σχετικά με την απόρριψη ή μη, στην περίπτωση δε απόρριψης προσφοράς ως ασυνήθιστα χαμηλής η αναθέτουσα αρχή υποχρεούται να αιτιολογήσει την απόφαση της (βλ. άρθρο 84 παρ. 1 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ και 341 παρ. 1 περ. γ του ν. 4412/2016). Υπό αυτό το πλαίσιο το Δικαστήριο έκρινε ότι ο έλεγχος των ασυνήθιστα χαμηλών προσφορών *«προϋποθέτει κατ' ανάγκην την εφαρμογή μιας διαδικασίας ελέγχου των προσφορών, κατόπιν ακρόασης των ενδιαφερομένων, τις οποίες η αναθέτουσα αρχή έκρινε ως ασυνήθιστα χαμηλές, επιβάλλοντας στην αρχή αυτή την υποχρέωση, αφού έλαβε γνώση όλων των προσφορών και πριν από την απόφαση για την ανάθεση του έργου, να ζητήσει κατ' αρχάς εγγράφως διευκρινίσεις για τα στοιχεία της προσφοράς για την οποία υπάρχει η υπόνοια ότι είναι ασυνήθιστα χαμηλή τα οποία της δημιούργησαν συγκεκριμένες επιφυλάξεις και να εκτιμήσει ακολούθως την προσφορά αυτή υπό το πρίσμα των δικαιολογήσεων που παρέσχε ο συγκεκριμένος υποψήφιος σε απάντηση στο αίτημα αυτό (T-495/04 Belfass, σκ. 98 και συνεκδικασθείσες αποφάσεις C-285/99 και C-286/99 Lombardini και Mantovani σκ.51 και 53) Και τούτο διότι ως έχει κριθεί «Πράγματι, είναι σημαντικό να μπορεί κάθε διαγωνιζόμενος για τον οποίο υπάρχει υπόνοια ότι υπέβαλε προσφορά ασυνήθιστα χαμηλή να προβάλλει λυσιτελώς την άποψή του ως προς το σημείο αυτό και να έχει τη δυνατότητα να προσκομίσει κάθε είδους δικαιολογητικό σχετικά με τα διάφορα στοιχεία της προσφοράς του σε χρόνο –λογικώς μεταγενέστερο του ανοίγματος του συνόλου των φακέλων– κατά τον οποίο γνωρίζει όχι μόνον το όριο της ασυνήθιστα χαμηλής προσφοράς που ισχύει για το έργο και ότι η προσφορά του είναι ασυνήθιστα χαμηλή, αλλά επίσης και τα συγκεκριμένα σημεία που δημιούργησαν ερωτηματικά στην αναθέτουσα αρχή (απόφαση Lombardini και Mantovani, σκέψη 64 ανωτέρω, σκέψεις 51 και 53, απόφαση T-402/06 της 16-9-2013 Βασίλειο της Ισπανίας κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής, απόφαση T-4/01 RENCO SpA κατά Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης της 7-2-2002, σκέψη 75 επ.). «Συνεπώς, η ύπαρξη πραγματικού κατ' αντιπαράθεση διαλόγου, διεξαγόμενου σε εύθετο χρόνο κατά τη διαδικασία εξέτασης των προσφορών, μεταξύ της αναθέτουσας αρχής και του υποψηφίου, προκειμένου να δοθεί στον τελευταίο η δυνατότητα να αποδείξει ότι η προσφορά του είναι σοβαρή,*

Αριθμός Απόφασης: 720/2020

συνιστά απαίτηση των οδηγιών περί δημοσίων συμβάσεων ως προς τις ασυνήθιστα χαμηλές προσφορές, που αποσκοπεί στο να αποτραπούν αυθαίρετες εκτιμήσεις της αναθέτουσας αρχής και να διασφαλιστεί ο υγιής ανταγωνισμός μεταξύ των επιχειρήσεων» (βλ. συναφώς, προπαρατεθείσες συνεκδικασθείσες αποφάσεις C-285/99 και C-286/99 σκέψη 57 αλλά και C-599/10 σκ.29), καθώς και να διαπιστώσει, εκφέροντας ασφαλή κρίση, με βάση τον προϋπολογισμό της υπηρεσίας, αν το προσφερόμενο τίμημα επαρκεί για την προσήκουσα εκτέλεση του φυσικού αντικειμένου της συμβάσεως, όπως αυτό οριοθετείται από τις ειδικότερες προβλέψεις της διακηρύξεως καταλείποντας στον ανάδοχο και κάποιο περιθώριο κέρδους (ΣΤΕ (ΑΣΦ) 90/2017 σκέψη 6, ΣΤΕ ΕΑ 83/2017, 197/2015) Περαιτέρω, στην αναθέτουσα αρχή εναπόκειται να διατυπώσει με σαφήνεια την αίτηση που απευθύνει στους ενδιαφερόμενους υποψηφίους προκειμένου να τους παράσχει τη δυνατότητα να αποδείξουν κατά τρόπο πλήρη και λυσιτελή τη σοβαρότητα των προσφορών τους (C-599/10 σκ.31).

59. Επειδή η αναθέτουσα αρχή οφείλει κατά κανόνα να μην απορρίπτει άνευ ετέρου μία προσφορά ως ασυνήθιστα χαμηλή αλλά να δίδει στον προσφέροντα τη δυνατότητα να αποδείξει ότι η προσφορά του πληροί τις απαιτούμενες προϋποθέσεις, κατόπιν έγγραφων εκ μέρους του εξηγήσεων και διενέργειας πραγματικού και κατ' αντιπαράθεση διαλόγου, διεξαγόμενου σε εύθετο χρόνο κατά τη διαδικασία εξετάσεως των προσφορών. Τούτο, όμως, ουδόλως σημαίνει ότι ο προσφέρων έχει κάποιο ρόλο οιονεί συναπόφασης ή συνδιαπραγματεύεται στην παραπάνω αξιολογική διαδικασία, ούτε ότι είναι ελεύθερος να μην προσκομίζει τίποτα ή να προσκομίζει όλως ελλιπή ή αόριστα ή και αντιφατικά στοιχεία και δη σε σχέση με τα κρίσιμα ζητήματα που σχετίζονται με το δικαιολογήσιμο της προσφοράς του. Και αυτό, διότι, άλλως και η διαδικασία θα καθυστερούσε υπέρμετρα και ο προσφέρων θα αποκτούσε ενδεχομένως άνιση και πλεονεκτική θέση έναντι των λοιπών προσφερόντων (βλ. σχετικά ΑΕΠΠ 235/2018 σκ.5). Ωστόσο, ως προαναφέρθηκε, στην αναθέτουσα αρχή εναπόκειται να διατυπώσει με σαφήνεια την αίτηση που απευθύνει στους ενδιαφερόμενους υποψηφίους προκειμένου να τους παράσχει τη δυνατότητα να αποδείξουν κατά τρόπο πλήρη και λυσιτελή τη σοβαρότητα των προσφορών τους (C-599/10 σκ.31).

Αριθμός Απόφασης: 720/2020

60. Επειδή, από τη λεκτική διατύπωση της παρ. 1 του άρθρου 88 του ν. 4412/2016 περί ασυνήθιστα χαμηλών προσφορών, προκύπτει, όπως προαναφέρθηκε, ότι η διοίκηση έχει διακριτική ευχέρεια ως προς την κρίση περί του εάν μία προσφορά «φαίνεται» να εντάσσεται στις διατάξεις του εν λόγω άρθρου, όπου σε περίπτωση καταφατικής κρίσης, «απαιτεί» από τον οικονομικό φορέα να εξηγήσει την τιμή ή το κόστος που προτείνει στην προσφορά του. Εξυπακούεται ότι στο πλαίσιο της ανωτέρω κλήσης της αναθέτουσας αρχής τόσο οι αιτούμενες εξηγήσεις εκ μέρους της αναθέτουσας αρχής όσο και οι παρεχόμενες εξηγήσεις εκ μέρους του οικονομικού φορέα δεν επιτρέπεται να οδηγήσουν σε ουσιώδη τροποποίηση του περιεχομένου της υποβληθείσας προσφοράς (Δ. Ράικος, Ε. Βλάχου, Ε.Σαββίδη Βιβλίο 1 «Δημόσιες Συμβάσεις Ν.4412/2016, ερμηνεία κατ' άρθρο», Εκδόσεις Σάκκουλα, 2018, παρ. 38 σελ.868). Εν προκειμένω, η αναθέτουσα αρχή οφείλει, επαληθεύοντας τα στοιχεία της υποβληθείσας προσφοράς με βάση την αιτιολόγηση που υποβλήθηκε, να αποφασίσει αιτιολογημένα αν θα δεχθεί ή θα απορρίψει την προσφορά, προσδιορίζοντας κατά τρόπο συγκεκριμένο, σε περίπτωση απόρριψης της προσφοράς, τα σημεία της αιτιολόγησης τα οποία κρίνει ανακριβή ή ανεπαρκή (πρβλ. ΔΕφΠατρών Ν8/2018 σκ.11, Ε.Α. 841/2010, 45, 866, 1208/2008, 867/2006).

61. Επειδή, η αιτιολογία είναι, γενικά, η αναφορά των κανόνων δικαίου που ρυθμίζουν την έκδοση της διοικητικής πράξης και της ερμηνείας τους, της διαπίστωσης ότι συντρέχουν οι πραγματικές και νομικές καταστάσεις ενόψει των οποίων επιβάλλεται ή επιτρέπεται η έκδοση της πράξης κατ' εφαρμογή των κανόνων αυτών, τη διαπίστωση της συνδρομής και την εκτίμηση των σχετικών πραγματικών περιστατικών, καθώς και των σκέψεων του διοικητικού οργάνου που οδήγησαν στην έκδοση ή την άρνηση της έκδοσης της διοικητικής πράξης (βλ. σχετικά <https://www.prevedougr.gr>). Σύμφωνα με το άρθρο 17 παρ. 2 του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας, το οποίο συμπυκνώνει στη διατύπωσή του την προϋπάρχουσα, μακρά νομολογιακή παράδοση σχετικά με το ζήτημα, η αιτιολογία πρέπει να είναι σαφής, ειδική και επαρκής και να προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλου. Η αιτιολογία είναι σαφής όταν καταγράφονται με διαυγή τρόπο οι σκέψεις του διοικητικού οργάνου, με τη χρήση των κατάλληλων διατυπώσεων επί τη βάση των κανόνων της νεοελληνικής γλώσσας σε επίπεδο γραμματικής και συντακτικού

Αριθμός Απόφασης: 720/2020

(λεκτική λειτουργία). Στη διοικητική πράξη πρέπει να γίνεται μνεία συγκεκριμένων στοιχείων που στηρίζουν το συμπέρασμά της (ορισμένος χαρακτήρα της αιτιολογίας, ΣΤΕ 3692/2001, 4223/2000). Δεν πρέπει να περιορίζεται στην επανάληψη στερεότυπων εκφράσεων που προέρχονται από τον νόμο που διέπει την υπόθεση (ΣΤΕ 2584/2001) ούτε να στηρίζεται σε αντιφατικά στοιχεία (ΣΤΕ 941/1989, ΟΛ 3158/1976). Η αιτιολογία είναι ειδική όταν δεν είναι γενική και αόριστη, όταν, δηλαδή, όλα τα στοιχεία της αναφέρονται στη συγκεκριμένη περίπτωση που ρυθμίζεται με την πράξη. Πρόσθετα ποιοτικά χαρακτηριστικά της ειδικότητας σε σχέση με τη σαφήνεια εντοπίζονται όταν ανακύπτει η ανάγκη να διατυπώσει το διοικητικό όργανο πρόσθετες σκέψεις. Επομένως, στοιχεία της αιτιολογίας αποτελούν το νόμιμο έρεισμα της πράξης, δηλαδή, η αναφορά των απρόσωπων κανόνων δικαίου που προβλέπουν την έκδοσή της, η τυχόν ερμηνεία τους, οι νόμιμες προϋποθέσεις που έχουν διαπιστωθεί, η ουσιαστική εκτίμηση των πραγματικών καταστάσεων, ο τυχόν απαιτούμενος νομικός χαρακτηρισμός τους καθώς και τα κριτήρια και οι σκέψεις του διοικητικού οργάνου σχετικά με την άσκηση της διακριτικής ευχέρειας. Μόνο στην περίπτωση διαπίστωσης έλλειψης των ως άνω στοιχείων, η προσβαλλόμενη απόφαση θα ήταν ανατιολόγητη ή δεν θα είχε νόμιμη αιτιολογία (βλ. Ε. ΣΠΗΛΙΩΤΟΠΟΥΛΟ, *Εγχειρίδιο Διοικητικού Δικαίου*, Τόμ. 2, 13η έκδ., ΝΟΜΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ, αριθμ. 516-518). Πράξη, δε, που δεν έχει εξετάσει ουσιώδη ισχυρισμό που υποβλήθηκε είναι ανεπαρκώς αιτιολογημένη (ΣΤΕ 2418/1976, 1061/1981). Σε κάθε περίπτωση, με την αιτιολογία η Διοίκηση αποδεικνύει ότι είναι αμερόληπτη και χρηστή και ότι τηρεί την αρχή της νομιμότητας ενώ παράλληλα παρέχεται στους μεν ενδιαφερομένους η δυνατότητα να ασκήσουν τα δικαιώματά τους, στον δε δικαστή να ασκήσει τον δικαστικό έλεγχο, συμβάλλοντας στη διασφάλιση αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας (βλ. απόφαση της 20ής Σεπτεμβρίου 2011, Ευρωπαϊκή Δυναμική κατά ΕΤΕπ, T-461/08, EU:T:2011:494, σκέψη 122, και αποφάσεις της 25ης Φεβρουαρίου 2003, Strabag Benelux κατά Συμβουλίου, T-183/00, EU:T:2003:36, σκέψη 55, της 24ης Απριλίου 2013, Ευρωπαϊκή Δυναμική κατά Επιτροπής, T-32/08, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2013:213, σκέψη 37, και της 28ης Ιουνίου 2016, AF Steelcase κατά EUIPO, T-652/14, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2016:370, σκέψη 43).

Αριθμός Απόφασης: 720/2020

62. Επειδή ως προκύπτει από τα έγγραφα της διαδικασίας (σκέψεις 28, 12, 15) εν προκειμένω, η αναθέτουσα αρχή επ' αφορμή αιτιάσεων εγγράφου ενός διαγωνιζόμενου οικονομικού φορέα (σκέψη 8), αποφάσισε να ζητήσει διευκρινήσεις επί του ύψους των υποβληθεισών οικονομικών προσφορών από όλους του διαγωνιζόμενους οικονομικούς φορείς, χωρίς να προκύπτει συγκεκριμένα εάν εξέλαβε όλες τις οικονομικές προσφορές ως ασυνήθιστα χαμηλές κατά την έννοια του νόμου και για ποιόν λόγο εκάστη προσφορά κρίθηκε ως ασυνήθιστα χαμηλή (σκέψη 9). Εν συνεχεία η αναθέτουσα αρχή ζήτησε από έκαστο διαγωνιζόμενο οικονομικό φορέα να αιτιολογήσει *το ποσοστό έκπτωσης της προσφοράς* του (σκέψη 10), χωρίς και πάλι να διευκρινίσει για ποιόν λόγο, ποια κονδύλια της προσφοράς εκτιμήθηκαν ως ασυνήθιστα χαμηλά και μάλιστα χωρίς να ζητούνται συγκεκριμένα αποδεικτικά στοιχεία. Εν συνεχεία και αφού υποβλήθηκαν από τους οικονομικούς φορείς, μεταξύ των οποίων και η προσφεύγουσα (σκέψη 11) όποιες αιτιολογήσεις έκρινε έκαστος ενδεδειγμένες, και χωρίς να ζητηθεί από την αναθέτουσα αρχή ουδεμία περαιτέρω διευκρίνηση, προσθήκη, ανάλυση ή προσκόμιση αποδεικτικού στοιχείου, και μάλιστα χωρίς να ζητηθεί ουδεμία αιτιολόγηση ουδενός κονδυλίου της οικονομικής προσφοράς και δη χωρίς να εντοπισθεί καν από την αναθέτουσα αρχή για ποιόν συγκεκριμένο λόγο και σε ποιο συγκεκριμένο/-α σημείο/-α η ελεγχόμενη κατ' άρθ 88 του ν. 4412/2016 προσφορά φαίνεται ασυνήθιστα χαμηλή, απορρίφθηκαν με την προσβαλλόμενη απόφαση όλες οι προσφορές πλην της προσφοράς της παρεμβαίνουσας. Ειδικότερα η αναθέτουσα αρχή απέρριψε την προσφορά της προσφεύγουσας όχι κατόπιν εκτίμησης ότι πρόκειται περί ασυνήθιστα χαμηλής προσφοράς, αλλά επειδή κρίθηκε ότι η αιτιολόγηση της προσφοράς δεν ήταν επαρκής. Συγκεκριμένα μόνον στην προσβαλλόμενη απόφαση (σκέψη 12) εμφανίζεται για πρώτη φορά κρίση της αναθέτουσας αρχής περί αναγκαιότητας αιτιολόγησης συγκεκριμένων ειδικών υποκονδυλίων της προσφοράς τα οποία ειδικώς αυτά κατά πρώτον κατονομαζόμενα στην προσβαλλόμενη κρίθηκαν ως μη επαρκώς αιτιολογηθέντα από την προσφεύγουσα. Ειδικώς η προσβαλλόμενη απόφαση, σε σχέση με την αιτιολόγηση της οικονομικής προσφοράς της προσφεύγουσας αναφέρει ότι *1) Η υποβληθείσα αιτιολόγηση περιλαμβάνει γενικά μόνο στοιχεία αναφορικά με το κόστος των εργασιών*, χωρίς όμως ουδέποτε προηγουμένως να έχουν

Αριθμός Απόφασης: 720/2020

ζητηθεί ειδικά συγκεκριμένα στοιχεία περί του κόστους συγκεκριμένων εργασιών αλλά και χωρίς να προκύπτει από το σύνολο των εγγράφων της διαδικασίας ότι πράγματι η αναθέτουσα αρχή εκτίμησε ότι χρήζει ειδικής αιτιολόγησης μια η περισσότερες συγκεκριμένες εργασίες από τις αναφερόμενες στο συμβατικό τιμολόγιο και στην οικονομική προσφορά, και ii) Ότι παραλείφθηκε η αιτιολόγηση εργασιών *οι οποίες αποτελούν σημαντική δαπάνη του προϋπολογισμού, όπως για παράδειγμα η εργασία «Αντιστηρίξεις παρειών χάνδακα με μεταλλικά πετάσματα (Α.Τ.Α8)» με συμβατική δαπάνη 682.022,00€, χωρίς όμως ουδέποτε να έχει ζητηθεί ή να έχει αμφισβητηθεί ή κάπως να έχει αναφερθεί ότι χρήζει αιτιολόγησης το συγκεκριμένο επικαλούμενο τούτο κονδύλιο, ουδέ καν να έχει ζητηθεί η αιτιολόγηση των εργασιών που αποτελούν σημαντική δαπάνη του προϋπολογισμού και χωρίς να αναφέρεται πουθενά ποιο είναι το κριτήριο με το οποίο κρίνεται η σημαντικότητα ή η ασημαντότητα των εργασιών του προϋπολογισμού, iii) Ότι το κόστος των μηχανημάτων και η εργατοτεχνική δαπάνη λαμβάνονται αυθαίρετα χωρίς όμως ουδέποτε να έχει ζητηθεί ή να έχει αμφισβητηθεί ή κάπως να έχει αναφερθεί ότι χρήζουν ειδικής αιτιολόγησης τα συγκεκριμένα επικαλούμενα τούτα κονδύλια, ουδέ καν να έχει ζητηθεί η αιτιολόγηση του κόστους των μηχανημάτων και της αμοιβής των εργατοτεχνιτών, και χωρίς μάλιστα να προκύπτει σε τι ακριβώς συνίσταται η αυθαιρεσία των τιμών της προσφοράς, και iv) Ότι δεν μπορούν να ληφθούν υπ' όψιν οικονομικές προσφορές που έχουν γίνει στα πλαίσια ομοίων με το παρόν έργων λόγω διαφοροποίησης των συνθηκών εκτέλεσης κάθε έργου, χωρίς όμως να έχει ποτέ ζητηθεί από την προσφεύγουσα να προσκομίσει συγκεκριμένα άλλα αποδεικτικά μέσα σε σχέση με την αιτιολόγηση της προσφοράς της. Η αναθέτουσα αρχή επανερχόμενη επί της ανεπάρκειας της αιτιολόγησης της οικονομικής προσφοράς της προσφεύγουσας στις απόψεις της επί της προσφυγής (σκέψη 51) αναφέρει ότι i) *Η όλη αιτιολόγηση εξαντλείται σε συνολικά 5 σελίδες, οι οποίες αναλώνονται σε απλή παράθεση ορισμένων αριθμών, χωρίς καμία επεξήγηση και χωρίς κανένα αποδεικτικό στοιχείο, χωρίς όμως ουδέποτε να έχει ζητηθεί η παράθεση άλλων αριθμών που να σχετίζονται με άλλα κονδύλια και υποκονδύλια της προσφοράς ή του τιμολογίου, ούτε ζητήθηκε η ανάλυση των παρατεθέντων αριθμών ήτοι η αναφορά όλων των επί μέρους ποσών από τα οποία συντίθεται και τα οποία**

Αριθμός Απόφασης: 720/2020

εμπεριέχει κάθε ένας από τους παρατιθέμενους αριθμούς, και -εφόσον κρίθηκε ότι οι αριθμοί ετέθησαν χωρίς επεξήγηση- όμως, δεν ζητήθηκε συγκεκριμένη εξήγηση, επεξήγηση, σχόλιο, ανάλυση ή ερμηνεία των παρατεθέντων αριθμών, ενώ ασφαλώς ουδέποτε ζητήθηκε οποιοδήποτε αποδεικτικό μέσο σε σχέση με οποιοδήποτε κονδύλιο της προσφοράς. Συγχρόνως δε ως προελέχθη κανένα συγκεκριμένο κονδύλιο της προσφοράς αλλά ούτε και η προσφορά ολόκληρη κρίθηκαν ποτέ συγκεκριμένα ως ασυνήθιστα χαμηλά για συγκεκριμένο λόγο, ώστε να μπορεί να προσκομισθεί εξ αρχής επαρκής και λυσιτελής αιτιολόγηση του ύψους της προσφοράς και ii) Αναφέρεται ότι *Υπολογίζεται εντελώς θεωρητικά το κόστος μόνο σε τέσσερα από τα συνολικά εξήντα άρθρα του προϋπολογισμού μελέτης αντιπαραθέτοντας τιμές κόστους προμήθειας και μεταφοράς υλικών καθώς και κόστος εκτέλεσης εργασιών χωρίς αυτές να προκύπτουν από πουθενά... αποτιμούνται βάσει θεωρητικών προσφορών υλικών και θεωρητικού ποσοστού κόστους μεταφοράς υλικών και εργατοτεχνικής δαπάνης... αποτιμούνται βάσει προσφοράς υπεργολάβου.* Ωστόσο η αναθέτουσα αρχή ουδέποτε αμφισβήτησε συγκεκριμένα 60 κονδύλια της οικονομικής προσφοράς της προσφεύγουσας, πράγμα αδύνατον ασφαλώς καθόσον σύμφωνα με το έντυπο οικονομικής προσφοράς της διακήρυξης έχουν προσφερθεί τιμές επί έξι ομάδων εργασιών και όχι ανά άρθρο του συμβατικού τιμολογίου (σκέψη 42). Μάλιστα δε η αναθέτουσα αρχή ουδέποτε ζήτησε να διευκρινισθεί οποιαδήποτε ανάλυση οποιασδήποτε από τις έξι ομάδες εργασιών, σε αντιστοίχιση με τα 60 άρθρα του συμβατικού τιμολογίου, ήτοι δεν αμφισβήτησε ούτε ζήτησε την ανάλυση των προσφερθέντων τιμών ανά ομάδα εργασίας και ανά καθ' ένα εργασία από την οποία αποτελείται κάθε ομάδα εργασιών και μάλιστα σε αντιστοίχιση με το συμβατικό τιμολόγιο. Κατά τον ίδιο ακριβώς τρόπο η αναθέτουσα αρχή ουδέποτε ζήτησε οποιαδήποτε κοστολόγηση οποιουδήποτε στοιχείου και ασφαλώς καμμία συγκεκριμένη κοστολόγηση με συγκεκριμένη μέθοδο κοστολόγησης και με συγκεκριμένες αποδείξεις κόστους περί την *προμήθεια και μεταφορά υλικών και εκτέλεσης εργασιών και προσφοράς υπεργολάβου.* Μάλιστα δε όχι μόνον δεν ζητήθηκε -ούτε από την προσφεύγουσα ούτε από την παρεμβαίνουσα ούτε από κανένα προσφέροντα- πχ ανάλυση εργατοτεχνικής δαπάνης, συμβάσεις διάθεσης φορτηγών, ή κοστολόγηση δαπάνης χρήσης ιδιόκτητων

Αριθμός Απόφασης: 720/2020

φορτηγών και μηχανημάτων, ούτε συμβάσεις ή προσφορές από προμηθευτές υλικών, και υπεργολάβων, αντιθέτως δε ενώ ρητά προσφέρθηκαν από την προσφεύγουσα όμως ουδέποτε ζητήθηκαν από την αναθέτουσα αρχή, ως αναφέρει σαφώς αναφέρει στις απόψεις της, και iii) Αναφέρεται ότι *Σε κανένα σημείο της αιτιολόγησης της προσφεύγουσας δεν γίνεται αναφορά στο σχέδιο υλοποίησης του υπόψη έργου. Δεν αναφέρονται βασικά οικονομικά χαρακτηριστικά της μεθόδου κατασκευής, ο χρονικός προγραμματισμός του έργου, το κατάλληλο τεχνικό δυναμικό και τα στοιχεία που να αποδεικνύουν τις ευνοϊκές συνθήκες που διαθέτει στην εκτέλεση παρόμοιων έργων, όπως οικονομική ευρωστία, κατάλληλος μηχανολογικός εξοπλισμός, πολυετή εμπειρία στηριζόμενη σε συγκεκριμένα παραδείγματα υλοποίησης σημαντικών υδραυλικών έργων.* Ωστόσο δεν προκύπτει από τα στοιχεία της διαδικασίας ότι κανένα από τα ως άνω -κρίσιμα κατά την αναθέτουσα αρχή- στοιχεία ζητήθηκαν ποτέ προς αιτιολόγηση ή αμφισβητήθηκαν ή διαπιστώθηκε η έλλειψή τους ή αξιολογήθηκε καν ότι ήσαν απαραίτητα για την εκτίμηση της προσφοράς ως ασυνήθιστα χαμηλής ή όχι. Συναφώς είναι απορριπτέος ως αβάσιμος ο ισχυρισμός της αναθέτουσας αρχής στις απόψεις της ότι ορθώς δεν ζητήθηκαν διευκρινήσεις από την προσφεύγουσα σε σχέση με την αιτιολόγηση της οικονομικής της προσφοράς. Και τούτο διότι η αναθέτουσα αρχή εφόσον έκρινε ότι συντρέχει εν προκειμένω περίπτωση ασυνήθιστα χαμηλής προσφοράς, όμως δεν ζήτησε τις απαιτούμενες συγκεκριμένες *προσθήκους διευκρινίσεις ως προς τη σύνθεση της προσφοράς*, ενώ αντίθετα όφειλε να ζητήσει συγκεκριμένα αυτές και όχι εν γένει διευκρινήσεις επί του ποσοστού έκπτωσης ήτοι του ύψους της προσφοράς (βλ. εκτενώς σκέψεις 54-61). Ειδικότερα, η αναθέτουσα αρχή και παρότι προηγουμένως δεν είχε εντοπίσει κατά παραδεκτή ενάσκηση της διακριτικής της ευχέρειας τις συγκεκριμένες ενδείξεις που υποδηλώνουν την ύπαρξη ασυνήθιστα χαμηλής προσφοράς στον υπό κρίση διαγωνισμό -πράγμα το οποίο δεν κρίνεται εν προκειμένω-, όμως, κατόπιν τούτου όφειλε να ζητήσει όχι γενικώς και αορίστως *διευκρινήσεις* αλλά τις ειδικές και πάντως συγκεκριμένες διευκρινήσεις που θα έκρινε *σκόπιμες*. Και ίδια όφειλε να ζητήσει *λεπτομέρειες σχετικά με τα συστατικά στοιχεία των προσφορών που κρίνονται χρήσιμα για την εκτίμηση ή την εξακρίβωση* διαγνωσθείσας βάσει συγκεκριμένων αξιολογήσεων ασυνήθιστα χαμηλής προσφοράς. Ειδικότερα όφειλε να ζητήσει

Αριθμός Απόφασης: 720/2020

διευκρινήσεις για τα συγκεκριμένα στοιχεία της προσφοράς για την οποία υπάρχει η υπόνοια ότι είναι ασυνήθιστα χαμηλή τα οποία της δημιούργησαν συγκεκριμένες επιφυλάξεις και να εκτιμήσει ακολούθως την προσφορά αυτή υπό το πρίσμα των δικαιολογήσεων που παρέσχε ο συγκεκριμένος υποψήφιος σε απάντηση στο αίτημα αυτό (σκέψεις 54-61 και ΑΕΠΠ 854/2018 Εισηγ. Χ. Ζαράρη, 1371/2019 Εισηγ. Ι. Θεμελή, 979/2018 Εισηγ. Μ. Κανάβα). Μόνον με τον τρόπο αυτό διασφαλίζεται η διαφάνεια της διαδικασίας, καθόσον μόνο έτσι ο διαγωνιζόμενος μπορεί να προβάλει λυσιτελώς την άποψή του γνωρίζοντας τα συγκεκριμένα σημεία που δημιούργησαν ερωτηματικά στην αναθέτουσα αρχή. Η απαίτηση της σαφήνειας τόσο κατά την διάγνωση ύπαρξης ασυνήθιστα χαμηλής προσφοράς -που δεν εξετάζεται εν προκειμένω-, όσο και κατά το ερώτημα παροχής διευκρινήσεων ιδρύουν διαδικασία πραγματικού κατ' αντιπάρθεση διαλόγου, διεξαγόμενου σε εύθετο χρόνο κατά τη διαδικασία εξέτασης των προσφορών, μεταξύ της αναθέτουσας αρχής και του υποψηφίου, προκειμένου να δοθεί στον τελευταίο η δυνατότητα να αποδείξει ότι η προσφορά του είναι σοβαρή, συνιστά απαίτηση των οδηγιών περί δημοσίων συμβάσεων ως προς τις ασυνήθιστα χαμηλές προσφορές. Τούτο αποσκοπεί όχι μόνο στο να αποτραπούν αυθαίρετες εκτιμήσεις της αναθέτουσας αρχής αλλά και στο να διασφαλιστεί ο υγιής ανταγωνισμός μεταξύ των επιχειρήσεων. Από την διπλή αυτή αξιολόγηση διασφαλίζεται ασφαλής κρίση αν το προσφερόμενο τίμημα επαρκεί για την προσήκουσα εκτέλεση του φυσικού αντικείμενου της σύμβασης, όπως αυτό οριοθετείται από τις ειδικότερες προβλέψεις της διακηρύξεως καταλείποντας στον ανάδοχο και κάποιο περιθώριο κέρδους. Εν προκειμένω αντίθετα, προκύπτει τόσο από την αιτιολογία της απόφασης 20/2020 που δεν αμφισβητείται, όσο και από την πρόσκληση για αιτιολόγηση της οικονομικής προσφοράς της προσφεύγουσας, όσο και από προσβαλλόμενη απόφαση, και από τις απόψεις της αναθέτουσας αρχής, ρητώς και σαφώς ότι ουδόλως αναζητήθηκε συγκεκριμένα η πραγματική παρούσα εμπειριστατωμένη και επίκαιρη εξέταση της οικονομικής προσφοράς της προσφεύγουσας, καθώς ενώ όφειλαν δεν ζητήθηκαν -και συνεπώς δεν δόθηκαν- και δεν αξιολογήθηκαν διευκρινήσεις συσχετιζόμενες με συγκεκριμένο ζήτημα υπόνοια ή ένδειξη ασυνήθιστα χαμηλής προσφοράς στον υπό εξέταση διαγωνισμό. Μάλιστα, από την διεξαγωγή του διαγωνισμού

Αριθμός Απόφασης: 720/2020

με τον συγκεκριμένο τρόπο, ήτοι i) χωρίς να προκύπτει ούτε από την απόφαση 20/2020 ποιες ήσαν εκείνες οι συγκεκριμένες αποχρώσεις ενδείξεις περί την οικονομική προσφορά της προσφεύγουσας που οδήγησαν την αναθέτουσα αρχή στην εκτίμηση περί ασυνήθιστα χαμηλής προσφοράς, και ii) χωρίς να προκύπτει ούτε από την πρόσκληση προς αιτιολόγηση της οικονομικής προσφοράς της προσφεύγουσας, η αναγκαιότητα αιτιολόγησης συγκεκριμένων κεφαλαίων της προσφοράς ελεγκτέων για συγκεκριμένους λόγους και iii) χωρίς να ζητηθούν διευκρινήσεις επί των φερομένων ανεπαρκειών της αιτιολόγησης της οικονομικής προσφοράς της προσφεύγουσας, προκύπτει ότι εν τέλει σε οποιαδήποτε αιτιολόγηση και αν προέβαινε η προσφεύγουσα πάντοτε εκ των υστέρων θα μπορούσε να αντιταχθεί ένα οποιοδήποτε στοιχείο ως ελλείπον ή ανεπαρκές, πράγμα το οποίο προσκρούει ευθέως στις αρχές της διαφάνειας, της ισότητας και της νομιμότητας. Συνεπώς εφόσον δεν έχουν τεθεί ούτε έχουν ζητηθεί διευκρινήσεις επί συγκεκριμένων κρίσιμων ζητημάτων που σχετίζονται με το δικαιολογήσιμο της προσφοράς της προσφεύγουσας, ούτε η αναθέτουσα αρχή διατύπωσε με σαφήνεια την αίτηση που απευθύνει στους ενδιαφερόμενους υποψηφίους προκειμένου να τους παράσχει τη δυνατότητα να αποδείξουν κατά τρόπο πλήρη και λυσιτελή τη σοβαρότητα των προσφορών τους -και ίδια στην προσφεύγουσα- ως αντίθετα απαιτείται (σκέψη 59), παρέπεται ότι με τον τρόπο αυτό η προσβαλλόμενη απόφαση στερείται αιτιολογίας. Συγκεκριμένα υπό τις περιστάσεις και εφόσον ζητήθηκαν αορίστως διευκρινήσεις επί του ποσού της προσφοράς της, η προσφεύγουσα παρέθεσε όσα κατά την υποκειμενική κρίση της στοιχεία θα μπορούσαν γενικώς να αιτιολογήσουν το επίπεδο των προσφερομένων τιμών, και καθώς ουδεμία διευκρίνηση προσθήκη ή ανάλυση ζητήθηκε περαιτέρω, πάντοτε προκύπτει να καταλείπεται εν τέλει πεδίο αμφισβήτησης περί την πληρότητα των διευκρινήσεων, αφού μπορεί πάντοτε ευχερώς να αμφισβητείται η μη παράθεση του χ ή ψ στοιχείου. Όμως η απόφαση της αναθέτουσας αρχής περί αξιολόγησης των οικονομικών προσφορών και ανάδειξης προσωρινού αναδόχου στην οποία ενσωματώνεται και σκέλος περί αποδοχής ή απόρριψης ασυνήθιστα χαμηλής προσφοράς, θα πρέπει να είναι ειδικά αιτιολογημένη σε σχέση τόσο με όσα έπρεπε να αποδειχθούν (ΑΕΠΠ 158/2019 σκέψη 43 Εισηγ. Μ. Κανάβα). Επί πλέον και εξ άλλου, παρέπεται

Αριθμός Απόφασης: 720/2020

ότι καθίσταται ανέφικτος ο ακυρωτικός έλεγχος της ΑΕΠΠ επί της προσβαλλόμενης και ειδικά σχετικά με την υπέρβαση ή μη των ορίων της διακριτικής ευχέρειας του αναθέτοντος φορέα περί την ορθή ή μη εκτίμηση των παρασχεθεισών διευκρινήσεων. Και τούτο ίδια επειδή η ΑΕΠΠ δεν δικαιούται σύμφωνα με τον νόμο να υποκαθίσταται στην κρίση του αναθέτοντος φορέα και να κρίνει η ίδια πρωτογενώς τις οικονομικές προσφορές, εντοπίζοντας εκείνη (η ΑΕΠΠ) αντί του αναθέτοντα φορέα κατά δική της διακριτική ευχέρεια τα ελλείποντα από την διαγωνιστική διαδικασία στοιχεία της προσφοράς τα οποία την καθιστούν ασυνήθιστα χαμηλή. Ούτε μπορεί παραδεκτά (η ΑΕΠΠ) εν συνεχεία να αξιολογεί εκ των υστέρων -κατά σχήμα πρωθύστερο- τις αιτιολογήσεις της οικονομικής προσφοράς που φέρονται με την προσφυγή, επί θεμάτων επί των οποίων η προσφεύγουσα δεν έχει κληθεί καν από την αναθέτουσα αρχή, όπως διευκρινήσει. Ειδικότερα, στα πλαίσια του άρθ. 367 του ν. 4412/2016 και παρότι λόγω της φύσης της προδικαστικής προσφυγής που εντάσσεται στο πλαίσιο των ενδικοφανών προσφυγών, θα ήταν δυνατή η κατ' ουσίαν επανεξέταση της υπόθεσης, δηλαδή η νέα έρευνα και η διαφορετική εκτίμηση των πραγματικών περιστατικών (ΣΤΕ 2971/1989). Όμως η ΑΕΠΠ, ειδικά σύμφωνα με τον νόμο ως άνω, διαθέτει μόνο ακυρωτική εξουσία και αρμοδιότητα, σε αντίθεση με τον γενικό κανόνα των προδικαστικών προσφυγών όπου το αρμόδιο όργανο προς το οποίο ασκείται μπορεί να ακυρώσει εν όλω ή εν μέρει την πράξη ή να την τροποποιήσει για λόγους ουσίας (Επαμεινώνδας Π. Σπηλιωτόπουλος, *Εγχειρίδιο Διοικητικού Δικαίου*, Νομική Βιβλιοθήκη, Τόμος 1, 15^η Έκδοση 2017, σελ. 229). Έχει δε *ad hoc* κριθεί (ΣΤΕ ΕΑ 54/2018) ότι η ΑΕΠΠ δεν έχει εξουσία να τροποποιήσει την προσβαλλόμενη πράξη ούτε να προβεί η ίδια στην οφειλόμενη ενέργεια, καθ' υποκατάσταση της αναθέτουσας αρχής. Περαιτέρω είναι απορριπτέος ο ισχυρισμός της παρέμβασης ότι η προσφορά της προσφεύγουσας έπρεπε να απορριφθεί διότι κατέθεσε εκπροθέσμως την αιτιολόγηση της οικονομικής της προσφοράς σε φυσική μορφή μετά την παρέλευση 3ημέρου (σκέψη 52 στο τέλος). Και τούτο διότι η προσφορά της προσφεύγουσας δεν απορρίφθηκε από την προσβαλλόμενη για τον λόγο αυτό (σκέψη 12), η δε προσβαλλόμενη απαραδέκτως αμφισβητείται ως προς τούτο με την παρέμβαση, η οποία δεν μπορεί να κατατείνει ει μη μόνον στην *διατήρηση της ισχύος* της προσβαλλόμενης απόφασης και όχι στην ακύρωση

Αριθμός Απόφασης: 720/2020

ή την τροποποίησή της (βλ. άρθ. 362 ν. 4412/2016). Εξ άλλου, εφόσον η προσφορά της προσφεύγουσας έχει απορριφθεί με την προσβαλλόμενη για ορισμένο λόγο, η παρεμβαίνουσα δεν έχει έννομο συμφέρον ούτε και μπορεί να αξιώσει την απόρριψη της προσφοράς της προσφεύγουσας για άλλον διαφορετικό ή για επιπρόσθετο διαφορετικό λόγο. Για τους λόγους αυτούς πρέπει να ακυρωθεί η προσβαλλόμενη απόφαση κατά αποδοχή των ισχυρισμών του πρώτου και δεύτερου λόγου της προσφυγής περί παράβασης ουσιώδους τύπου και ελλιπούς αιτιολογίας ή/και έλλειψης αιτιολογίας και να αναπεμφθεί η υπόθεση στην αναθέτουσα αρχή για τις νόμιμες ενέργειες.

63. Επειδή γίνεται δεκτή η εισήγηση.

64. Επειδή, κατ' ακολουθίαν, η κρινόμενη προδικαστική προσφυγή πρέπει να γίνει δεκτή, και να ακυρωθεί η προσβαλλόμενη απόφαση, τόσο κατά το μέρος που απέρριψε την προσφορά της προσφεύγουσας, όσο και κατά το μέρος που έκανε δεκτή τη προσφορά της παρεμβαίνουσας.

65. Επειδή η παρέμβαση πρέπει να απορριφθεί.

66. Επειδή ύστερα από τη παραπάνω σκέψη 64, το παράβολο που κατέθεσε η προσφεύγουσα πρέπει επιστραφεί (άρθ. 363 του ν. 4412/2016 και 5 του ΠΔ 39/2017).

Για τους λόγους αυτούς

Δέχεται την Προδικαστική Προσφυγή.

Απορρίπτει την παρέμβαση.

Ακυρώνει την με αριθ. 33/2020 απόφαση της αναθέτουσας αρχής, κατά τα αναφερόμενα στο σκεπτικό.

Ορίζει την επιστροφή στην προσφεύγουσα του κατατεθέντος παραβόλου.

Κρίθηκε και αποφασίσθηκε την 5-6-2020 και εκδόθηκε την 24-6-2020 στον Άγιο Ιωάννη Ρέντη.

Αριθμός Απόφασης: 720/2020

Η Πρόεδρος

Η Γραμματέας

Ιωάννα Θεμελή

Γεωργία Δούγκα